

2° Diss. 221 (18

D I S S E R T A T I O
ANATOMICO - CHIRURGICA,
D E
ANEURYSMATE;
OBLATA, NOTABILE
AÖRTAE ANEURYSMA
DIVULGANDI, OCCASIONE.

ANATOMICO-CHIRURGICA
D I S S E R T A T I O

DE

ANEURYSMA
OBSCURA, NOTABILE
AORTAE AXILLARIS
DIVULGANDI OCCASIONE

Bayerische
Staatsbibliothek
München

D I S S E R T A T I O
A N A T O M I C O - C H I R U R G I C A,
D E

A N E U R Y S M A T E;
O B L A T A, N O T A B I L E
A Ö R T A E A N E U R Y S M A
D I V U L G A N D I, O C C A S I O N E,

Q U A M,
A N N U E N T E S U M M O N U M I N E,

Ex Auctoritate R E C T O R I S M A G N I F I C I

D I O N. G O D E F R. V A N D E R K E E S S E L,

J. U. D. E T P R O F E S S O R I S J U R. C I V. O R D I N A R I I.

N E C N O N

Amplissimi S E N A T U S A C A D E M I C I *Consensu,*
& Nobilissimae F A C U L T A T I S M E D I C A E *Decreto,*

P R O G R A D U D O C T O R A T U S,

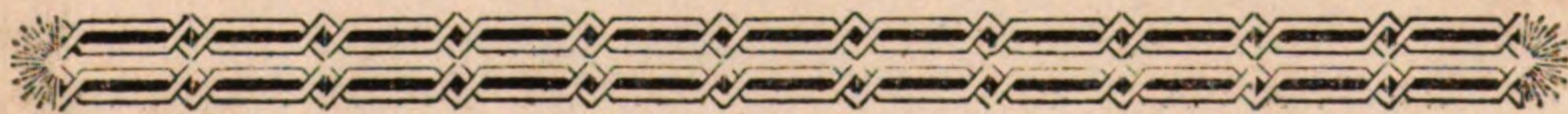
Summisque in M E D I C I N A Honoribus, ac Privilegiis
rite ac legitime consequendis,

Publicae ac solemni Disquisitioni submittit

J A C O B U S V E R B R U G G E,

D E L P H I S - B A T A V U S.

Ad diem VIII. Junii MDCCCLXXIII. H. L. Q. S.

L U G D U N I B A T A V O R U M,

A P U D J A C O B U M D O U Z I, 1773.

Nascentes morimur, natiq̃ue hac lege salebras

Mille per horrentes mortis adimus iter.

A. VAN ROYEN.

V I R O

PERILLUSTRI ET AMPLISSIMO

PETRO *van* BLEISWYK,

A. L. M. J. U. ET PHILOS. DOCT.

ILLUSTRISSIMORUM AC PRAEPOTENTIUM

HOLLANDIAE WESTFRISIAEQUE

ORDINUM CONSILIARIO ET

SYNDICO SUPREMO, ACADEMIAE

LUGDUNO-BATAVAE CURATORI,

ETC. ETC.

STU-

STUDIO INDEFESSO,
QUO REM PUBLICAM TUETUR;
PRUDENTIA SAGACI,
QUA TOT AC TANTA NEGOTIA SUSTINET;
PRAESIDIO FIRMO,
QUO SCIENTIAS ARTESQUE TEGIT;
INSIGNI,
OB
PLURIMA IN SE SUOSQUE COLLATA
BENEFICIA,
SPECIMEN HOC SACRUM
ESSE JUBET
AUCTOR.

PRO-

P R O Ë M I U M.

Quum, monente Perspicacissimo BAGLIVIO, observationes artis Medicæ caput sunt, omneque, quod inest certi Medicinæ, observationibus magna ex parte debetur (a), & confirmante summo nostri ævi Pathologo GAUBIO, Praeceptore maxime venerando, certius nullum datur subsidium, quo obscura clarescant, dubia enodentur, corrigantur falsa, controversa dirimantur, quam si historiae omnium ac singulorum morborum integrae, ex plenis atque intaminatis Practicorum observationibus accurate concinnatae, ante oculos habentur (b), nec injucundum fore, nec inutilem plane me praestitutum operam credidi, si notabile Aörtæ Aneurysma describerem, quod in Nosocomio Delpheni, vivente aegra, studio meo delineatum saepius examinare; illa vero mortua, & impetrata a Viris Humanissimis, quibus aegrotæ cura fuerat demandata, FRANCISCO BOOGERT, Medico in penetrandis abditis morborum causis acutissimo, & artis suæ Vigilantissimo Chirurgus DIDERICO SCHOLL, observationem hanc divulgandi venia, accurato subicere examini potui. Haec autem observatio occasionem suppeditavit, varios Auctores de diro hoc morbo evolvendi, ac praecipua, quae de Aneurysmatibus tradita sunt, hac commentatione complectendi.

Ne

(a) Prax. Lib. 1. Cap. II.

(b) Instit. Path. Med. §. 49.

P R O Ë M I U M.

Ne autem , L. B., opus omnibus numeris absolutum expectetis ! Aneurysmatum enim investigatio, unanimi artis Medicae principum consensu , tot tantisque involuta tenebris , ut cum Clar. DE HAEN exclamare debeant : *Cognitio Aneurysmatum utinam certior esset , signisque munita pathognomicis destitueret turpissimis erroribus ansam dare (c)!*

Ut vero ordine quodam procedam : I. Quantum rei dignitas, & scopus noster permittet , cor , vasaque majora describam ; II. Aneurysmatis Aetimologiam , divisionem , ac definitionem dabo ; III. in mali nostri causas inquiram ; IV. illius effectus tradam ; V. signa diagnostica enumerabo ; VI. de prognosi agam ; VII. curationem subjungam ; VIII. specialem Aneurysmatum Aortae pertractationem exhibebo , ac denique supra memoratam observationem, figuris illustratam, adjiciam, tali modo propositam , ut in cadaveris dissectione observatis , omnia ea , quae ipse in aegrotante detexerim , aut amice mecum a Viris Humanissimis , supra laudatis, communicata fuere, praemiserim, optime memor dicti, Cel. Praeceptoris , & Promotoris Honoratissimi E. SANDIFORT (d) : non sufficere , morbosorum cadavera secare , non deviantem observare naturam, atque praeternaturales partium situs, formas, aut, quaecunque etiam fuerint , aberrationes sedulo adnotare , nisi a dissectore ipso morbi ab ortu ad finem per omnes mutatas scenas fuerint observati, aut ab aliis rite recensiti.

(c) Rat. Med. pars v Cap. vi. §. 2.

(d) Conf. Orat. de circumspecto cadaverum examine, optimo Practicae Medicinae adminiculo pag. 34.

D I S S E R T A T I O
ANATOMICO-CHIRURGICA,

D E

A N E U R Y S M A T E ;

O B L A T A , N O T A B I L E
A Ò R T A E A N E U R Y S M A
D I V U L G A N D I , O C C A S I O N E .

S E C T I O P R I M A ,

*Concisam exhibens Cordis, vasorumque majorum
descriptionem.*

§. I.

Cor, musculus cavus, qui contractus contentum sanguinem in maximas N. C. arterias impellit, undique velamento suo, seu *pericardio*, quasi inclusum, & in spatio inferiori & medio inter duplicem pleurae membranam (*mediastinum* male vocant) positum, figuram, a multis conicam dictam, (unde distinctio ejus in basin & mucronem exorta videtur) non tamen semper cum cono convenientem (a), eoque planiorem, monstrat. Facie sua inferiore pericardio atque diaphragmati incumbit; mucrone vero anteriore, & aliquanto inferiore, parti cartilagineae costae quintae respondet, qui situs tamen pro diversis etiam conditionibus variare solet.

Dividitur cor in atria duo, dextrum nempe, & sinistrum; totidemque ventriculos.

(a) Cl. HALLERI Elem. Phys. T. I. lib. IV. sect. II. §. I.

2 DE ANEURYSMATE.

Atrium dextrum in latere dextro ad perpendicularum fere ponitur, & sanguinem, a venis cavis receptum, ventriculo dextro tradit; pars ejus superior (quam alii *auriculam* dicunt) in acutum; inferior seu sinus in coecum terminatur finem, venarum cavarum radicem communem constituit, ventriculo vero dextro tali modo inhaeret, ut videantur fibrae carnae hujus atrii infigere sese in tendinem, ostium ventriculi venosum amplectentem, eique ut fulcro inniti. Pars superior, *S. Auricula*, sese lacertis carneis, innumerorum muscutorum percursu, atque ambitu crenato, distinguit a sinu, seu atrii parte inferiore, qui laeves habet parietes, & in latere, sinum sinistrum spectante, *septum* format, in quo in fetu, quandoque &, licet raro, in adultis, fossa ovalis aperta *foramen ovale* constituit. Ab hoc septo membrana oritur lunata, (*valvulam Eustachii* vocant), quae, circa limitem inferiorem sinus circumducta, & dextrorsum recurvata, venae cavae ostium circumit, & cornu suo anteriori e regione originis suae desinit, sanguinis regressum in venam cavam inferiorem impedit, & in adultis ob teneritudinem nonnumquam reticulata est (*b*). *Atrium sinistrum*, simili modo ac dextrum, in *auriculam*, & *sinum sinistrum* dividunt, quorum prior, pars ejus pectinata, lacertis musculosis semicircularibus, & longitudinalibus constat; posterior vero, inter externam & internam tunicam interpositis, fibrarum carnearum stratis pluribus gaudet. Ponitur Atrium hoc sinistrum superius, & posterius retro aurem dextram, & vasa majora, venisque pulmonalibus annexum, cordi sinistro insistit.

Cordis vero stricte dicti, & atriorum membranam anteriorem, format continuatio pericardii, cujus cellulosa subjecta copiosam ut plurimum ad vasa coronaria pinguedinem recipit; interius vero a propagatione intimae arteriarum tunicae obteguntur.

Dividitur similiter cor in *duos ventriculos*, unum *anteriorem*, five *dextrum*; alterum *posteriorem*, five *sinistrum*. Prioris figura ad eam quartae partis conii accedit, & accuratius conum acutum refert, quam sinister ventriculus; parietum crassities minor; in universum vero & latitudo & capacitas in hoc, quam in sinistro, major, dum e contra longitudo minor observatur; in fetu autem, & saepe in infante, aliquando etiam in juniore homine aequae longus reperitur; imo longiorem in puero viderunt VESALIUS (*c*), &
Il-

(*b*) HALLERI primae lineae Phys. §. 88.

(*c*) Lib. VI. cap. 9.

Illustrissimus HALLERUS (*d*). Intus obsidet ventriculos reticulum quoddam musculosum, conflatum ex multis lacertis musculosis, quos implicatos intervalla separant; crassiores vero tori sunt in dextro, minores, & numerosiores in sinistro; alicubi etiam oppositas sedes cordis trabes transversae conjungunt (*e*). Caeterum sinister cordis ventriculus in universum longior, angustior & ad conum obtusum propius accedens quam dexter observatur, triplo crassiores parietes habet, reticulo teneriori gaudet, & trabes quoque monstrat. Bini hi ventriculi sua habent *ostia*, quilibet *unum venosum, unum etiam arteriosum*.

Ostium venosum dextrum, in anteriori cordis ventriculo conspicuum, aperturam atrio dextro respondentem format: ellipticum est, albo, calloso, & glutinoso margine terminatum, cui fibrarum carnearum stratum incumbit. Circumdant hoc ostium *valvulae tricuspidales*, quae ex tunica interiori atrii, & ventriculi, in ostio convenientibus, versus mucronem productis, & duplicaturam, sive anulum, formantibus, fiunt: oram hanc, sic efformatam, in cavum fluitantem, & in tres lacinias inaequales fissam, *valvulas tricuspidales*, *S. τριγλώχινες*, vocant, in quarum margines liberos ab exteriori facie sese immittunt filamenta tendinea, producta ex apice musculorum papillarium ex cordis sede inferiori assurgentium. *Ostio vero arterioso dextro*, ex ventriculo dextro ad arteriam pulmonalem ducenti, apponuntur *valvulae semilunares*, quae sinu suo aperto arteriam, parte convexa cor spectant, & continuata intima cordis & arteriae membrana formantur; in medio marginis liberi nodulum duriusculum (*corpus Arantii* vocant), ad perfecte claudendum, optime conducentem, monstrant.

Sinistri ventriculi ostio venoso adstant *valvulae mitrales*, eadem, ac *tricuspidales* supra descriptae, structura gaudentes, excepto, quod in duas tantum portiones dividantur, & in universum crassiores sint, atque fortiores; caeterum simili quoque modo musculi papillares tendines suos divergentes in annuli lacinias inserunt. *Ostium denique arteriosum sinistrum*, quo hiat ventriculus in arteriam aortam, ambiunt *valvulae semilunares*, majores, ac robustiores, quam in arterioso dextro: quarum etiam valvularum orae liberae insident similes noduli callosi, *corpuscula Arantii* dicti, & supra, ubi de ostio arterioso dextro egimus, descripti. Intermedium ve-

ro

(*d*) Elem. Phys. Tom. I. lib. IV. pag. 326.

(*e*) HALLERUS l. c. p. 329.

DE ANEURYSMATE.

ro illud, quod ventriculos discernit, *septum* crassum oritur a cordis basi, & in mucronem iterum extenuatur: neque ad dextrum, neque ad sinistrum ventriculum totum pertinet; carne nimirum utriusque ventriculi, inter se implicata, formatur, & dextri ventriculi cavum angustat; ab ea enim parte magis protuberat, & ita spatium magis arctum relinquit; totum quoque reticulatum est, & inter lacertos intricatos foveas monstrat, quae minime apertae sunt, ut veteres crediderunt, sed coecae, neque sanguinis quicquam ex uno in alterum ventriculum effluere sinunt. Fibrae hae in septo, reliquaque cordis superficie interna, conspicuae, nimis implicatae sunt, quam quod separari, multoque minus describi, possent; in universum autem a basi oriuntur, ad mucronem oblique descendunt, inflectunt se, & iterum ad eandem redeunt.

Nec multo facilior videtur *nervorum cordis, fibras adeuntium, historia*, quippe qui aditu suo ad cor magnopere ludunt, ut miremur quandoque diversissimas a Cl. Anatomicis exhibitas, nervorum cordis descriptiones. Notari tamen praeprimis meretur minime eos, ut BOERHAVIUS voluit (*), ex solo pari octavo oriri; verum longe plures furculos, partim ex intercostalis nervi trunco, partim ex ejusdem ganglio cervicali supremo, medio, & imprimis infimo, ac cervicalibus nervis inferioribus; aliosque ex phrenico nervo, & ramo recurrente laryngeo paris octavi enatos, ad cor accedere, ac sibi invicem conjunctos asperam arteriam inter & vasa arteriosa ex corde prodeuntia, decurrere, ibique plexum notabilem, *cardiacum* dictum, efformare, cujus rami aliquot, aortam inter & pulmonalem arteriam euntes, in corde disperguntur, alii vero, arteriam pulmonalem; & auriculam dextram transgredientes, juxta arteriam coronariam sinistram ad cor tendunt, dum denique reliqui arteriam coronariam dextram, sinum sinistrum, & planiorem cordis superficiem, ventriculum, auriculamque sinistram petunt. Cordis vero *vasorum sanguiferorum* ortus multo constantior observatur, & *arteriarum, venarumque coronariarum* nomine insigniuntur. *Arteriae* binae sunt, quarum una *dextra* anteriori ventriculo *prospicit*, ex sede aortae dextra & inferiori orta, altera *sinistra* superficiem cordis sinistri decurrit, pulmonalem arteriam inter atque aurem sinistram exiens. Arteriae hae, omnes lacertos intrantes, adeo ramificatae sunt, ut, facta injectione, incautis videretur cor tantummodo ex sola arteriarum compage constare, uti ex RUYSCHII picturis egregie apparet.

Ve.

(*) Instit. Med. §. 185.

DE ANEURYSMATE.

Venae autem *coronariae*, pro parte in cordis superficie exteriori hiantes, rorem pericardii, per arterias expulsum, haurire videntur; pro parte ex sacculis pinguedinosi, tanquam *venae bibulae*, pinguedinem resorbent; caeterae vero, arteriis coronariis continuatae, sanguinem allatum transvehunt in sinum *venae cavae* supra auriculae dextrae orificium, inter auriculam, & sinum dextrum, partim & in auriculam dextram ipsam, ut ex RUYSCHII injectionibus patuit, pro parte quoque in cor ipsum dextrum; imo etiam, licet paucissimae, ad aurem sinistram desinunt. *Venae* hae nequaquam pro canalibus carnosus, per quos singulare fermentum ad cor deportaretur, ut VIEUSSENS in tractatu suo, cui titulus *nouvelle découverte*, scripsit, habendae sunt.

Tandem etiam *vasa lymphatica*, raro licet obvia, cor accipere, eaque in thoracicum ductum desinere, minime dubitandum, etsi ea neque ab Ill. HALLERO (f), neque a Cl. SENACO videri potuerint.

Haec, pauca licet, sufficiant, ut exinde cordis structura artificiosissima eruatur, atque illa, quae Aneurysmatibus cardiacis ansam dare valent, in posterum a me tractanda, hauriantur: quaedam tamen adhuc de vasis, praecipue autem *arteria aorta*, subnectenda videntur.

§. I I.

Descripto modo constructum cor ut sanguinem accipere, rursusque expellere, posset, *vasa* adnexa habet *venosa*, *arteriosa*.

Venae, ex toto corpore sanguinem in cor revehentes, duae sunt, si nempe a pulmonalibus recedas; *cavae* eas dicunt Anatomici, quae sese aut trunco communi nullo, aut brevissimo in atrium dextrum inserunt. Fibris musculosis prope cor manifestis gaudent, & ea de causa magna satis vi contractili praeditae sunt, quam haud facile etiam reliquis nostri corporis venis denegavero, si modo praelectiones egregias Cl., & summa cura artem salutiferam profitentis, Praeceptoris VAN DOEVEREN, in collegio suo de vi vitali nobis tam egregie traditas, reminiscor.

Dividunt *venam cavam* in *superiorem*, & *inferiorem*: vena enim haec, prope atrium dextrum, dividit se in duos quasi truncos, quorum unus *superior*, (ut cum Anatomicis loquar,) supra pericardium

(f) l. c. Tom. I. lib. IV. sect. III. §. 39.

dium emergit, & indivisus fere usque ad jugulum fertur, excepto, quod a latere ejus dextro abscedat vena azygos, quae, dextrorsum reflexa, & vertebrarum lateribus applicata, singulos ramulos, venas intercostales dictos, ad singula spatia intercostalia transmittit.

Truncus vero *inferior*, pericardium a latere inferiori quasi egressus, sine ulla ramificatione cavum thoracis brevissime percurrit ad diaphragma usque, cui in transitu ramos, qui *venae diaphragmaticae* audiunt, utrimque largitur. Ex eodem ventriculo, in quem, per cavas venas allatus sanguis infunditur, arteria exoritur, aërtæ amplitudinem aemulans, ad pulmonem tendens, indeque *pulmonalis* dicta. Haec, arcui aërtæ sese subjiciens, ligamenti, canalisi olim arteriosi, ope ei adnexa, in duos sese dividit ramos, quorum sinister minor, brevis, bifidus sinistram; dexter, trifidus, dextrum pulmonem subit. Quo ad figuram, colorem, fabricam pro maxima parte cum aërtæ, mox describenda, convenit. Ex pulmonibus enascuntur *venae*, quae, *pulmonales* dictae, ex minoribus ramis in majores, plerumque quatuor, raro duos, rarius quinos, collectae desinunt in auriculam cordis sinistram: quum vero de his, quae ad nostrum forum pertinent, nihil singulare dicendum habeam, potius ad accuratiorem arteriæ aërtæ descriptionem transeo.

Arteria haec *magna*, vel aërtæ dicta, unico, sed amplo satis trunco, ex sinistro cordis ventriculo egressa, supra valvulas, ut plurimum, semilunares, ad cor, ejusque atria, duos ramos, *coronarias cordis arterias* dictos, reflectit, & extra pericardium emergens sursum tendit indivisa ad quatuor circiter digitos, ubi arcum describere incipit, & tres ramos emittere solet, in quorum tamen numero quandoque ludit Natura, ut multi annotarunt Anatomici (g).

Facto

(g) Talem v. g. deviationem describit Cl. Praeceptor E. SANDIFORT (in Obs., de fœtu monstroso, cujus viscera abdominalia una cum corde extra corpus pendebant, communicata in Act. Helvetic. Vol. VII. pag. 58. Recta sursum tendens aërtæ binos in ramos findebatur, carotidem nempe dextram, atque sinistram; facto arcu, subclaviam sinistram emittebat, dextra autem hujus nominis arteria, non solito more ex carotide dextra, seu communi trunco, egrediebatur, verum ex ipsa aërtæ, eodem ferme loco, quo altera oriebatur subclaviæ, originem ducebat, ac pone oesophagum, qui a latere spinæ dextro inter carotidem dextram, ac modo nominatam subclaviam, per thoracem demissus, diaphragma intrabat, decurrens, axillam lateris sui petebat. Similes varietates

Facto autem hoc arcu, major arteriae pars deorsum reflectitur in latus sinistrum, parum infra quartam dorsi vertebra, & plurimos emittens ramulos, descendit ad ultimam lumborum vertebra, ubi plerumque se in duos magnos ramos dividit, quos *Arterias Iliacas* dicunt Anatomici, in ramos denique minores, minoresque excurrentes.

Arteria haec canalis sanguifer est, densus, solidus, pulsans, coloris luteoli albescentis, sanguinem ex corde ad omnes reliquas corporis partes deferens. Nunquam conica haec arteria est, ut multi voluerunt, sed indivisa cylindrica (*b*) manet; rami quidem simul sumti, & ad truncum relati, conum efficerent, cujus basis in extremitate, apex in corde foret; quum vero hic indivisam intelligo, videretur potius arteria, vulgo *conica convergens* dicta, ferries esse cylindrorum, sibi ita adaptatorum, ut ad singulos ramorum paulo majorum exortus, duo cylindri conveniant, quorum major est supra eum exortum, minor infra eam originem (*i*). Idem quoque de arteriis capillaribus obtinet, quarum frequentes Anastomoses tantum cuilibet trunculo reddunt, quantum amisit.

Ex membranis seu tunicis constat, quarum *externa* dicta, prope cor oritur a pericardio interiori, seu ea pericardii parte, quae cordis superficiem externam investit; quamdiu enim haec arteria, ut & reliqua vasa, supra pericardium nondum emerferunt, ab eo pro parte investiuntur; egressa autem tunicam externam acquirunt a pleura, thoracem, ejusque viscera ambienti, quae tamen arteriam tantum ita cingit, ut a parte posteriori nulla adsit, sed solummodo celluloso vicinis adhaerescat, adeoque stricto sensu haec, a pleura producta, nomen tunicae non mereretur; quum vero vocabulum hoc fere omnibus receptum est, potius illud

tates recenset H. A. NICOLAI (Diff. de directione vasorum, in HALLERI Vol. II. Disp. Anat. select.) & D. PH. ADOLPH BOEHMER (ibid. apud HALLERUM,) qui binas observationes Anatomicas de quatuor, & quinque ramis tradidit. Plures lusus Cl. MORGAGNUS in libro *de sedibus, & causis morborum* &c. Ep. III. a. 20. XV. a. 26. LVI. a. 10. & 21. Aug. CH. ERDMAN, in *descriptione Anatomica Arteriae innominatae, & thyroideae imae*, pag. 16. & seq., alique citant. Nos vero in Tab. v. & vi., huic Diff. adjectis, quatuor ramorum ex ipso arcu aortae originem depingemus.

(*b*) Figuram hanc cylindricam exposuit III. JOH. BAPTISTA Senac. *Traité du Coeur* Tom. I. p. 243.

(*i*) HALLERI l. c. Tom. I. lib. 2. sect. I. p. 53.

lud retinendum, quam aliud excogitandum censeo. Huic ordine insequitur *cellulosa*, quae tantum tunicae nervosae pars magis laxata existit, dilatabilis facile, & concidens; arterias cum partibus vicinis molliter nectens, vasaque sanguifera arteriarum transmittens (k). Annexa huic est tunica *nervosa* ipsa, tenuis, densa, firma, alba, dilatabilis, quae cellulosa condensatior est, cum magna duritate elastica, aegre compressilis, & facillime resilitura (l). Firmat & perficit a parte exteriori muscularem, & squamulas quam plurimas monstrat, si tunicam hanc scalpello nitide praeparare tentemus. Nervosam hanc alia iterum, *Musculosa* dicta, excipit, quae crassissima coloris ad luteolum vergentis, ex fibris, neque carneis musculorum similibus, neque tendineis conflatur, quarum directio maxima parte ad circularem, sive annularem, accedit; integros autem, plenosque circulos non ostendunt, ut de musculosa intestinorum annotatum est, a Cl. C. B. ALBINO in *nova sua tenuium hominis intestinorum descriptione* §. 4. (m). Neque praeterea negari potest, quasdam hinc inde reperiri fibras, quae quodammodo a circulo secedunt, & ex quibus spirales quorundam, vel obliquae formari, imo longitudinales hinc inde potius fingi quam demonstrari possent (n). Caeterum tunica haec arteriae corpus format, ne concidat, robur ipsi dat, & agendi facultatem. In varias veluti tunicas, sibi mutuo incumbentes, quarum exteriores rariores, sequentes densiores observantur, dividi potest. In sex, nitide separatas, lamellas divisam tunicam musculosam nobis in egregio praeparato inter praelectiones suas, (mihi admodum caras) demonstrare solebat Divus B. S. ALBINUS, quod etiam eleganti admodum figura in Annot. Acad. exhibuit (o); quamvis ibidem (p) fateatur, plures veluti tunicas detrahare se potuisse. In octo tales, vel & decem, laminas distinctas tunicam hanc musculosam arteriae aortae Cl. LUD-

(k) Cellulosam hanc nitide depinxit Cl. ALBINUS, *Annot. Acad. Lib. IV. Tab. v. Fig. 1. litt. o.*

(l) HALLERUS l. c. p. 62.

(m) B. S. ALBINUS l. c. p. 32.

(n) Vid. Ill. D. CHRIST. GOTTLIEB LUDWIG *Diff. de Arteriarum tunicis* §. XIV.

(o) l. c. Tab. v. Fig. 1.

(p) pag. 32.

LUDWIGIUS discerpfit (q). In arteriis minoribus sensim sensimque minus manifesta fit, ita ut quandoque in capillaribus arteriis ne optima quidem lente vitrea detegi possit, quare quibusdam tunicam suam musculosam tandem deponere arteria (male licet ratiocinando) visa fuit.

Hanc inter & intimam membranam secundum Ill. HALLERUM intercederet *cellulosa interior*, ut inter omnes dissimiles arteriae membranas. *Brevissima*, inquit, *ea est, & tenuis, & absque adipe, & aegrius demonstratur, auctoritatem tamen habet ab Ill. B. SIEGFRIED ALBINO apud WESSELIUM in diff. de Arteriis hominis Lugd. Bat. A°. 1747. edita, p. 10. (r).* Notat autem Anatomicorum princeps ALBINUS: *in specimine illo Inaugurali tunicam cellulosa, in quam nervosa ab exteriori parte exit, describi; de alia quadam, quae inter musculosam, internamque sit, omnino nihil.* Subjungit vero: a MONROE (*Medical Essays and Observ. vol. II. art. 16.*) traditum erat, *incipiente putrefactione tunica interna quum decesserit, cellulosa materiam, qua cum musculo connectatur, cerni (s).* Cl. vero HALLERUS tunicam hanc stabilire conatur, allatis, tam ex propriis quam aliorum observationibus, argumentis; dicit enim: *certum est inter tunicam carneam, interque intimam flavum eum succum effundi, qui callosus primo, ut jam demonstraverat in opusc. Pahol. obs. 47. deinde osseus fit, & in squamas duras late per arteriam rigentes abit, quae inter intimam, carneamque membranam mediae interceptiuntur (t).* Huc quoque refert intimae tunicae crassitiem steatomati adfinem, quae arteriam obstruere posset, quales plus semel se vidisse testatur Monro, quum dicit: *I have more than once observed the cavity of a large Artery almost blocked up by a steatomatous thickening of this Coat, and frequently I have observed purulent matter collected in it (u).* Denique, ut opinionem suam ulterius adstringat, ex BOERHAVII *praxi medica (v)*, male ita increfcere quandoque tunicam hanc cellulosa, ut canalem penitus claudat, subjungit. Quicquid sit, cellulosa hanc a Praeceptore saepius laudato neque demonstratam, neque assertam, vidi, vel audivi, neque

(q) l. c. §. 41.

(r) Elem. Phys. Tom. I. lib. 2. sect. I. §. 2.

(s) l. c. Lib. IV. cap. 8. pag. 37.

(t) l. c.

(u) Medical. Essays and Observ. l. c.

(v) Parte I. pag. 242.

que etiam elaboratissima ejus de arteriae tunicis figura, saepius memorata, illam exhibet. Intima arteriae tunica laevis est, polita, densa, stricte adhaerens, & musculosam ex interiore parte vestit. Vix nisi sparsim aliquid fibrae simile ab ea parte tantum, ubi a musculosa intima fuit separata, relictum, ostendit (w). Ab interiore facie, arteriae cavum spectante, laevis est, atque aequabilis, arteriae cavum constituit, & libere facileque sanguinem contentum ruere finit.

Arteria sic, quatenus ex tunicis constat, contemplata arteriolas, venulas, nervosque habet, in quos inquirere vix necesse est: ad ipsam potius arteriae vim contractilem indagandam, proxime me accingo. Contrahunt se arteriae 1mo ex vi cohaerentiae, quae uti resistit elementorum separationi, ita propiorem reddere contactum perpetuo nititur (x). Accedit 2do vis elastica, etiam in mortuis superstes, qua, cessante causa distendente, subito sese restituere conatur arteria dilatata. 3^{io} Superaddita est vis vitalis; arteriae enim minime partes mortuae sunt, sed vivae animatae; si enim arteriae tantum priores vires haberent, certe non valerent ad molem sanguinis propellendam, corpus enim elasticum si extendatur, ad pristinam diametrum sensim redit, adeoque necessitas hujus vis vitalis, aut si mavis vis musculosae (quam alii quarto loco addunt, ego autem cum vi vitali eandem esse sentio), maxime elucescit, nam cor nullo modo sufficit ad sanguinem in minima usque vascula, ut creditum quandoque fuit, pellendum, multoque minus sufficere potest, ad insignes resistentias, quae in illis, ob inflexiones, & capacitates imminutas, necessario contingunt, superandas.

Robur arteriae summam meretur indagationem, non pauca enim, ad Aneurysmatum explicationem necessaria, inde profluunt. Credebant olim arteriarum firmitates esse, ut diametros; hinc truncos ramis multo robustiores credebant, hinc robustam admodum arteriam aortam, tenerrimas vero, & fragiles esse arterias cerebri dicebant, excepta tamen arteria pulmonali, cujus robur ad aortam ut 110. ad 148. existimabant (y). E contrario vero hodie constat, ramos truncis esse robustiores, nec mirum; rami enim in majori compressionis periculo versantur, quam trunci: hi vero molliores quum sint, minus facile rumpuntur impetu cordis, majori in

(w) ALEINUS l. c. p. 33.

(x) Cl. GAUBII Instit. Path. §. 209. n. 5.

(y) HALL. l. c. p. 72.

in truncis, quam in ramis: dilatationibus tamen eos haud minus obnoxios esse, observata in posterum adducenda evincunt, licet non negavero, plerisque Aneurysmatibus, saltem in aërtæ principio obviis, arcum ejus seu curvaturam maxime ansam dare. In arteriarum autem robore determinando diligens inprimis fuit CLIFTONUS WINTRINGHAM (z), cujus de hac re experimenta satis multa si enarrare vellem, in nimis magnum excurrere deberem campum. Sufficiat ergo, si tantum unum, alterumve experimentum, quo opinio nostra modo proposita stabiliatur, recensuero. Aërtam arteriam, (cujus crassitiem in homine exp. 5. de aërtâ descendente nonae partis pollicis esse, & pondus specificum ad aquam, uti 106. ad 100. exp. 1. censuerat,) impulsu aëre, ope machinae, quæ eum in minus spatium arctabat, in juvene prope cor ab aëris vi, aequali ponderi 119. librarum, unciarum 5.; inferiori autem loco pondere libr. 131. & unciarum 10., ruptam vidit, indeque aërtam in progressu, quam ad cor in ratione 1794. ad 1000. firmiorem esse conclusit: Arteria vero splenica viri pondus librarum 41., & unciarum 8. tulit, roburque ad aërtam uti 1319. ad 1000. habuit (a) & in alio experimento uti 1302. ad 1000. (b); arteriae denique renalis robur ad aërtam uti 51. ad 40. deprehendit (c). Plura talia experimenta ex dicto auctore, etiam ab Ill. HALLERO (d), pro magna parte collecta, enarrare possem, ex quibus tamen praecipue in animalibus institutis, & ex modo propositis satis liquet, arterias in universum quidem esse satis robustas, caeterum in ratione incerta, & variabili (e) densitates earum progredi; neque cum diametris arteriarum firmitatem minui, sed potius augeri, ita ut in universum trunci ramis suis debiliores fiant, unde etiam minus facile rumpuntur; quo molliora enim vasa, eo melius etiam impetum sanguinis majorem ferunt.

Omissis jam reliquis, quæ ad arterias pertinent, proximum est, ut quaedam adhuc de ipso cordis motu subjungamus.

§. III.

(z) Experimental inquiry on some parts of the animal structure.

(a) Exp. 34.

(b) Exp. 36.

(c) Exp. 38.

(d) In Elem. Phys. c. h. tom. I. lib. II. sect. I. §. 14.

(e) p. 60. 178.

§. III.

Venae cavae, prope cor fibris musculosis conspicuis instructae, sanguine, undique ex corpore redeunte, irritantur, contrahunt se, illumque in atrium dextrum pellunt: hoc turget inde, & riget; vocant *diastolen* seu *dilatationem*; distensione autem irritatum contrahit se, quam actionem *systolen*, seu *contractionem*, dicunt; mox depletur, & sanguis propulsus in ventriculum dextrum cedit; sanguis enim continuo per venas cavas allatus impedit, ne sanguis contentus eo repellatur, unde acceperat atrium, partim etiam sanguinis in venam cavam inferiorem regressum valvula EUSTACHII, supra descripta, prohibet; ventriculus vero eo quidem tempore, quo in contractionem nititur atrium illud, contractus est; vacuus vero quum sit, ad relaxationem pronus evasit, &, valvulis tricuspidalibus ad latera appressis, sanguini irruenti cedit; ostio quoque arteriae pulmonalis hoc tempore a valvulae tricuspidalis lacinia quadam obtecto. Huc delatus sanguis ventriculum dextrum replet, dilatat, & eum irritatione sua ad contractionem sollicitat; hinc sanguinem pressum magna vi versus ostium arteriae pulmonalis pellit, eamque, dum simul sanguis in ventriculum impulsus valvulas tricuspidales a lateribus removet, ostio venoso apprimat, viamque in atrium praeccludit, liberrime intrat. Sanguis sic, valvulis semilunaribus lateribus appressis, arteriam pulmonalem ingreditur, distendit eam, & ad contractionem incitat, quae contracta, impedito sanguinis per valvulas semilunares refluxu, mox pellit eum per ramos ad furculos minimos, qui, in radículas venarum pulmonalium continuati, sanguinem suum ipsis tradunt, & sic quatuor plerumque venarum pulmonalium ope sanguis in atrium cordis sinistrum redit, quod iterum distentum, irritatum, & contractum, sanguinem suum (dum interim hujus regressum in venas pulmonales continuo affluens sanguis prohibet) in sinistrum cordis ventriculum, cedentibus valvulis mitralibus, urget, replet, distendit eum, atque irritat; hinc contrahit se, &, dum valvulae semilunares lateribus applicantur, libere sanguinem suum in aörtam projicit, quae per totum corporis habitum, exceptis pro parte pulmonibus, distribuitur, & per quam sanguis, minorum ramorum ope, qui omnes ex eadem sobolescent, ad omnes partes pervenit.

In hac autem via magnas patitur resistentias ventriculus sinister
ob

ob aortae arcum supra descriptum; plurimum enim illic inflectitur arteria magna, quo fit, ut incurvatus iste angulus sanguinis ejeti impetum, & primarium ictum excipiat, ac maximum ejus torrentem versus Aortae truncum descendente[m] dirigat, ne sanguis, in superiores aortae ramos irruens, impetu suo molliſſimum cerebrum peſſime afficeret; hinc forſan *convexitas vaſorum ab ictibus ipsis sanguinis eam in ſedem fortius nitentis, denſior fit* (f). Accedit quoque hic maxime conſideranda perpendicularis in latus arcus aortae preſſio; sanguinis enim columna, oblique per arteriam projecta, premit parietes arteriae ſuae ſecundum lineas, quae in ejus ambitum ad perpendicularum incidunt; *Facilis eſt demonſtratio, cum obliquus iſte ductus in duas rectas lineas reſolvatur, quarum altera ad axin & ad parietem arteriae rectiſſime parallela eſt, altera ad utrumque verticalis. Sed arteriae nullo in animali a corde in rectitudinem exporriguntur, earumque ipſum principium arcus eſt. Quare in aortae potiſſimum ea prima ſede, ejusque parte, in quam axis oſtii cordis ducit, aneurysmata frequentiſſima reperiuntur* (g). Hinc certe etiam in arcu illo aortae frequenter invenerunt offificationes, quae praecipue in ſenibus obviae ſunt, quum in junioribus plus cedant parietes; & hinc potius ad aneurysmata vera praediſpoſitos illos obſervamus. Offificationis talis exemplum deſcripſit ROLAND MARTIN in Act. Acad. Reg. ſcient. Suecicae; in cadavere nempe viri annorum 65. prope locum, ubi primi magni rami arcus aortae ſeparantur, officulum durum invenerat monetae exiguae magnitudine, ſed oblongum, in peripheria tenuius, & in margines cartilagineas, membrana interiore aliquo modo tectas, deſinens (h). Similes offificationes collegit etiam Ill. HALLERUS l. c. in notis, & ipſe tales deſcripſit in *Opuscul. Path.* (i). Ubi auctor demonſtrat, ſquammas illas praecipue muſculoſam inter & intimam aortae membranam concreſcere.

(f) HALLERUS l. c. p. 74.

(g) Ibid. Tom. II. lib. VI. ſect. II. §. 5.

(h) Anni 1765 vol. XXVI. trim. 4. comm. 6.

(i) Obſ. 18, 19, 47 & 51.

SECTIO SECUNDA,

De Aneurysmatis Etymologia, divisione, ac definitione.

§. I V.

De vocis Etymologia inter se minime conveniunt Auctores. Placuit HIERONYMO MONTANO Aneurysma enervationem dicere, atque vocem, ab α privativo & νεῦρον nervus, derivare. JOH. BAPTISTA SILVATICO autem dilatatio dicitur, & ab εὐρύς dilato deducitur. M. AUR. SEVERINUS e contra, illud ab εὐρύναι, exilire seu effluere, desumendum esse, voluit. Quicquid sit, vix opus esse censeo hanc dirimere litem, cum GALENO magis de rerum natura, quam denominationibus, sollicitus: id saltem constat, Aneurysmatis vocabulum non ubique apud veteres eodem sensu occurrere: GALENUS (*k*) nimirum, AETIUS (*l*), AEGINETA (*m*), & AVICENNA (*n*), aliique inter veteres praestantissimi, Aneurysma adesse dicunt, quando arteria, quacunque etiam de causa, ita fuit vulnerata, ut sanguis effluat. E contra FERNELIUS in omni Aneurysmate arteriae dilatationem adesse credidit, quam sententiam & VESALIUS fovisse videtur (*o*). Hac vero, a FERNELIO de arteriae dilatatione proposita, opinione haud contentus SENNERTUS statuit, in quolibet aneurysmate muscularis, si-ve internae tunicae arteriosae, ruptionem adesse, externa interim, quam tenuem, raram, & mollem vocat, illaesa remanente (*p*). Quantum autem sententia haec ratiocinio & observatis obstat, cuilibet, qui JOH. FREINDIUM (*q*) super hanc hypothesin consuluerit, facile apparebit. E quibus ergo satis superque constare mihi videtur, apud veteres hujus vocis notionem non tantum fuisse incertam, verum idem nomen contraria saepe indicasse mala. Optime autem recentiores, ut error omnis evitetur, aneurysmata in

(*k*) De tumoribus cap. II.(*l*) Tetrab. IV. Serm. III. cap. X.(*m*) Lib. IV. cap. VI.(*n*) Tract. II. cap. XVI.(*o*) FREINDII hist. Med. pag. III.(*p*) Tom. III. Op. om. Med. lib. V. p. I. c. XLIII.(*q*) l. c. pag. 113

in vera, spuria, & mixta disjungunt, quae, inter se maxime diversa, singularem quoque expositionem requirunt: quam eo quidem ordine pertractare conabor, ut primi generis definitione tradita, subjungam etiam eam alterius, tertiique generis, simili plane modo in causis, effectis, diagnosi, prognosi, & curatione exponendis progressurus, ut eo melius eorum generum insignis inter se discrepantia elucescat.

§. V.

Aneurysma verum mihi adesse dicitur, quando parietes arteriae cujusdam spatium justo capacius circumscribunt.

§. VI.

Aneurysma spurium definitio, quod sit arteriae cujusdam parietum, qua integri requiruntur, ob cohaesionem fibrarum vere solutam perforatio, quae humores contentos in vicinas partes elabi finit.

Hoc autem genus in duas iterum inter se diversas species a Cl. G. HUNTERO (r) subdividitur, quarum prior *diffusa*, altera *circumscripta* dicitur.

Per *diffusam* intelligit arteriam, ita vulneratam, ut sanguis per contextum cellulosum in vicinarum partium interstitia diffundatur, atque Aneurysma formet, levi tantum pulsatione prope arteriae aperturam conspicuum, & emphysemati, aut anasarcae, respectu fluidi extravasati, plane non absimile (s). *Circumscripta* vero ipsi dicitur arteria ita laesa, ut sanguis emissus in sacco quasi peculiari a cellulari membrana, arteriam circumcingente, firmiore facta, vel & a superjacente membrana aponeurotica confecto, haereat, ita ut *verum aneurysma* simulet, non nisi causis praegressis ab eo rite distinguendum (t).

§. VII.

Mixtum Aneurysma, quod Cl. HUNTERUS invenit (u), in eo tantum

(r) Medical Observations and Inquiries Vol. I. art. 26. p. 337.

(s) Ibidem.

(t) Ibidem p. 337. & 338.

(u) Ibid. pag. 340.

tum consistit, quod vena, penitus pertusa, cum subiecta arteria, ab ea quoque parte, qua venae contigua est, vulnerata, coalescat ita, ut sanguis ex arteria directe in incumbentem venam a superiori parte jam consolidatam intret.

§. VIII.

Hiscæ igitur generibus, de quibus nullum dubium superesse videtur, stabilitis, quaestio mihi moveri posset, utrum jure quodam huc referatur *Cardiacum Aneurysma*? An vero potius cum Cl. LIEUTAUD statuere debeamus: *de cordis Aneurysmate perperam mentionem subjecisse nonnullos auctores, quibus hoc titulo insignire lubuit vulgatissimam thalamorum dilatationem, quæ toto coelo a genuino Aneurysmate distat* (v). Pace autem Illustrissimi Viri dixerim, concedi utcumque posse, quod cordis structura, firma admodum, insignes has distensiones ferri posse non tam facile videatur, inveniri tamen casus, ubi causa dilatationis nimiae, vel in corde ipso, vel in vasis ipsi vicinis manifesta, & ipsa quandoque dilatatio tam immanis fuit, ut summo proinde jure Aneurysmatum vocabulo insigniri possint. Invenit certe Cl. MECKELIUS cor, ob aortam nimis angustatam, tantopere distentum, ut totum pectus sinistrum adimpleret (x), & Ill. MORGAGNUS eadem fere de causa cor, ita ampliatum, conspexit, ut dicat majus fuisse, quam si duo corda in unum conjungerentur (y). Ex quibus, ut alias cordis Aneurysmatum historias memoratu dignissimas, a permultis auctoribus descriptas, omittam, satis constare mihi videtur, non ita absurde similibus cordis affectionibus Aneurysmatis nomen a quibusdam auctoribus inpositum fuisse, eoque minus, quum in causis horum malorum pertractandis visuri simus, praecipue has cum iis, quæ Aneurysmata vera in arteriis producere valent, facile comparari posse.

Nec adversariorum argumenta infringere videtur, quod idem Auctor de crustaceis sanguinis concreti lamellis desumit, quas plane deficere in his casibus asserit; lamellae enim hae hujus mali indolem nequaquam absolvunt, sed potius pro effectu Aneurysma-

(v) Synops. Univ. Prax. Med. parte 1. p. 106.

(x) Hist. de l'Acad. Royal. des sciences & belle Lettres A. 1750. art. 5.

(y) De sedibus & causis morborum &c. Epist. xviii. art. 4.

matum, neque facile tamen pro symptomate individuo haberi possunt; cor nempe, continuo agitaturn, undique sese contrahit, atque contenta expellit; non aequè facile ergo hic, quam in reliquis saccis Aneurysmaticis, qui sese tantum pro parte contrahunt, sanguis retinetur, retentus in concrectiones polyposas mutatur, factae hae internae cordis dilatati superficiei apponuntur, unde non mirum, raro observatas fuisse ejusmodi concrectiones intimae cordis superficiei adhaerentes.

Facilior vero Auctor videtur in altera *Aneurysmatis Cardiaci* specie admittenda, quae a *dilatatione vasorum coronariorum* dependet, & a Cl. MATANO *Idiopathicum cordis Aneurysma* (z) vocatur.

Omitto jam minoris momenti Aneurysmatum species, qualis imprimis illa est, quae Cl. HUNTERO adesse dicitur, quando, externa arteriae tunica laesa, interna; vel, hac lacerata, externa dilatatur (a). Quo spectat etiam *Mixtum* illud *Aneurysma*, quod secundum Cl. MONROUM tale arteriae vitium dicitur, quando ejusdem tunicae, prius dilatatae, deinde rumpuntur (b). Hae enim species, dum ad priores reduci facile possunt, speciali pertractione non egent, neque illae, quae a situ suo interno, vel externo, natura quamvis eadem, ac supra definitae, gaudeant, *internas* quoque, vel *externas* vocantur, quas ideo sub priorum definitorum Aneurysmatum titulo exponemus.

SECTIO TERTIA.

De Aneurysmatum causis.

§. XI.

Aneurysmatis veri causam proximam consistere in arteriae cujusdam parietum, nimium inter se distantium, spatio, justo capacius circumscripto, in definitione vidimus: in remotas ergo potius nunc inquiramus causas, quas, ut secundum ordinem Cl., & semper venerandi Praeceptoris, GAUBII, sibi in magnitudine cavi
prac-

(z) De Aneurysmaticis praecordiorum morbis §. 7.

(a) l. c. pag. 339.

(b) Essays and Observ. Physic. and Liter. Vol. III. p. 236.

praetermodum aucta exponenda propositum (c) incedam, ad sequentem inprimis *Aneurysmatis veri* fontem reduco: sanguinis, nimirum, *majori vi in latera vasis actionem distendentem, quam hanc superare contranitendo queant.*

Vidimus supra, quibus viribus gaudent arteriae, ut contra sanguinis vim distrahentem fulciantur; hanc inter, & vires pag. 10. recensitas, addita, quam ab incumbenribus acquirunt, pressione externa, aequilibrium datur, & antagonistarum munere inter se funguntur: hinc una, alterave potentia sublata, tollitur illud aequilibrium, & mala nascuntur haud exigua: imminuta v. g. vi distendente, eadem licet manserint vires arteriarum contranitentes, cavitas imminuitur; e contra hisce debilitatis, vis distendens augetur, & aneurysmata creantur. Fit ergo hic, quod in permultis corporis partibus contingere videmus; infirmatis e. g., vel quocunque etiam modo laesis musculis abdominalibus peritoneum integumentibus, viscerum abdominalium herniae nascuntur; ob ossium calvariae teneritudinem, mollitiem nimiam, seu inaequabilem, aut in his ossificationum defectus, (quorum egregia specimina a Cl. G. VAN DOEVEREN, & E. SANDIFORT, Praeceptoribus honoratissimis, demonstrata vidi) aliasve causas cerebri fulcimentum externum, quod ab ossibus habet, infirmantes, exortas in infantibus recens natis cerebri hernias illustramus: atque aëris pressione externa, quam in nostrum corpus a 34000. ad 39000. libras aestimant auctores, in quadam N. C. parte quocunque etiam modo imminuta, cutem in tumorem insignem elevari, ejusque vascula sanguine mirum in modum distendi videmus; hoc autem in producendis aneurysmatibus quoque locum habere, exemplo venatoris egregie illustratur, qui, in latus dextrum subitissime caput suum flectens, illud non nisi summa cum difficultate reducere potuit, vixit dein deglutitione, & respiratione difficillima, summoque totius corporis languore: post quindecim vero elapsos menses moritur, &, aperto cadavere, aortam maxime dilatatam, & ingentem in arteria subclavia dextra, ob violentam admodum distractionem, enatum saccum Aneurysmaticum mirati fuere adstantes (d). Quae omnia docent solidorum continentium viribus, quibus vi contentorum distendenti resistunt, imminutis, tumores enormis quandoque magnitudinis elevari,

(c) Instit. Path. Medic. §. 203. n. 1.

(d) l'Acad. des Sciences l'an. 1700. p. 30.

vari: ut vero de vi distendente imminuta dictum probetur, sufficit intueri, quae fiunt in infantum canali arterioso, ubi recens natus respirat, per pulmones sanguinem libere pellit, neque amplius ejusdem per hunc canalem traiectione eget; quod de vasis quoque umbilicalibus ex Anatomicis constat; simulac enim in his vis distendens agere cessat, cavitas eorum deletur, & ligamentorum formam induunt.

Paucis ergo videamus, quatenus illae causae sint, quae vires parietum arteriarum contrahentes debilitare valent. Spectant praecipue huc:

1°. *Congesta uberior sanguinis moles*; hinc in infantibus non tantum ob nimiam ciborum ingluviem; sed & in ipsis foetibus, utero adhuc contentis, ob miram totius corporis, quae ipsis ad eam promptiorem nutritionem summopere necessaria erat, gracilitatem, aneurysmatum praecipue cardiacorum frequentia innotescit: in his enim cor, nimia sanguinis quantitate oppletum, facillime distendi, & vires suas contrahentes amittere, observata, circa aneurysmata, in foetuum una alterave cordis auricula haud raro obvia, testantur; nec mirum, quum constet eo celeriore cordis contractionem esse, quo homo suae origini propior est, adeoque, licet arteriae maxime etiam hac aetate contractiles sint, cito tamen cordis contractionibus frequentissimis sanguine ita obruuntur, ut vel cedere, vel rumpi cogantur: sed continuo tantum per arteriarum fines expelli debet, quantum cor in eas inpulit: accumulabitur ergo sanguis in corde, vasisque majoribus, & parietes eorum ultra modum distenti ad aneurysmata sensim disponuntur.

2°. *Sanguinis volumen expansione auctius*; in statu naturali inter se proportionatae sunt arteriarum vires, & vis earum latera distendens; si ergo sanguis quacunque etiam de causa rarefiat, vires contrahentes superabuntur, &, accedentibus aliis causis praedisponentibus, arteria, hic illic magis debilitata, dilationem nimiam, immo, ni per v. f. cito huic humorum rarefactioni succurratur, ipsam quando rupturam portendit, quod in haemoptoe, aliisque morbis nimis frequenter fieri videmus, ut mihi Cl. HAZON videatur, summo jure capacitatem cordis ventriculi dextri naturali duplo majorem nimio opii usui adscripsisse, quum certum sit, opium humores N. C. magnopere rarefacere. (e).

3°. *Im-*

(e) Journal de Medicine, Chirurgie, Pharmacie &c. par M. VAN DER MONDE, Tom. ix. p. 516.

3°. *Impeditus trajectus*; qualis haud raro nascitur a polypo, arteriae cavum ita opplente, ut vel plane sanguinis transitus denegetur, vel saltem difficillimus reddatur; unde fit, ut cor hanc sibi molestam resistantiam, praecipue si ipsi vicina fuerit, superare tentet, & arteriarum fibras debilitando, saccum aneurysmaticum formet. Qualem polypum, aërtæ aneurysma in cadavere CAROLI PATINI detectum, & quasi aliud cor pericardio suo inclusum, repraesentantem, praecessisse, & aegrotanti magna mala intulisse ferunt (f). Ne jam memorem multiplices arteriarum angustationes, ossificationes, aliasve causas, liberum sanguinis per vasa sua trajectum impediētes, & in posterum, ubi de cardiaci aneurysmatis causis agam, latius tractandas.

4°. *Impetus advecti sanguinis enormis*; quicquid motum sanguinis progressivum intendere valet, symbolam suam hic conferre poterit; notum enim est, sanguinis motum a frequentiori ac validiori cordis contractione maxime augeri, & vim illam, qua arteriarum latera ab axi recedere coguntur, in ratione composita ex frequentia, & robore contractionum cordis majori incrementum accipere: arteriae hinc, quae semper sunt in diastole, quum cor est in systole, omnem ejus, qua arterias magis dilatare conatur, actionem sufferre debent, unde maxime earum latera urgentur, ut ab axi recedant, & omnes, ex quibus conflantur, fibrae distrahuntur, ut sanguini impetuosius irruenti majus nascatur spatium. Hinc nixus & motus vehementiores ob vomitum, clamorem (g), ob animi pathemata, praecipue iram & terrorem, tusses convulsivas in infantibus, partum difficilem in parturientibus, aliaeve magnae corporis agitationes, viriumque contentiones, toties his malis ansam dederunt. Nec parum quoque huc contulerunt quicunque morbi spasmodici, in quibus sanguis magna vi versus praecordia congeritur, ibique cordi, valisque majoribus insignem vim inferunt, malum v. g. hystericum, hypochondriacum, asthma convulsivum, epilepsia, ipsumque febrile frigoris stadium.

5°. *Parietum robur imminutum*; quatuor praemissae causae huc referri debent, agunt enim parietum arteriarum robur imminuendo: dantur tamen adhuc innumerae aliae, quae vel dependent a

de-

(f) ALEX. KNIPS MACOPPE in Epist. edita Brixiae A. 1731. § 3. pag. 3.

(g) In carotide ex vehementissimis clamoribus obortum aneurysma, quod, comprimendo asperam arteriam, aegro mortem intulit, Cl Praeceptor GAUBIUS vidit. (conf. VAN LEEUWEN diss. de Aneurysmate vero pag. 13.)

depravatione totius corporis, ob morbum v. g. diu passum, malique victus abusum; unde humorum cacochymia, epilepsia, aliaque mala infantes ob incuriam, penuriamve parentum haud raro invadunt; ob aëris qualitates noxias; climatum naturam, & locorum humiliorum, ac paludosorum constitutiones insalubres; coitum immodicum; mensium suppressionem, eorumve fluxum nimium, ac fluorem album; ciborum quantitatem nimiam, & qualitatem depravatam; labemque veneream &c.: vel a *topica arteriarum debilitate*, nata e. g. ex parietum arteriae irrigatione, indeque inducta mollitie, ac arrosione a materia purulenta, ichorosa (*b*), ex prope sito abscessu, vel ulcere maligno profluente; ex contusione qualicunque; tunicae unius, pluriumve vulnere a causa externa, secante, pungente &c., vel interna distrahente, & dilacerante; aut arrosione ob humorum acrimoniam, siue fuerit scorbuto, labe venerea, vel remediorum mercurialium usu (*i*) sanguini inducta, aliisque similibus.

6°. *Eorum, quibus a foris fulciuntur arteriarum parietes, ablatio*; Supra jam vidimus, quomodo, ablato externo, quod intestina a peritonaeo, cerebrum a calvaria habent, fulcimento, herniae eorum cavis contentorum haud raro contingant; simili plane modo & hic arteriarum dilatationes a fractis (*k*) v. g. vel luxatis, quibus ipsae accumbebant arteriae, ossibus, oriri queunt; hoc enim in casu vis distendens sanguinis arteriarum vires contranitentes superare, & earum latera in saccum aneurysmaticum distrahere debet. Hinc, si a carie, quacunque etiam de causa enata, vicinum os fuerit exesum, ipsi accumbens arteria, deficiente fulcro, in simile vitium facile.

(*b*) Notandum tamen non omni tempore causam hanc Aneurysmata producere; vidit certe Exp. PUTHOD (ut scribit M. MORAND in opusc. de Chir. Tom. 1. pag. 225.) arterias crurales, & epigastricas per longum tempus materia purulenta, ex abscessu in inguine profluente, irroratas, licet nullum vitium inde in ipsis vasis contigerit, ad interim tamen puris acrimonia tanta erat, ut vel os pubis carie fuerit affectum. Minime autem meris speculationibus tantum inniti hanc a nobis propositam causam, ex iis, quae apud MORGAGNUM (in lib. II. de sedibus, & causis morborum &c. Epist. XVIII. a 27. XXVI. a 17. XXVII. a 2. 22. & seq.), & apud LANCISIUM de motu cordis, & aneurysmatibus part. II. prop. 32.,) occurrunt, egregie confirmatur, quorum posterior bina exempla citat, ubi tumor venereus claviculam occupabat, unde, vicina arteria subclavia erosa, aneurysma nascebatur.

(*i*) LANCISIUS l. c. prop. XXXIV.

(*k*) Tale exemplum CHARLES WHITE narrat (cases in surgery pag. 141.)

cillime incidere potest. Evincit forte hoc illud a Cl. TARGIONIO annotatum exemplum, & ab Ill. MORGAGNO (1) memoratum: invenerat nempe magnam foveam in thoracis vertebris excavatam, eique oppositam venam sine Pari admodum varicosam, quod vitium verosimiliter inceperat, cum vertebrae ob aetatem non amplius cederent; post laesam per glandem plumbeam claviculam, insequentem vidit arteriae subclaviae saccum Aneurysmaticum Cl. ACREL (m); & obortum Aneurysma Arteriae Femoralis post ossis fracturam Jos. WARNER (n) describit.

7°. A paucis auctoribus haud immerito *arteriae contranfus ad ictum subitaneae percussione superadditur*. Hoc in casu, quum arteria est in diastole, omnem percussione ictum excipit; hinc ejus fibrae distrahuntur, & divulsae saccum aneurysmaticum formant. Vidit LANCISIUS hominem 45. annorum, sanum & fortem, qui, per publicam viam incedens, a quodam ex ludentibus sphaera buxea in laeva dorsi parte vehementer percussus fuit; pars autem laesa praeter contusionis indicia nihil monstrabat, remanente tantum sensu molesto, eo in loco, donec post 4. annos de profunda in loco percusso pulsatione, sensim crescente, conquereretur, & tumor, in gibbam prope spinam elevatis & corrosis costis, ab audacissimo Empirico pro abscessu habitus, crudeli ferro aperiretur, ita ut sanguinis flumen tanta erumperet extra alveum suum celeritate, ut animam secum rapuerit a corpore (o). Et, ut exemplum N. N. HOLTORFII (p) & aliorum omittam, unicum casum ex Cl. SWIETENIO addo, quem observavit in homine pusillae staturae, qui, vespere per tenebras incedens, pectus dextrum validissime palo impingebat, acerbo in summa pectoris regione vexabatur dolore, paulo post tamen iterum cessante: elapsis vero aliquot mensibus, insolitam pulsationem sensit aeger sub dextra clavicula sensim aucta, anhelabat cito, ad suffocationem quandoque usque; sic per annum languens, subito periit. Aperto cadavere invenit Cl. SWIETENIUS arteriam subclaviam dextram in saccum ingentem dilatatam, & adeo extenuatam, ut sanguis con-

(1) l. c. Epist. XVIII. a 29.

(m) Vid. Cl. SANDIFORT *Natuur- en Geneeskundige Bibliotheek 5de Deel 1ste Stuk*, p. 152.

(n) Cases in surgery cas. XXII.

(o) l. c. prop. XXI.

(p) In Diss. de aneur. in cap. pueri XI. annorum Argentorati edita A°. 1722.

contentus transpareret, & , levi tantum vulnuscule inflicto, ingens copia sanguinis concreti eruperit (q).

E quibus liquet, haud immerito, causam hanc, ultimo numero indagatam, primarias inter Aneurysmatum causas annumerari. Descriptis vero his plures forte aliae causae superaddi possent, quas autem, ut minus frequentes, vel facile ad has classes referendas, omitto.

§. XII.

Aneurysmatis spurii causas jam indagaturus, necesse est, ut ex definitione hujus generis repetam, ejus naturam consistere in arteriae cujusvis parietum solutione continui, ita facta, ut humores contenti in partes vicinas effundantur. Ad remotas vero causas spectant:

1°. Vires Mechanicae externae, secantes, pungentes, contundentes, dilacerantes, hinc v. g. V. S. nimis imprudenter institutae toties morbum hunc intulerunt, nec non punctiones gladiatorum, aliorumve instrumentorum pungentium ope, qualem casum de homine SAVIARDUS narrat, cujus arteria cruralis in interiore, & superiore femoris parte ab adaecto in eum locum gladio ita vulnerata erat, ut sanguis effusus, in interstitiis musculorum magna quantitate collectus haereret (r). Immo ipsa Aneurysmatum verorum, ab imperitiis pro abscessibus habitorum, audax incisio haud raro huic malo ansam dedit, & subitanam mortem, ut in supra citato Cl. SWIETENII exemplo confirmatum vidimus, miserrimis aegris, bona spe crudeli lanceolae sese subjicientibus, quandoque intulit. Et, ut quoque de vi contundente constet, sufficet attulisse memorabile illud exemplum ab Exper. viro D. MUMMSEN (s) communicatum: Juvenis nimirum robusti, annorum unde viginti, quum effrenatum equum effugere volentem cauda retinere contenderet, pectus tam violenter illius calce percutiebatur, ut resiliens humi prosterneretur supinus: resurgens tamen subito, & iracundus in stabulum properatus, paulo post mortuus concidebat. Examinato cadavere, sternum quatuor, & dimidium pollicem circiter supra cartilaginem xyphoidem transverse fractum, ejusque pars inferior superiori parte longe depressior facta deprehendebantur; sterno autem sub-

lato

(q) Tom. I. Comment. ad aph. pract. BOERH. p. 288.

(r) Obs. Chir. Obs. LXIII.

(s) in diss. de Corde rupto LIPSIAE A°. 1764. edita.

lato, non nisi exigua sugillatio in mediastino, nihilque effusi sanguinis in ipso pectore, sed magna feri pellucidi (quod vel semilibrae pondus superabat) & sanguinis coagulati, cor ipsum, ejusque auriculas undique adhaerentis, copia in pericardio sese offerebant. Perpendicularis quoque hiatus, per quem sanguis effluerat, in auriculae anterioris margine detegebatur, in extremis angustus, & in media parte magis distans dimidii pollicis longitudine, & in inferiori coeco auriculae fine praecipue conspicuus. Praeter hanc aperturam, in auriculae anterioris parte exteriori obviam, adhuc alia in interiori auriculae parte, super annulum nempe ostii auricularis ventriculi dextri, venosi dicti, conspiciebatur fissura transversa, pollicem cum dimidio fere longa, non tamen ad ipsum auriculae septum penetrans, cujus labia, parum inter se distantia, filo quodam transverso retinebantur. Tertia denique fissura in membrana, quae foramini ovali, in foetu semper hianti, praetenditur, in adultis vero plerumque accreta invenitur, conspicua, transversa similiter erat, a columna nempe anteriori annuli ovalis versus posteriorem directa; labia ejus, filamento exiguo non satis retenta, ita distabant, ut libera proinde ex anteriori auricula in posteriorem daretur via.

Casum hunc, nitidissimo icone citatae diss. annexo illustratum, & a LUDWIGIO *Advers. suis Medico-Practis* insertum (t), huc retuli, ut inde pateat, quantum contusiones valeant, ut Aneurysmata creentur.

2do. Huc referri debet *ruptio*, *ruptio* dicta, ex vi interna distendente ob causas §. praecedenti expositas enata; omnes enim causae, quae ad Aneurysmata vera inducenda quicquam conferre valent, valebunt etiam, si vel violentiores fuerint, vel diutius duraverint, hoc Aneurysmatum genus inferre; quare haud opus erit easdem hic repetere: liceat tantummodo breviter menuisse, praecipue illam causam huc spectare, quam sub titulo *impetus ad-vecti sanguinis enormis* descripsi: testantur nimirum observata, haud raro ex sanguinis congestione nimia versus cerebrum, effuso nempe eodem, apoplexiam; versus pulmones haemoptysin; versus ventriculum vomitum cruentum &c. oriri; quae affectiones plerumque arteriarum rupturae adscribendae sunt. Nec tamen tantum hoc de minoribus arteriis sic intellectum velim; idem certe in majoribus fieri sequens memorabile exemplum evincit: vir sc.

quin-

(t) Vol. 1. parte 1.

quinguagenarius affectionibus hypochondriacis frequenter obnoxius, gulae atque vino mire indulgens, temperamenti sanguineo-biliofi, postquam facies rubore admodum perfusus erat, & scommata varia, ac vaniloquia protulerat, subito gurgite cruento ex ore effluente, mortem inopinatam obibat; aperto cadavere, ac lustrato thorace, arteria pulmonalis plane disrupta inveniebatur, ex qua 12. propulsae sanguinis librae statim post discissionem eruperant, & forsan plures erupissent, si non post obitum obturaculum faucibus fuisset immissum (u).

3to. Nec minori jure his causis *arteriae erosio ab acribus*, quam *διὰ βρωσῆν* vocant, annumeratur. Acrimonia enim qualiscunque sive generalis, sive particularis, humoribus ex causis (in §. praec.) passim notatis, inducta, arteriarum parietes ita disponere potest, ut, externa imprimis accedente causa, facile erodantur. Mirum enim, quantum humorum acrimonia valeat, ad solidas nostri corporis partes erodendas: scorbutus v. g. vel durissimos dentes erodit: lues venerea maxima & fortissima corporis ossa in cariem convertit, & ipsum quoque cancrum virus dira tabe vicina omnia absumit; ne dicam jam, quot, quantosque effectus in ossibus, reliquisque corporis solidis haud raro producat materies purulenta, acris, ichorosa, quae viscera non tantum exedere, ossa erodere, sed & totam eorum substantiam plane destruere valet, ut facile quis concipiat casum, a LANCISIO observatum in homine quadragenario, ob fortunae suae tenuitatem pravis alimentis nutritum, & acrimonia humorum (quae verosimiliter ad morbum hunc producendum plurimum contulit) atque nativa arteriarum gracilitate laborantem, qui, cum praegrandem, & summi ponderis arcam ligneam, baculis etiam oppositis in locis coadjuvantibus, ab uno in alterum locum amovere conaretur, vehementissimum ictum ipsius angularis arcae partis in summo sterni excipiebat, cui infortunio post praegressam sanguinis sputorum ejectionem cum levi tussi, atque profundum eo in loco relictum dolorem, superveniebat fortis quaedam pulsatio, quam tandem lenta mors post annum ab accepta percussione terminabat. Aperto cadavere pars interior sterni carie obfusa, & in cavam figuram, sub qua tumor aneurysmaticus latebat, elevata, ipsumque Aneurysma ex parte antica, & dextera flexurae Arteriae aërtac, magnitudine sua

ma-

(u) MATANI de aneurysm. praecordiorum morbis §. 63.

malum Punicum referens, ortum deprehendebantur (v). Ne memorem jam casum, facile forte huc referendum, quem de homine, ex Aneurysmate vita functo, Cl. MATANUS refert, cujus ventriculus mirum in modum sanguine, qui ex arteriae Aörtæ aneurysmate in ejus cavum influxerat, distentus erat. Tumor nempe aneurysmaticus, oesophago adhaerens, talem sibi viam fecerat, ut sanguis directe ex aörtæ in oesophagum transire posset (w). Plura similia exempla apud SAUVAGES (x), MORGAGNI (y), aliosque occurrentia, huc referri possent, si hanc rem ulterius comprobare necesse foret; quum vero ex allatis satis constare mihi videatur, humorum acrimoniam, five ea totam sanguinis massam infecerit, five peculiari tantummodo loco enata, insigni arteriarum & vicinarum partium parietes erodendi facultate gaudere, quo fit, ut abstrusissimi quandoque morbi excitentur, medicorum admirationem abripiantes, & in formandis indicationibus pessimis erroribus ansam dantes, ita ut, teste MATANO, aegroti, qui chronico antea morbo correptus putabatur in hydropem incidisse, diuretica remedia propinaverit Medicus, quorum usu in irritum delapso, improvisus tandem interitus cunctorum spem eludebat: communis tamen omnium aegrotum hydrope extinctum fuisse restabat consensus, quum similia, quae asciten concomitari solent, signa praecessisse semet persuasum quilibet haberet. Lustrato autem cadavere, non serum, non aqua, sed cruentus prodibat gurgies ex aörtæ trunco, circa emulgentes arterias discisso, erumpens (z).

§. XII.

Aneurysmatis Mixti naturam consistere in communicatione, venam inter & arteriam relictæ, ex pertusa vena, arteriaeque subjectae laesione ita enata, ut venae vulnus exterius cum cutaneo coalescat, interior vero venae apertura cum ea arteriae communicationem alere pergat, supra jam in definitione vidimus. Ut autem de causa aliquid dicamus ad Cl. HUNTERUM confugiendum est, qui primus hanc Aneurismatis speciem observationibus illustravit (a).
Quam

(v) l. c. Part. II. prop. XXII.

(w) l. c. §. 62.

(x) Nos. Method. Tom. III. p. 2. ord. I. de haematemesi no. 2.

(y) De sed & causis morborum &c. lib. II. epist. XVIII. art. XXVI.

(z) Ibidem.

(a) Med. observations and Inquiries vol. I. art. XXVI. & vol. II. art. XXXVI.

Quam *Hunteri observationem* postea Cl. CLEGHORN singulari quoque casu confirmavit, fateri haud erubescens, sese hujus observationis diagnosin accuratissimae Ill. HUNTERI descriptioni debuisse (b), & quamvis placuerit ipsi potius speciem hanc nomine *Varicis Aneurysmatici* insignire, eandem tamen cum Cl. HUNTERO servavit definitionem, causaeque indagationem, quam ambo in *Venae sectione nimis imprudenter instituta, ita ut, vena penitus pertusa, laesa quoque fuerit subjacens arteria*, posuerunt; quae tandem observata Peritissimi Chyrurgi ELSE, WHITE, & ARMIGER evicerunt: Si nimirum, facto tali Aneurysmate, quacunque etiam de causa vulneris inferioris venae, ejusque arteriae coalitio impediatur, dum interim cura Chyrurgi superius venae vulnusculum ad cicatricem deducatur, vitium aderit, quod de veri, quodque de spurii Aneurysmatis specie participabit; cujus rei veritas magis constabit, quando in signa hujus speciei diagnostica exponendo versabimur, & singularissimas, a nominatis viris annotatas, observationes paucis enarrabimus.

§. X I V.

Duas *Aneurysmatis Cardiaci* dari species, antea jam innui. Harum una cordis cavitatis capacitatem justo majorem; altera autem ejusdem vasorum coronariorum dilatationem nimiam, ut causam proximam, agnoscit. Prioris causae remotae, quas eo quidem prolixius hic investigabimus, quum permulti sint auctores, qui huic speciei vel fidem denegant, vel saltem ejusdem frequentiam, qualis ab aliis descripta fuit, in dubium trahunt, praecipue haec sunt:

1mo. *Haereditaria ad cordis Aneurysma dispositio*. Testantur enim observata, a prima quandoque aetate cordis cavitates, quo ad fibrarum nexum, ita fuisse debiles, ut, levi tantum accedente causa procatarctica, in saccum Aneurysmaticum sese dilataverint, & sane talem dispositionem Cl. LANCISIO in Nobili quadam familia observare licuit, in qua nimirum quatuor se ordine excipientes generationes, Proavum nempe, Avum, Patrem, & Filium pessimo hoc mali genere vexatos fuisse novit (c).

2do. *Enormis advecti sanguinis impetus versus cor summo quoque jure huc referri posse videtur; si quacunque etiam de causa sanguis ab exterioribus N. C. partibus interiora versus compellatur,* ob.

(b) Obs. Med. Tom. III. p. 110.

(c) De motu cordis & Aneurysm. parte II. prop. XLVII.

obruuntur praecordia, sanguinis trajectus per cor, ac vasa ipsi vicina impeditur, & anxietates quandoque immanes exoriuntur; fibrae hinc vel auricularum, ventriculorum, arteriae pulmonalis, vel aortae divelluntur, &, continuatis alternis cordis palpitationibus, sensim sensimque tono suo orbantur. Neque causam hanc meritis tantum speculationibus niti, evincet auctoritas perspicacissimorum in re medica Virorum, BONETI puta, LANCISII, MORGAGNI aliorumque, quorum scripta satis superque demonstrant, a diu passis cordis palpitacionibus, corporis animique commotionibus validissimis, praecordiorum morbis variis, deformitatibus v. g. organicis, catharrhis, asthmatibus, aliisque innumeris diversae indolis affectionibus convulsivis, epilepsia, malo hysterico, & similibus haud raro cordis Aneurysmata enata fuisse: quo inprimis etiam spectare mihi videtur febrile frigoris stadium, in quo ex omni ferme corporis ambitu externo humores interiora versus propelluntur, praecordia invadunt, & necessario immanem vim distrahentem in cordis, vasorumque majorum fibras, exserunt.

3°. *Impeditus liberior sanguinis per cordis cava trajectus* praecipue huic malo ansam dare potest: quaecunque ergo obstacula, in arteriis haerentia, sive fuerint enata in arteria pulmonali, sive in aorta, huc spectant: qualia sunt valvularum incrassatio nimia, in substantiam cartilagineam degeneratio, imo quandoque ossificatio, qualem a Cl. MORGAGNO in arteriae pulmonalis valvulis seminalibus observatam legimus, ubi valvulae colligatae quasi videbantur, ita quidem, ut vix foramen sanguini transituro relinquere-tur (*d*): quibus annumerandae quoque sunt valvularum protuberantiae, ex adnatis introrsum excrecentiis obortae (*e*), ipsarum arteriarum prominentiae, atque tubercula, earum ossificationes, quarum innumera exempla idem auctor libro citato allegat, vasorum cavitas quacunque etiam de causa multum imminuta, sive ex corporibus heterogeneis intus enatis, sive a spastica constrictione, sive ab alia quavis externa causa comprimente, aut & connata praeternaturali arteriae angustia illata; quo praecipue spectare videtur observatio illa a Cl. MECKELIO descripta (*f*), & (l. IX.) verbo memorata, feminae 18. annorum, quae jam a tenera aetate

(*d*) Lib. I. de sed. & caus. morborum, &c. ep. XVII. art. XII.

(*e*) MORGAGNE ibid ep. XXIV art. XVIII.

(*f*) Hist. de l'Acad. Royal. des Sciences, & belles lettres de l'Année 1750. com. 5.

re anxietatibus, & universali corporis tremore, cordisque palpi-
tationibus vexata, post mensium suppressionem, atque passam syn-
copen, ad plures abierat: lustrato enim cadavere, aortam ita an-
gustatam invenit Cl. AUCTOR, ut dimidiam vix pulmonalis arteriae
aequaret diametrum; cor autem, totum latus sinistrum occupans,
prae grande erat, justo capaciorem pericardio involutum, flaccidum
tamen, & ventriculis ambobus aequae robustis gaudens. Qualem
casum & exhibet Ill. MORGAGNUS (g), ubi, praeter vitium co-
arctationis, jam a primordiis innatum, concurrit etiam frequens, &
diuturna corporis in anteriora incurvatio, qua fit, ut magni infe-
riores arteriae rami non uno in loco ad angulos flectantur, & flexi,
continuata hac incurvatione, retineantur, sed insuper, quo magis
antrorsum curvatur corpus, eo magis ventris viscera, & per
haec quoque diaphragma comprimuntur, ut minus expeditus sit
per ventrem ac thoracem sanguinis motus, arteriarum ramis,
truncoque ipso constrictis, & magis in angustum redactis: na-
scetur hinc, ob impeditum per arteriam magnam trajectum libe-
riorem, sanguinis accumulatio in corde eo major, quo ipsa fuerit
in arteriarum cavo resistentia magis adaucta, & incrementum vi di-
stendente, magis magisque distraherentur cordis fibrae, ut tandem
vel plus cedere, vel rumpi cogantur.

De his autem omnibus adhuc id monendum est, quod, nata in
arteria aorta resistentia, Ventriculus sinister, in pulmonali e contra,
dexter cordis Ventriculus magnopere soleat distendi, ut Cl. MOR-
GAGNI (h) aliorumque observata evincunt: quare errasse credi-
derim Cl. LANCISIUM, dum scribit, cum ad aortam est obsta-
culum, dilatationem *in dextris cordis cavis plerumque solere accidere:*
cum vero in sinistris accidit, fere semper in Auricula, non in Ventricu-
lo observari, idque patere in casu, relato a JOS. BONETO Anat. Pract.
Lib. II. Sect. VII. obs. 49. ex DANIELIS HORSTII animadversione (i).
Ad hunc vero locum notat Cl. MORGAGNUS, quod, si eum casum
relegisset Lancisius, sinistram quidem Auriculam majorem apparuisse dex-
tra, vidisset, sed de ventriculorum magnitudine nihil sigillatim; illud
dumtaxat generatim dictum, cor nimia quantitate excessisse, ut tam
magnum adstantes summe admirarentur. Si vero non modo aliorum, sed

¶

(g) l. c. epist. XVIII. art. IV.

(h) l. c. epist. XVIII. art. V.

(i) l. c. part. II. prop. LIII.

Et sui ipsius respexisset observationes; continuo sibi aliter sentiendum; animadvertisset &c. (k).

Tandem ad hunc numerum referri quoque debent aërtæ curvatura justo acutior, qua fit, ut resistentia, cordi exinde enata, augeatur, & sanguinis transfluxus per illud difficilior reddatur, ut denique fibrae, a se invicem divulsæ, *cardiacum Aneurysma* efforment.

Nec minor quoque cordis viribus contractilibus opponetur obex a polypis, in aërtæ & pulmonali arteria haud raro inventis, & ab auctoribus descriptis, quorum exempla ne plura memorem, unum adduxisse sufficiet notabile, in cadavere Caroli Patini obvium, ac in epistola ab Alexandro Knips Macoppe descriptum (l); aperto nimirum thorace, aërtæ ita dilatata offendebar, ut aliud cor in pericardio conclusum æmularetur, dissecta vero tunica, apparuit, polyposam intus concretionem contineri, quæ magnitudine suâ eam ovi anserini grandioris, & pondus trium quatuorve unciarum, adæquabat, tendinosi principis aërtæ radicibus supra semilunares valvulas innixa basi, &, latiori ventre soluto, in ferratum apicem desinens, ad divaricationem usque arteriæ porrigebatur, haud tamen aërtæ parietibus quasi cartilagineis ita coaptata, quin, relictis rimulis, quaedam liquidi quantitas interflueret.

Si itaque tale obtaculum sanguini, ex cordis cavis profluxuro, opponi possit, quid mirum, si cor quandoque enormiter totum quantum, vel pro parte tantum distendatur.

4°. *Humorum acrimonia, concurrentibus cordis palpitationibus*, plurimum ad hanc speciem producendam conferre valet; constitit jam (nº. 2. hujus paragr.) a cordis palpitationibus frequentissimis, ac diuturnis, valde debilitari ejusdem fibras, ita ut, si huic infirmitati superaccedat humorum acrimonia, quæ in vim coæssionis, rodendo sc., continuitatem solvendo, imo quandoque integritatem continentium solidorum plane destruendo, ut plurimum agere solet, facillime, arrosa cordis superficie interna, & amissis pro magna parte, quibus se sanguini distendenti opponebat, viribus contranitentibus, parietes cordis a sanguine, justo copiosius in illud irruente, maxime distendi valeant; hinc cordis Aneurysmata toties occurrere in corporibus hypochondriacis, hystericeis, epilepticis, lue Venerea, aliisque morbis similibus afflictis, in quibus humorum acrimonia-

(k) l. c.

(l) Brixiae Anno 1731. edita; parim etiam a MATANO in tract. cit. pag. 150. & seq. descripta.

monia frequens cordis palpitationis comes existit, optimorum practicum testimonia ferunt. Non negavero tamen humorum circulantium acrimoniam solam rarissime, si unquam, huic morbo ansam dare posse; si enim tantummodo consideremus, motum sanguinis nullibi velocius, atque rapidius, quam per cordis cava, ejusque vasa majora peragi, mirum certe haud poterit videri, si cum LANCISIO statuamus, Aneurysma cardiacum vix fieri posse, nisi una simul magnorum canalium & orificiorum obstaculum accesserit (m); aut cum hoc cordis parietum erosio a materia purulenta, ichorosa, ex abscessu post inflammationem vel ulcere maligno profluente, illata, concurrat.

5°. Neque sicco pede me hic praeterire posse *sanguinis in polyposam materiem concretionem* facile putaverim; fateor equidem, multos esse Auctores, qui polyporum in homine vivo generationem non tantum negant, sed & in alios, hanc theoriā lubenter admittentes, atque exemplis illustrantes, maxime invehunt; inter quos KERCKRINGIUM nominasse in praesentia sufficiet, qui, non nisi in articulo mortis polypos nasci posse opinatus, voluit omnia illa symptomata, quae vulgo a Medicis, tanquam polypum concomitantia, incusantur, ab aliis causis derivare, & TULPIO, ac BARTHOLINO errorem imputare, quod vivos polypo cordis, aliarumve partium, non raro afflictos fuisse, autumaverint: *Servo enim, inquit, ejusmodi, quos ipsi vocant, polypos, ex variis partibus collectos: nihil autem aliud sunt, quam sanguis, qui post animalium mortem refrigeratus & grumosus, durusque redditus, ex corde, hepate, & ceteris partibus extrahitur, in varios ramos divisus, prout ibi in cavitatibus variis haesit, qui polypo narium ita similis est, ut prima fronte prorsus idem appareat* (n): sed quilibet me hic facile concessurum videbit, haud raro polyposas concretiones in agone mortis formari posse, quum certum sit, & ad oculum demonstrari possit, sanguinem, circulum ire cessantem, in suas partes secedere, & praecipue in solidiorem massam abire, & hanc veritatem nunquam a TULPIO, aut BARTHOLINO negatam fuisse crediderim. Minime autem KERCKRINGII argumentum ita stringit, ut simul statuere haud queamus, vivente homine, polypos nasci posse: refragaretur sane hoc quotidianis observationibus, quum constet, impeditam quacunque etiam de causa circulationem non tantum; sed & eandem nimis

ac-

(m) l. c. part. II. prop. XLIX.

(n) Oper. omnium Anat. obs. LXXIII. pag. 145.

acceleratam; motus febriles; aestum; vasorum angustiam; compressionem; exercitia corporis nimia; terreorum, adstringentium, calefacientium, spirituosorum abusus, quotidianas fibrae sanguinis densitatis majoris causas fieri (o): ita ut in exanthematicis febribus, cum inflammatione conjunctis, testimonia BOERHAVII (p), & SWIETENII (q) ferant, sanguinem quandoque adeo densatum fuisse, ut ne gutta quidem de naribus stillans diffunderet; & testante AUGENIO, in febribus ardentibus sanguis absque sero visus fuerit (r); in apoplectici sanguine serum minime secessisse, notaverit SCHWENCKIUS (s); in morbo acuto sanguinem absque sero fuisse, FANTONUS Auctor sit (t); ac, teste SALIO, in funesta syncope sanguis in arteriis, venisque, adeo coactus fuerit, ut solida ejus massa extraheretur (u); & monente CL. HUXHAMO, in aegris, pleuritide, & peripneumonia epidemica affectis, sanguis viscidus, parumque serosus sese manifestaverit (v): sed denique, quem fugit accurata illa observatio de polypo, in arteria hominis, cui femur amputatum fuerat, supra ligaturam efformato, & ab Exp. PETIT detecto? quales polypos non modo post 20, aut 30, sed & post secundam ab amputatione diem constanter inveniri affirmat, ac figuris illustrat (w). Ne loquar jam de insigni, quam toties polypum inter, in agone mortis verosimiliter natum, & eum, qui, vivente homine, signa praesentiae suae manifesta exhibuit, intercedere videmus, differentia, quo ad tenacitatem, colorem, ac soliditatem satis notabili. Examinemus vero, quae ulterius a KERCKRINGIO, ad opinionem suam stabiliendam, adducuntur; *sanguis autem, inquit, concrevit per admixtionem peccantis cujusdam acidi humoris; quod experientia tuis ipsa exhibebit oculis, si cani vivo venam secueris, eique spiritum vitrioli infuderis; coagulabitur enim continuo sanguis, & qualem in putatitiis illis polypis animadvertimus, concipiet duritiem (x).* Verum & hoc argumentum eam, quam nos fo-

(o) CL. GAUBII Instit. Pathol. §. 367.

(p) Prax. Med. Tom. I. p. 265.

(q) Comm. Tom. II. p. 458.

(r) De Venae sect. lib. IX. cap. 24.

(s) Haematolog. pag. 177.

(t) Obs. Anat. VII.

(u) Vid. FREINDII Hist. Med. m. p. 58.

(v) Oper. Phys. Med. Tom. I. pag. 37.

(w) Memoir. de l'Acad. des Sciences A. 1732. pag. 394.

(x) l. c. pag. 146.

fovemus, opinionem minime infringit : injectiones enim hae tantum id probare videntur, quod fluida, in vasis corporum animalium contenta, condensari possunt, quando cum certis materiis mixta sunt; an vero hinc sequitur, non posse ea absque ulla heterogenea admixtione coagulari (y)? An ideo, v. g. quia pro lubitu crustam inflammatoriam in sanguine producere possumus, ligatura nimirum brachio, vel cruri injecta, ita ut, angustatis vasis, major nascatur sanguini retro appellenti resistentia, concludere quis posset, eam nequaquam a vi vitae nimis incitata dependere? Nemo certe, qui Cl. Praeceptorem GAUBIUM, vel semel tantum de hac crusta differentem audiverit, vel ejusdem inst. Pathologicas attente perlegerit (z).

Sed ne forte in Cl. KERCKRINGII hypothese refutanda nimis audax videar, consultius judicavero, si tantum pauca adhuc addam, quae satis superque, ni totus fallar, evincant, non solum in vivis polypos adfuisse; sed & eosdem ad *Aneurysmata cardiaca* procreanda symbolam suam quam plurimum conferre. Ut igitur exemplum, nostrum thema inprimis spectans, adducam, concretionem memorare debeo polyposam, ovi columbini magnitudine, nullibi accretam, sed libere in sinistri cordis cavo haerentem, quae, vivente homine, horrenda mala produxit (a); & illud denique argumentum, quo polyporum in vivis natorum existentia egregie illustratur, priori superaddere cogor: e vena nimirum hominis vivi incisa, extracta quandoque fuisse coagula, non tantum polyposa (b); sed & in massam quandoque plane tendineam mutata (c), ac sanguinis e vena secata effluxum omnino prohibentia. Ne memorem jam mirabilis structurae, atque insignis magnitudinis polypum, in aorta hominis sexagenarii prope cor repertum, & ab Ill. MALPIGHIO descriptum (d); illum a PECHLINO detectum, ex ventriculo dextro in auriculam & venam cavam decurrentem (e); atque alium, sinistram cordis cavum obsidentem, & a TULPIO descriptum, ac figura depictum (f); a KERCKRINGIO autem pro pseu-

(y) SENAC. Traité de la Structure du Cœur, Tom. II. Chap. x. pag. 443.

(z) §. 367.

(a) Act. Phys. Med. vol. II. pag. 5.

(b) Lettre, dans les Mem. de l'Acad. des Sciences A 1704. pag. 24.

(c) MANGOTE Bibliothec. Anat. Tom. I. pars II. pag. 958.

(d) Diff. de Polypo Cordis Opp. omnium p. 315.

(e) Obs. Phys. Med. lib. II. obs. 1.

(f) Obs. Med. lib. I. obs. 27.

pseudopolypo (*g*) immerito habitum; fides, credo, denegari haud poterit polyporum, insignis quandoque magnitudinis, ac in saccis Aneurysmaticis repertorum historiis, ab auctoribus accuratissimis vel delineatis, vel verbis ita enarratis, ut de iis dubitare amplius nefas foret: spectant huc praecipue concretiones illae polyposae, quas (ut omittam, quae jam a VESALIO, BONETO, aliisque memoratae sunt) nuperioribus temporibus descripserunt, LANCISIUS in arcu aortae instar lardi se commonstrantes (*b*); Cl. ED. SANDIFORT in Aneurysmate arteriae aortae, prope cor pro magna parte albicantes (*i*); D. SENAC in cordis parte sinistra (*k*); G. HUNTERUS in anteriore parte Aneurysmatis in principio aortae obvii (*l*); ALB. HALLERUS, ut membranas albas, pulposas, & lamellatas, ex arcu aortae in arteriam carotidem finistram, & jugularem venam continuatas (*m*); ac alio in casu venam cavam, inter renales venas & iliacas, ita obturantes, ut nihil cavitatis loco superesset, nisi fibrosa quaedam, quasi carnea, polyposa, & dura caro (*n*). Nec minori jure huc referri posse videntur polypus magnus, albus, atque tenax, a Cl. STORCKIO in dextro cordis ventriculo, in magnum Aneurysma extenso, valde tenui, ac debili repertus (*o*); sanguis concretus, vehementerque tum polyposus, tum cordis parietibus, columnisque accretus, in ventriculo cordis sinistro, ad mucronem amplissimo, ita vero extenuato, ut levis modo membranula albescens, facile dirumpenda, ibidem superesset; ac firmi, longique polypi in ejusdem cordis ventriculo dextro, binis Auriculis, Sinubus, Pulmonali arteria, utraque cava vena a Cl. DE HAEN detecti (*p*): nec non ingens ille polypus, quem in Auricula, ac thalamo cordis sinistro invenit, descripsit, ac figura illustravit FR. DEKKERS (*q*). Quae omnia igitur (certissimum enim est, has polyposas concretiones, in Aneurysmaticis saccis inventas, eadem cum iis, in corde aliquoties obviis, structura gau-

(*g*) l. c.

(*b*) De subit. mortibus obs. ult.

(*i*) Heel- en Ontleedkundige Verhandeling pag. 13 en 15.

(*k*) Lib. iv. cap. x.

(*l*) Medic. Observations and Inquiries Vol. I. art. xxvi.

(*m*) Opusc. Pathol. obs. xix.

(*n*) Ibid. obs. xx.

(*o*) Annus Med. I. pag. 118. cadav. quart.

(*p*) Rat. Med. pars iv. cap. II. §. 3.

(*q*) Exerc. Pract. cap. vii. m. p. 611.

dere) attente considerata non facile mihi persuadent, ut cum KERCKRINGIO, RUYSCHIO aliisque statuam, polyposas concretiones sub vel post mortem demum generari, & eas hinc ex numero causarum morbificarum relegandas esse; eoque minus huic opinioni assentiendum crediderim, quum a tot, tantisque auctoribus notatum video, suspicionem latentium polyporum in corde, vasisque majoribus, ex symptomatibus, in aegrotantibus obviis, susceptam haud raro cadaverum dissectione egregie confirmatam fuisse.

Videndum nunc superesset, utrum polypus cardiacis Aneurysmatibus ansam dare possit; certe, si ex supra dictis repetamus, quae sanguinem vivi hominis coagulare non tantum, sed & in veros polypos mutare valent; ac praeterea ex fidelissimis auctoribus confirmemur, post magnos terrores, violentos horrores, morbos, aequae acutos ac chronicos, praecipue Melancholiam, &c. polypos in cordis vasorumque majorum cavis haud raro ortos fuisse, nullum amplius dubium restare videtur, quo minus statuamus, nato polypo, insignem ad Aneurysmata dispositionem dari: obsideat v. g. concretio talis polyposa aortam arteriam, magna nascetur ilico sanguini, retro advenienti, resistentia, & crescet sanguinis in latera vasis actio eo magis, quo cor violentius hanc resistentiam vincere conatur; retento igitur, & accumulato justo majori copia, in corde, ipsoque arteriae magnae principio, sanguine, fibrae eorum distensae ad Aneurysmata sensim sensimque disponuntur. Verum quis non videt, eodem quoque in loco, quem polypus occupat, talem dispositionem nasci posse? haerens v. c. polypus in uno alterove cordis ventriculo, satis cito, appositis nimirum continuo novis lamellis, magis magisque increscet, impediet, quo minus prompte sese evacuent cordis thalami, accumulabitur igitur perpetuo sanguinis copia, fibrae distrahentur, & quandoque mirum in modum dilatabuntur.

Stabilita ergo, quam hic tractavimus, cardiaci Aneurysmatis specie, necesse est, ut videamus, utrum eodem jure huic addatur ea cordis Aneurysmatis species, quam supra jam, in *dilatatione vasorum cardiacorum immodica*, consistere vidimus. Non minoris certe ponderis sunt ea argumenta, quae, pro hac specie confirmanda, adduci possent. Attendamus modo, quam innumeris vasis gaudeat cordis substantia, ita ut in praemissa ejus descriptione notaverim, ipsius vasa injectione materiae coloratae ita adimpleri posse, ut incautis videretur cor non nisi ex vasis constare. Praeterea si assumamus, insignem dari in vasis coronariis expansilitatem, ita

ut ea in cadavere militis aliquando turgidissima invenerit FANTONUS (r); & a MORGAGNO in cadavere viri, jam ab adolescentia sua veneri, cibis, atque baccho deditissimi, sinistrae propemodum carotidis latitudinem adaequantia visa fuerint (s): merito itaque speciem hanc a nobis commemoratam esse crediderim, praecipue quum constet, horum vasorum distensionem nimiam non tantum foetus, infantes, sed & ipsos haud raro adultos infestare, immo quandoque mortem intulisse (t). Paucis ergo in causas inquiremus, quae ad morbum hunc producendum symbolam suam conferunt.

1°. In prioris aneurysmatis cardiaci causarum tractatione (nº. 1.) memoravimus *haereditariam ad aneurysmata proclivitatem*; & vidimus, revera haereditate ita dispositas fuisse cordis fibras, ut levi quoque de causa in saccum Aneurysmaticum sese dilataverint; ita ut statuere fas sit, fibras vasorum coronariorum ob haereditatem ita laxas, flaccidas, atque debiles esse posse, ut, accedente quacunque etiam causa procatactica, justo magis distendantur, & cordis magnitudinem mire adaugeant.

2°. Majori tamen jure huc referri posse videntur omnia ea, quae, in causis aneurysmatis veri explicandis, verbosius sub titulis *congestae uberioris sanguinis molis; voluminis expansione adaucti; impediti sanguinis trajectus; impetus advecti ejusdem enormis, ac vasorum parietum roboris imminuti* tractavimus; haec enim, attente considerata, ad coronaria vasa facile transferuntur, quapropter opus haud erit, diutius hisce inhaerere: unicum hoc addo, quod prior causa, *congesta uberior sanguinis moles*, in infantibus longe frequentior sit, quam quidem vulgo putatur; constat enim in junioribus omnia corporis solida teneriora, molliora, ac magis extensilia esse, quam in adultioribus; quod tamen in iis summopere necessarium erat, ut corporis nutritio & incrementum eo felicius peragantur: illa vero, huic vitae stadio superaddita, longe promptiori, quam Natura ad ea, quae vitae actuositate continuo deteruntur, reparanda opus habet, sanguificatione fit, ut in iis praecipue, qui simul ingluviei admodum dediti sunt, fluidorum ad firmas partes proportio tollatur, plethora generetur, vasa distendantur, imo fibrae quandoque tonum suum plane amittant. Haec itaque si ad vasa coronaria

ap.

(r) Obs. Anat. Med. obs. vii.

(s) l. c. epist. xxvii. a. xxviii.

(t) MATANI l. c. §. vii.

applicemus, quae adeo distensilia sunt, ac ramificata, facile liquet, sanguinem, magna vi ex corde per arteriam aortam propulsum, in vasa coronaria, facillime cedentia, eodem tempore intrare, in iis accumulari, neque ob eorum ramificationes minutissimas continuo refluere posse; nascitur hinc sanguinis per ea trajectus liberior impeditus, vasorumque repletio tanta, ut rumpi, vel enormiter dilatari cogantur. Non mirum igitur, quod Cl. MATANUS in homine, ex ipsis incunabulis ingluviei admodum dedito, immanem cordis amplitudinem, ob vasorum coronariorum distensionem nimiam, ex qua interitus consecutus fuit, observaverit (u).

Ad quartam vero (ibidem) commemoratam causam, *impetum* nempe *advecti sanguinis enormem*, id monendum habeo, quod, nata v. g. in aorta, a quibuscunque etiam causis, in prioris Aneurysmatis cardiaci specie (Nº. 3.) copiose allatis, inducta resistantia, magna detur ad hanc cordis affectionem proclivitas; cor enim, continuo tentans hunc sibi molestum obicem superare, sanguinem suum magna vi in obsessum locum projicit; ille autem, non ita facile perennans, eo impetuosius ruit in vasa coronaria, distendit ea, atque dilatat.

Quintae denique causae, *parietum* sc. *imminuto robori*, hoc superaddere liceat, in hydrope pericardii colluviem serosam, alluendo vasa coronaria, tantam quandoque flacciditatem ipsi pericardio, totique cordis texturae conciliasse, ut ipse viderim, cor pericardio suo inclusum, insigni serosi liquoris quantitate humectatum, ne ullam ferme fibram, colore suo rubello conspicuam, exhibuisse, ejusque fabricam tam laxam fuisse, atque flaccidam, ut inde facies cordis externa prorsus dealbata esset. Verum acre, atque irritans factum, idem serum inflammationes, ulcera &c. inducere valet, quibus facile fit, ut, vasorum parietibus admodum infirmatis, ac sanguinis motu, quacunque etiam de causa, per hos canales accelerato, diameter eorum adaugeatur, fibrae distrahantur, ac divulsae, vel per totam cordis superficiem aequaliter, vel pro parte tantum, mirum in modum dilatentur.

(u) l. c. §. 7.

SECTIO QUARTA,

De Aneurysmatum effectibus.

§. X V.

Ut eo, quem nobis jam in initio proposuimus, ordine procedamus, proximum est, ut diversarum aneurysmatum specierum effectus dilucidius nunc explicemus, qui, cum causis jam pertractatis collati, ad eorum diagnosin multum conferent. Ingens autem horum numerus quum sit, praecipuos tantum, eosque in praxi frequentius occurrentes, commemorare satis erit; diversissimi nimirum inter se sunt, prout sedes Aneurysmatum diversa fuerit, immo, nisi forte vocabulum effectus stricte hic applicare malueris, eorum etiam singulos, eandem sedem quamvis occupaverint Aneurysmata, haud raro maxime inter se discrepantes detegimus.

Primarius autem, inter *aneurysmatis veri effectus* (ut iterum ordinem Cl. Praeceptoris GAUBII (v) sequar) locum occupat:

1°. *Tumorum efformatio, eorumque saepe immanium, si parietes arteriarum tenaciorem vim lente distendentem diu experiuntur.* Stupendum enim, quantum plurima N. C. solida continentia, si saltem senectute aliove vitio nondum obriguerunt, absque ruptura sese distendi patiantur, modo ad ea attendamus, quae aequae in statu sano, ac morbofo fiunt, in integumentis v. g. ac utero gravidarum, cute infantum, hydrocephalo laborantium; ascite, herniis, vel & emphysemate afflictis; in ventriculo cibis atque potibus deditorum; in vesica hominum, ischuria quandoque insigni correptorum. Ne memorem jam, quae in reliquis N. C. receptaculis observatae fuere, dilataciones insignes, in ureteribus v. g., ductu choledochi, aliisque similibus canaliculis. Ut autem de vasis quoque hoc constet, ex innumeris exemplis petita illa RUYSCHII observatio sufficiet: homo nimirum sponte factum Aneurysma tantae magnitudinis in pectore suo gerebat, ut pulvinar mediocre, quo in sedili utimur (demitis quatuor angulis; rotundum enim erat) aequaret. Aperto cadavere, apparuit, aortam tribus digitis transversis supra cor in magnum Aneurysma degenerasse (w): & ne, pro-

(v) Instit. Pathol. §. 207.

(w) Obs. Anat. Chyr. Cent. obs. xxxviii.

• proprium, ad finem dissertationis adjiciendum, aliorumque observata commemorando, nimis hic excurram, unicum tantum, a Cl. Praeceptore SANDIFORT communicatum, exemplum superaddo, tumoris nimirum Aneurysmatici, ex aërta maxime dilatata enati, pectorique insidentis, cujus circumferentia undeviginti & tres quartas partes pollicum; altitudo vero decem, & unam quartam partem poll. adaequabat (x). E quibus satis liquet, in tantam saepe magnitudinem distendi posse arteriarum parietes, ut non sine ratione mireris, eos tamdiu absque ruptura tolerari. Verum & huic natura haud raro egregie prospicit, dum, ne tenuati cito rumpantur parietes, densatione, incrassatione, novisque laminis appositis cavitarum latera roborat (y): constitit hoc ex illa RUYSCHII observatione, mox descripta, ubi innumerabiles tunicae, crassae, carnosae, satis tenaces, & sibi invicem impositae, ita adimpleverant membranae crassitudinem, ut sola fere haec, ex concretionibus illis polyposis enata, debuerit ingentem hunc saccum efformare, fulcire; exterior enim tunica, quae aërtae dilatatae membrana erat, straminis tantum crassitiem habebat. Similes polyposas concretiones tunicae arteriae, mirum in modum distensae, undique ita affixas, ut aegre inde solvi potuissent, in propria observatione vidi, & in Tab. 5 & 6. exhibui. Verum simul quoque ex his constare poterit, quam multiplices conformationis a statu sano recessus, incautos fallentes, oriri facile queant: vidimus enim antea, & in posterum evidentius erit, innumeras fere causas esse, quae ad mala haec producenda symbolam suam conferre, & in totum systema vasorum effectus suos edere possunt, immo ipsa Aneurysmata aliorum tumorum larvam ita quandoque induere, ut pro longe diversis morbis ea salutare; quid mirum itaque, si vel peritissimi in Aneurysmatibus curandis tantopere decepti fuerint Chyrurgi, ut ea, pro abscessibus interdum habita, crudeli lanceola aperuerint, & loco puris sanguinem cum anima eduxerint. Optandum itaque foret, ut certiora hic haberemus indicia, quibus tumores Aneurysmatici ab aliis. natura longe diversis, facile distinguerentur: de his autem in posterum, ubi de diagnosi hujus mali agendum erit, plura adferam.

2°. *Ob violentiorem distractionem ruptura; unde contentorum elapsio, & quae ex hac sequuntur, innumera.* Insignem quidem distractionem,

(x) Heel- en Ontleedkundige Verhandeling §. 3.

(y) Cl. GAUBIUS l. c.

nem, imprimis si lente fiat, arteriarum parietes ferre possunt; minime tamen in infinitum crescit nifus eorum in cohaesionem; immo saepissime natura eorum rupturam cavet, apponendo concrectiones polyposas ad internam arteriae distentae tunicam, non tamen semper; neque etiam omni tempore eodem tenore distenduntur, observata nimirum (in sect. praecedenti) *ad causas Aneurysmatis veri* allata abunde demonstrarunt, subinde cordis cava, vel vasa majora, sanguini, impetuosius irruenti, ulterius resistendi imparia, subito fuisse disrupta, erupuisse sanguinem, ac mortem, momento fere citius attulisse: si vero eadem in minoribus arteriis contingant, & sanguis in cellulari membrana, vel sacco peculiari ab aponeurosi, aliave membrana formato, effundatur, gangraenam, cariem, immo ossium vicinorum colliquationes inducere solet.

3°. *Ob materiae in cava distenta protrusae impetum majorem, impedito transitu, crescente aestu, concitata putredine, vi pressiois intercepto in vascula parietum partiumque vicinarum influxu vitali, mortificatio;* simulac igitur arteriae dilatatio facta fuerit, sive cordi vicina, sive ab eodem remotior fuerit, continuo tamen sanguinis in illam impulsio adaugetur, & ille magis magisque in saccum Aneurysmaticum impingitur, qui, dum vel parum, vel maxime dilatatus, tantam sanguinis copiam expellere continuo nequit, quantum cordis contractionibus & arteriarum vibrationibus incitatis, in illum impellitur; attritu itaque illo perdurante, calor incitatur, & sanguis accumulatus aestu majori putredinem contrahit, vel crescit in materiem polyposam, quae, magis magisque ad parietes arteriae dilatatae appressa, omnem tandem influxum & circulationem humorum per vasa, eos vicinasque partes perreptantia, tollunt, qui proinde, in vasculis suis stagnantes, calore loci putredinem facilius contrahunt, vascula propria erodunt, unde vel humorum in saccum Aneurysmaticum continuo impulsorum effluxus, & quae exinde fluunt, mala innumera, vel, ob materiae ichorosa e vasis suis exstillationem, vicinarum partium laesio: quare, si in exterioribus Aneurysmatibus color naturalis cutis, saccum integrentis, in livido purpureum, nigricantem, gangraenosum mutatur, Medici atque Chyrurgi instantem Aneurysmatis rupturam summo jure metuunt; quum in plerisque Aneurysmatibus, lente factis, talis praecedere soleat coloris cutanei permutatio, ut plurima observata evincunt, & ad finem hujus dissertationis observatione propria ulterius confirmabo.

4°. *Ob tenuiorem partem materiae in cavam amplius congestae per*
os

as angustius, aut per laterum diapedesin transudantem, retentae crassioris in tumores solidos, molles, duros lenta condensatio. Hinc, quando aneurysmata non ita diu durarunt, ut sanguinis concretio tam firma fuerit facta, molles ut plurimum eorum tumores, & digito cedentes, deprehenduntur, simulac autem per laterum diapedesin serum fuerit expressum, relictum intus crassamentum conquassatione continua lamellas format, quae lateribus appositae, & numero sensim sensimque incrementum, duros reddunt parietes, & renitentes; vel abit in duras, firmasque massas polyposas, quae in saccis quandoque ita incrementum, ut, pulsu sese non amplius manifestante, dubitare quis posset, utrum Aneurysma, an vero aliud generis tumorem solidiorem contrectaret.

5°. Humoris per arteriae dilatatae parietes transudatio, qui, acrior factus, ea, quae prope sunt, rodit, & ossibus etiam vitium infert (z). Mira sane quandoque hic contingunt phaenomena; exsudante per latera sacci humore acriore, ossa vicina insigniter plerumque eroduntur, ipsi licet arteriae dilatatae parietes, ipsaeque partes vicinae molliores, spongiosae, tenerrimae, nihil inde mali patiantur, cuius phaenomeni rationem eruere, postea, ubi de effectibus Aneurysmatis arteriae aortae speciatim agemus, tentabo. Nunc tantum ad id, quo fiat, ut ossa vicina ab accumbente Aneurysmate tantopere excavari soleant, attendamus; cuius rei ratio explicatu satis facilis videtur Ill. MORGAGNO, quum dicit: *Vascula enim periostii, & perichondrii, & quaecunque alia, ut puta attensae his pleurae, inter resistentia illa corpora, & assidue, ac vehementer pulsans aneurysma interpositae, ideoque confusa, atque extenuata, facile tandem hic illic rumpuntur, & quaedam quasi ulcuscula faciunt, perminuta quidem, sensumque fugientia, humorem tamen inter lamellas membranarum illarum fundentia, qui mora acridinem contrahit, & erodendi vim, in quibusdam praesertim corporibus, non mediocrem. Quae de vasculis etiam credito, per eam parietum Aneurysmatis partem reptantium, quae pars ad resistentia illa corpora urgetur (a). Quam opinionem quoque Cl. SANDIFORT in explicanda sterni exesione, Aneurysma arteriae aortae concomitante, amplectitur (b), quo in casu humores ichorosi tantam jam contraxerant acrimoniam, ut in manibus Cl. Viri, aliorumque adstantium ulcera maligna, non nisi post lon-*

(z) PLATNERI Inst. Chyr. Rat. §. 429.

(a) l. c. epist. XVIII. a. 27.

(b) Tract. saepius citat. §. XVII.

longum tempus sanabilia, excitaverint. Verumtamen exempla quoque prostant, in quibus consumptio ossis vicini similis aderat, licet nulli humores ichorosi sese manifestaverint: talem v. g. casum nobis exhibet Cl. HUNTERUS, qui fatetur, consumptionem, ab illo observatam, a carie longe diversam fuisse, sibi que visum, sanguinem insensibiliter quasi os dissolvissse, & destruxissse; immo, in hanc sanguinis vim ulterius inquirens, addit, narratum sibi fuisse a peritissimo Chyrurgo, quod hic, tumorem exiguum, a latere capitis situm & merum sanguinem continentem, aperiens, nullum os infra eum invenerit, quod sanguine dissolutum putabat (c). Qualem excavationem & consumptionem in nostro quoque casu, ad calcem dist. memorando, describam: an vero haec simili causae adscribenda sit, nec ne, dubius adhuc haereo, in posterum, ubi de effectibus Aneurysmatum aortae speciatim agam, hanc quaestionem ulterius indagaturus.

6°. Quibus omnibus tandem & illos superaddere lubet effectus, quos tumores Aneurysmatici, valde incrementos, in vicinas partes, praecipue si interiora N. C. occupaverint, exserant: supra enim jam vidimus, ad insignem magnitudinem adaugeri posse Aneurysmatum dimensiones, ut non facile quis miretur, aegrotantes, hisce malis circa praecordia afflictos, immanibus ut plurimum vexari anxietatibus, doloribus acutissimis, palpitationibus, lipothymiis, cephalalgis, vertiginibus, convulsionibus, apoplexia, delirio, &c. praecipue si Aneurysmata, mole sua pulmones, vel vasa vicina comprimentia, trajectum sanguinis liberiores per ea, atque cor prohibuerint. Eadem quoque vi Mechanica & alias, sibi vicinas, partes laedere possunt, eas nimirum e loco suo repellendo, destruendo, ac arietatione sua ipsa durissima ossa excavando, caeterosque similes effectus, actiones N. C. qualescunque mire turbantes, producendo.

§. X V I.

Nec minoris certe momenti effectus sunt, qui *Aneurysmata Spuria* concomitantur, eique multo periculosiores, ac inter se magnopere diversi, pro ut sedes eorum alia aliaque fuerit. In interioribus v. g. enata quam plurima producere solent symptomata, partium functiones vel prohibentia tantum, vel plane tollentia: hinc si sanguinis circuitus per vascula cerebri denegetur, sive hoc ex qualicunque tumore, vel in interna calvariae superficie, vel in ipsa

(c) Medical Obs. and Inquiries vol. I. pag. 345.

ipsa dura, aut pia matre exorto, five ex intropresso cranio, membranarum inflammatione, polypo, atheromate, aliisve diversissimis causis factum fuerit, perinde est, modo constet, immodica sanguinis accumulatione exinde illata maximopere vasa distendi, fibras eorum divelli, ut, facta demum vasorum ruptura, sanguis contentus effundatur, & apoplexiae, aliisque capitis affectionibus ansa supeditetur.

Similis sanguinis congestio praeternaturalis, si facta fuerit versus pulmones, haemoptysin; versus ventriculum, haematemesin; versus renes, mictum cruentum; versus intestina, dysenteriam; aliasque species, pro varietate partium inter se discrepantes, quamvis earum omnium natura eadem in vasculorum ruptura posita sit, excitare solet. Si vero a contusione valida, in quocunque etiam loco, arteriae fuerint disruptae, maximi saepe oriuntur tumores, vel saltem maculae rubrae, ut plurimum lividae, immo quandoque omnino nigricantes ob sanguinem effusum, coagulatum, ac per cutim pelluentem.

Periculosissimi vero sunt effectus, qui ex disruptione, vel vulneratione majorum vasorum exoriuntur, qui, nisi cito auxilium afferatur, momentaneam saepe mortem inducunt, ut innumeris exemplis, si id scopus noster dictitaret, comprobare possemus: unicum tantum iis, quae passim in causarum enumeratione citavimus, quo modo dicta optime illustrentur, superaddo. Juvenis nimirum 17. annorum vulnerabatur sclopeti globulo, femur penetrante, ad octo digitorum transversorum distantiam ab inguine. Mox aderat valida haemorrhagia, quae, apparatu Chyrurgico imposito, coerceretur; sequenti die apparebat ingens tumor cum pulsu tam valido, ut ambas manus impositas attolleret: sanguis interim per vulnus ad tres, vel quatuor uncias saepe effluebat: dein sponte iterum sistebatur. Sic ad quadragesimum usque diem ab inflicto vulnere res sese habuit. Communi tunc consilio, licet febris & collapsae vires aegri summum indicarent periculum, conclusum fuit, locum affectum aperiendum esse, & arteriam vulneratam ligandam, ut coerceretur haemorrhagia. Inciso itaque loco, ingens grumosi sanguinis moles in conspectum venit, quam ipse SEVERINUS abstulit, pondere sex libras aequantem: mox autem arteria vulnerata, pondere hoc comprimente liberata, cum saltu sanguinem emisit. Peritissimus Chyrurgus arteriam semilaceram ligavit utrimque, & post sex hebdomadas aeger integre sanatus fuit, sic ut femur vulneratum, nec mole minus, nec robore debilius, man-

ferit (*d*). Unde liquet, quanti possint a sanguine extravasato formari tumores, quantumque hic, ni subito afferatur medela, minitentur periculum, quare externa Aneurysmata periculosissima; interna vero lethifera ut plurimum summo jure habentur. Priusquam autem hunc innumerorum malorum fontem dimittamus, notandum est, quod, licet ex illa SEVERINI observatione, mox allata, manifestum videatur, per longum tempus extravasatum sanguinem posse absque corruptela manere, modo aëri non conciliatur liberior aditus, in universum tamen mora corrumpitur, & acrimoniam contrahit, qua cito inflammationes, gangraenae, dissolutiones (*e*), erosiones, atque caries excitantur: qualem casum descripsit Cl. JOH. WARNER: vir nimirum triginta quinque annorum, post vehementem genu contusionem, claudicabat, post sex demum septimanas tumor oedematosus apparebat, qui, intra octo septimanas per integrum femur sese extendens, in interiori, ac superiori parte durus quidem, extrorsum tamen sine ulla pulsatione fluctuabat, integumentorum adinterim colore naturaliter constituto. Incisionem tandem Cl. WARNER suscipiebat, qua facta, ingens sanguinis fluidi copia prorumpebat; vulnere itaque linteis carptis repleto, & fascia comprimenti ad inguina applicata, amputationem peragebat, & aegrotum in sanitatem restituit. In amputato vero femore, vastus internus & crureus una cum perioestio destructi erant, musculi interni, gracilis, ac vicini distenti, & ab osse femoris longe remoti inveniebantur, atque cavum, cruore plenum relinquebant, cujus pars coagulata in coriaceam consistentiam transierat, os femoris carie & exostosi affectum erat; ligamentum genu crassum, aliquot uncias synoviae viscidae & flavae continebat, ac ipsa arteria femoralis ante divisionem in *Tibialem* anticam, & posticam callosa erat, ac secundum longitudinem suam dilacerata, diametro vero ejusdem ultra duos pollices adaucta (*).

§. XVII.

Ut effecta Aneurysmatis mixti rite exponantur, necesse iterum est, ut ad saepius citatos commentarios a Cl. HUNTERO, cui tot in Anatomicis debemus, & hujus quoque inventionis gloriam facile

(*d*) MARC. AUREL. SEVERINUS de effic. Med. pag. 40. &c.

(*e*) HUNTERUS in Vol. I. Medical Observations and Inquiries &c. art. xxvi. n. 3.

(*) Cases in Surgery obs. 22.

le concedimus, de hac singulari Aneurysmatum specie conscriptos, confugiamus: e quibus praecipua collegisse & fama viri illustrissimi & scopus noster dictitant. In antecessum igitur hic monendum, Aneurysma mixtum, quatenus arteriae solutionem continui, a parte superiori factam, supponat, atque sanguinem, e cavo suo in vicinum effluere sinat, satis pulchrè cum Aneurysmate spurio convenire: quatenus vero sanguinem suum in venam incumbentem dimittat, eam maxime dilatet, ac plerumque brevi temporis spatio ad certam magnitudinem, ni in progressu suo turbetur, increseat, nullumque malum portendat, inter se magnopere discrepant.

Primarius itaque hujus Aneurysmatis effectus erit:

1°. *Venae dilatatio praeternaturalis*, cujus figura non ubique eadem est: differre enim solet, pro ut una, pluresve Venae expansae; atque ramificatio; valvularum decursus; arteriae vulneratae diameter, & aperturae, ejusque Venae magnitudo; ac modus coalitionis vulneris arteriae cum eo Venae, fuerint diversa.

2°. *Arteriae humeralis diameter adaucta*. Nec difficilis explicatu hujus phaenomeni ratio Cl. HUNTERO videtur; simulac enim sanguis per aperturam arteriae directe in eam venae libere fluere potest, major sanguinis copia versus hanc arteriam propelletur; & sane haec dilatatio non absimilis illi est, quam in omnibus N. C. arteriis incrementibus, & in iis quarundam partium vasculosarum, quum massa earum propria adaugeatur, quotidie observamus. Omnibus enim Anatomicis notum est, quantum uteri arteriarum diameter gestationis tempore augeatur; notum etiam, quantum in aliis partibus diametro sua amplificari possint. Vidit Cl. HUNTERUS in summo capite tumorem carnosum tantae magnitudinis, ut eam capitis aequaret, ita ut vel ipsae arteriae temporales & occipitales, quarum ope ei sanguis pro nutrimento afferebatur, ad ipsius magnitudinem proportionatae essent: quales casus plurimos in liene, testibus, aliisque partibus, quae volumen naturale superabant, a se visos fuisse, addit.

3°. *Pulsus arteriae infra aperturam imminutus*. Ratio in promptu esse videtur: quando nimirum sanguis liberrimam invenit viam ex arteriae trunco directe in incumbentem venam, necessario sequitur, quod, dum sanguis, arteriae continuatae extremitatem versus longe minori celeritate ac copia affertur, pulsus ibidem multo debilius fieri debeat, quum interim idem sanguis per totum humerum ad locum laesum usque, praecipue autem in ipsum sac-

cum, si qui, ut plerumque, adsit, affatim irruat & arteriae diametrum adaugeat.

§. XVIII.

Innumeri vero, qui *cordis aneurysmata*, a *dilatatione ejusdem cavorum originem suam trabentia*, concomitari solent, effectus enarrare vix possibile; praecipuos tamen eorum attigisse, quibus propius ad hujus mali diagnosin accedamus, summum illius periculum jubet. Id autem in antecessum monuero, eorum effectuum multos a longe diversis conditionibus, actionem mire turbantibus, excitari posse, plures, a cordis dilatatione licet fuerint producti, aliorum morborum larvam induere, plurimos vero esse inconstantes atque fallaces, ita ut in hoc aegro sese manifestent, in alio autem iterum absint. Praecipui hi erunt:

1°. *Cordis dilatatio nimia respirationi obest*: non requiri videtur, ut multis hic explicem, qui fiat, ut facto aneurysmate cardiaco respiratio tantopere turbetur: tot enim causae sunt, ut, eas omnes exponendo, a nostro scopo nimium deviare: id tamen in transitu notasse sufficiat, respirationem laedi posse, vel quia unum alterumve cordis cavum, praeternaturaliter expansum, sui lateris pulmones premat, sursumque pellat, ut nuperrimis diebus, quum hisce conscribendis occupatus eram, in theatro nostro Anatomico a Cl., & maxime mihi venerando Praeceptore, SANDIFORT in cadavere feminae, cujus cor amplissimum, valvulae autem aortae miro modo degeneratae erant, egregie confirmatum vidi; quo spectant etiam illa Cl. MECKELII, & MORGAGNI observata, supra a nobis (§. VIII.) verbo jam commemorata: vel laedi quoque poterit respiratio, si valvulae arteriae pulmonalis sigmoideae, cartilagineae factae aliove vitio affectae, introitum sanguinis in eam liberiores imminuunt, ventriculum proinde dextrum vel & auriculam dextram (f) ad dilatationem immodicam cogunt, & ob exiguum sanguinis quantitatem satis sufficienter amplissimum vasorum pulmonalium systema explicari non sinunt, unde fieri debet, quod sanguis justa quantitate ad auriculam, ventriculum sinistram, atque aortam arteriam pervenire haud queat, cerebrum hinc, omnesque reliquae partes sanguinis influxu determinato orbentur, virium nascatur languor, atque anhela respiratio.

Vc-

(f) MORGAGNI de sedibus & causis morborum &c. Ep. XVII. a 12, & 13.

Verumtamen quis non videt, respirationem hanc laesam a longe diversis quoque conditionibus excitari posse (g), ita ut, testante Ballonio, homo quidam, respiratione difficillima laborans, putaretur pulmones primario affectos habuisse, quum interim post mortem in iis nullum vitium deprehenderetur, verum cor ad magnitudinem capitis adauctum, & pulmones inde admodum compressi erant; sanguis enim magna vi illuc propulsus atque retentus hujus dilatationis causa videbatur, unde non mirum, quod orthopnoea, haemoptysis, asthma, atque phthisis tam subito cordis dilatationem insequerentur (h).

2°. Nec minora certe mala sunt, quae *polyporum* in expansione cavorum *efformationes* concomitantur, quos supra vidimus toties hujus Aneurysmatis speciei causas existere, quicquid etiam objecerint alii: jam vero, ut quoque hoc assertum, quod jam inter effectus Aneurysmatis veri (N°. 4.) quoad arterias stabilire tentavimus, probetur, demonstrandum nobis incumbit, eodem jure polypos inter aneurysmatum cardiacorum sequelas enumerari posse. Non necesse autem est, ut hic cum summis viris statuamus, polyporum generationes ab inaequalitate superficiëi internae cujusdam cavitatis, per laesionem aliquam, vel dilacerationem orta, semper esse derivandas, qua fieret, ut sanguinis motus retardaretur, & iis tantum in locis, ubi obstacula adsunt, polypi nascerentur: certum enim est, & supra jam demonstravimus, in sanguine dispositionem talem requiri, qua in concretiones nimis firmas nitatur, ut in morbis acutis, aliisque similibus, in quibus sanguis, justo vehementius per vasa sua propulsus, nimis condensatur, fieri videmus: minime tamen negavero, iis in locis, ubi sanguis retinetur, polypos generari posse: experientia nimirum quotidiana satis hoc evincit; in universum vero propositio illa nequaquam procedit, praeterquam quod, licet jam sanguis in quodam loco coacervatus sit, conquassatio tamen, ut in veros polypos abeat, superaccedat, summe necessarium sit. Quis igitur, dum sanguis in corde nunquam quiescit, verum continuo movetur, conquassatur, negabit, polypos in illo nasci posse, & eo quidem facilius, quo cordis cava fuerint magis distenta; cum eo in casu tanta sanguinis

(g) Conf. Cl. Praeceptoris SANDIFORT *Oratio de circumspetto cadaverum examine, optimo practicae medicinae adminiculo* pag. 15, & seq.

(h) Conf. SENAC *traité du Coeur* Tom. II. p. 414.

nis copia quavis cordis contractione e ventriculis expelli nequit, quantum a vasis, sanguinem reducentibus, continuo affertur: omni igitur momento sanguinis certa copia remanet, quae con-
 quassatione ita densatur, ut amplius orificia arteriarum ingredi
 haud queat: verum, in cordis cavo collectus, massam format po-
 lyposam, seorsim in eo fluitantem, vel lamellarum forma ejus
 superficiēi internae affixam; unde plerumque fieri solent cordis
 palpitationes frequentes, tantum non continuae; anxietates ad le-
 vem corporis motum insignes; pulsus irregularitas, horumque
 omnium augmentum, prout corpus magis moveatur; remedia cale-
 facientia ingerantur; polyposa materies increseat; eorumque sym-
 ptomatum diversitas, pro ut in hoc vel illo cordis cavo haeserit:
 sinistrum enim si occupaverit ventriculum, arteria pulmonalis
 rite sese ab accumulato sanguine liberare nequit; distendentur igi-
 tur ejusdem rami, & ad rupturam deducti haemoptysin excitant:
 e contra, aōrta arteria haud sufficientem sanguinis quantitatem
 accipiente, nutrimento suo orbantur omnes N. C. partes, unde
 lipothymiae, aliaque mala, ex vasorum inanitione originem suam
 trahentia, aegrotantes invadunt. In dextro vero cordis thalamo ge-
 nerata si fuerit massa polyposa, ob impeditum sanguinis, per venas
 cavas ad aurem, & ventriculum dextrum allati, per cordis cava tra-
 jectum, vasa cerebri sanguine accumulatur, distenduntur, vel
 & rumpuntur; unde apoplexia haud raro lethalis, immo mors su-
 bitanea hujus affectionis sequelam quandoque sistunt. Idem obsta-
 culum si fuerit natum sanguini, per venam cavam inferiorem ad-
 scendenti, viscerum abdominalium obstructions, melancholia,
 tensiones, spasmi, &, quae ex his sequuntur, mala innumera ae-
 grotantes infestant. Ulterius si processerit malum, immaniter ni-
 mirum distensis venis, vasa lymphatica minus prompte sese in eas
 evacuare valent, nimium hinc repleta lympham, ab ipsis resor-
 bendam, in cavis relinquunt; nascuntur ergo artuum tumores oe-
 dematosi, & in cavitatibus N. C. majoribus hydropes varii, peri-
 cardii puta, hydrocephalus, pectoris hydrops, ascites &c.; & de-
 nique, concretionibus polyposis ita adauctis, ut, emissis quoque
 ramis suis per continuatos ex corde canales, ostia obstruant, ac
 sanguinem per ea propelli impedian, proximum est, ut lipothy-
 miae, syncope, asphyxia, catarrhus suffocativus, venarum cava-
 rum, auriculae, sinus, aut ventriculi dextri dilatationes, absque
 summo vitae periculo haud facile tolerabiles, rupturae, & mors
 subitanea exinde sequantur.

3°. Ne-

3°. Neque plane omittenda hic est ea cordis affectio, quae cardiacum aneurysma toties concomitatur (*i*), ac *palpitationis* nomine a medicis insigniri solet; cujus vis, testante Cl. VOGELIO, quandoque tanta est, ut pullatio extra conclave audiat, ut arteria magna foras in Aneurysma dilatetur, ut thoracis costae dislocentur, exedantur, ac diffringantur, ut cor ipsum de propria sede depellatur, denique ut externus locus, ubi admota manus pulsum percipit, rubescat, aut callosus fiat (*k*), ita ut, auctore TULPIO, Pharmacopolae famulus cordis concussionibus tam violentis vexaretur, ut eae ad conclavis portam audirentur, post anxietates vero, respirandi difficultatem & oppressionem circa regionem ventriculi, pulsus intermissionem, ac vomituritionem hydrope tandem periit: aperto cadavere, insignis magnitudinis cor, & calculi in rene deprehendebantur (*l*). In juvenis, post enormes cordis palpitationes mortui, cadavere sinistrum cordis cavum triplo majus dextro invenitur (*m*). Hominis 34. annorum, post validas & diuturnas cordis palpitationes extincti, cadaver cordis ventriculum immaniter dilatatum, in sua tamen substantia aequae crassum, ac naturaliter esse solet, exhibuit (*n*). Et denique vir 25. annorum, cursor pallidus, anhelosus, subita laborat angina, a qua sanatur quidem, sed manet spirandi difficultas, & cordis palpitatio saepe recurrens, inprimis cum citato gressu procederet, subita tandem morte extinguitur; in cadavere invenitur cor triplo majus, quam naturaliter esse solet; ablato pericardio, & expresso omni cruore, libras duas cum dimidia in lance pendens (*o*). Ne loquar jam de observatione, a M. GAUTERE communicata, hominis nimirum, palpitationibus cordis intolerabilibus ita vexati, ut cogeretur subinde in ventrem incumbere, & ambabus manibus cor reprimere: palpitationes distincte audiri poterant; & manus pectori admota violenter repellebatur. In cadaveris thorace pericardium praemagnum detegebatur, quo aperto, cordis ventriculi magnopere distenti sese obtulerunt, ita ut eorum quisque ad minimum pintae sanguinis crassi atrique dimidium, & concrementa polyposa contineret

(*i*) J. OOSTERDYK SCHACHT Instit. Med. Pract. lib. iv. cap. viii. §. 9.

(*k*) Praelect. Acad. de cognoscendis & curandis praecipuis C. H. affectionibus §. 522.

(*l*) Conf. SENAC. l. c. pag. 415.

(*m*) Abridgement vol. v. pag. 229.

(*n*) l'Acad. des Sciences de l'ann. 1735. hist. xxix.

(*o*) LANCISIUS de subit. mortibus pag. 127, 128.

ret (p). Quibus omnibus satis mihi comprobari videtur, palpitationes insignes non raro cardiacorum Aneurysmatum sequelas esse, nec difficile hoc concipitur, si modo attendamus, quantum cor sanguine, a quacunque etiam causa versus ejus cava propulso, vel ex iis per arteriarum fines libere transire impedito, obruatur, ita ut exinde stupenda sane phaenomena necessario sequantur, nunc quiescat cor, mox iterum irritatum validissimo spasmo sese contrahat, qui motus, dum aliquamdiu alternatim durat, actiones animales & vitales tam mirifice turbant, ut tandem horum omnium augmentum miserorum vitam cum morte commutet. Sed forte tamen mihi quis objiciet, cardiaca Aneurysmata ad effecta potius, quam causas palpitationum cordis referenda esse; novi equidem inveniri auctores hanc sententiam propugnantes, novi & contrarium defendentes: statuendum vero crediderim, palpitationem cordis nunc causam, nunc effectum Aneurysmatis cardiaci constituere: satis superque enim hic illic, inter causas hujus speciei exponendas, comprobare annisui fui, insignem ad cordis Aneurysmata proclivitatem a palpitationibus, juxta diutius protractis, generari; eas tamen saepissime etiam eorum sequelas esse quis, ad modo proposita pro momento tantum attentus, facile negaverit? Inficias quamvis minime iverim, cordis palpitationes a longe diversis quoque causis excitari posse, easque cum cardiacis Aneurysmatibus ut individuos comites rarissime incedere; prius nimirum assertum verissimum, & omnibus Medicis receptum; posterius vero ut evincatur, unicam, a Cl. STORCKIO communicatam, observationem adduxisse sufficiat, qui narrat: in viro, Aneurysmate dextri cordis ventriculi intigni mortuo, praesente vita nullas palpitationes observatas fuisse (q).

Praeter hos effectus adhuc innumeri alii sunt, qui symptomata symptomatum melius vocantur, qualia sunt v. g. pulsus irregularitas, faciei pallor, artuum tumor, aliaque mala similia, non tamen semper aegrotantes infestantia, quos inter effectus jure recensetur singularis ille, de quo loquitur FABRICIUS HILDANUS, gangraena sc., artus quandoque corripiciens, quum cor, vel vasa majora, ex eo prodeuntia, maxime sese dilataverint. Narrat enim, feminam cordis palpitatione, a pluribus symptomatibus concomitata,

(p) Vid. Recueil d'observations de Medicine des Hopitaux Militaires fait, & rédigé par M. RICHARD DE HAUTESIERRE, Tom. II. p. 626.

(q) Annus Med. I. pag. 118. Cadav. 4.

ta, tussi v. g. valde molesta, ac respiratione laboriosa fuisse vexatam, quibus per satis longum tempus non sine magnis cruciatibus perpessis tandem sese adjunxit manus sinistrae sphacelus, praestantissimis etiam remediis refractarius (r).

4°. Non rara etiam hujus morbi sequela *mors repentina* est, cujus causam satis manifestam facile detegimus, quando cum MORGAGNO statuamus, quod, etsi, iis in casibus, ubi aegrotantes morte repentina ex cordis dilatatione nimia illata pereunt (uti & mox adducendis exemplis evincere conabor) *ingens cordis moles, sive diaphragma praegravando, sive etiam pulmones comprimendo, respirationi officit, tamen vel sola ventriculi sinistri dilatatio facit, ut, quanto minus sanguinis in aortam potest extrudi, tanto quoque minus e pulmonibus admitti possit, unde tum spirandi difficultas oritur, gravatis sanguine pulmonibus, tum mors denique repentina, ubi is ventriculus magis semper magisque laxatus ea tandem sanguinis copia obruitur, ut sese contrahere nequeat* (s): quo spectat praecipue casus ille juvenis, spirandi difficultate diu vexati, a qua subinde sanguine, e naribus erumpente, levabatur; cessante vero postea solita hac evacuatione, post magnam corporis exercitationem, & versum sarcinulas, humi depositas, inclinationem mortuus illico concidit: vasa colli & capitis sanguine turgidissima, & aperto thorace, pulmones parvi admodum ob immanem cordis magnitudinem; inciso vero pericardio, auriculae, dexterque ventriculus solito ampliores, maxima tamen magnitudo in sinistro cordis cavo, dilatato adeo, ut nihil magis, & copia sanguinis atrii nec in concretionibus polyphas, sed in grumos non nihil coacti, non modo, ut reliqua cordis cava, oppleto, verum & distenso, detegebantur (t). Plura quoque huc ex BONETO referri possent exempla; unum nimirum aurigae, in curru extincti, qui longo tempore conquestus fuerat de abdominis doloribus, ad jugulum adscendentibus, ut inde se crederet suffocari, nec levamen ante sensit, quam appressa thoracem & abdomen manu comprimeret, vel opposito fulcro sublevaret: aperto cadaveris thorace, praeter pulmones sicciore, ad livorem tendentes, cor inusitatae magnitudinis, & quovis bubulo majus, dextra sc. cordis auricula amplissima, sex digitos transversos lata, sanguine turgida, sinistra vero contracta vix nucem minorem

(r) Conf. SENAC. l. c. pag. 416.

(s) De sed. & causis morborum &c. epist. XXVII. a. XIII.

(t) l. c. a. II.

norem aequans, observabantur (u): & illud aegrotantis, repentina quoque morte defuncti, in cujus thorace cor nativam molem longe excedens, flaccidum, nigroque sanguine plenum observabatur (v); ac denique ex HARVEO alium commemorare possem aegrotum, cui cordis moles, & ventriculorum cavitates sanguine distensae, bovini cordis magnitudinem aequabant, quique in summa cordis & pectoris oppressione levamen aliquod percipiebat, cum tota pectoris regio a fortissimo viro comprimeretur (w). Circa quae tamen illud adhuc cum MORGAGNO animadvertendum habeo, cordis nimirum *Aneurysmata* haud secus atque aortae, non ita necessarias subiti interitus causas esse, ut sunt cordis, aut aortae ruptiones. Imo dilatationes illae, nisi eo demum pervenerint, ut nova alia causa extrinsecus, aut intrinsecus, accedente, illico cessare debeat sanguinis circumitio, lentam potius mortem afferent, quam repentinam; cujus rei etsi multae exstant observationes, tamen quod ad cor attinet, de quo hic agimus, duae inspiciantur, quae habentur in BONETI *sepalcreto Anat.* (lib. II. sect. VII. obs. 83. & sect. VIII. obs. 13.); altera TH. BARTHOLINI, in qua cor tam vastum proponitur, ut saepe in bobus non majus sit; altera OTTONIS HEURNII, in qua cor dicitur communem magnitudinem quater circiter excessisse. Neutrius aegrum subita abreptum morte; imo utrumque lento morbo confectum legimus (x).

5°. Quibus omnibus rite perpensis, facile cuique erit colligere, cordis rupturam, ut frequentem mortis repentinae causam, cardiaci vero aneurysmatis omnium tristissimam sequelam, merito sibi primum hic vindicare locum; hanc tamen solummodo, quatenus, praegressa dilatatione, in cordis aneurysmatibus contingat, paulo prolixiore sermone investigabo, illam nimirum rupturarum cordis speciem, quae fit, quando cordis fibrae diu fortiterque distractae omnem restituendi sese vim plane amiserunt, ita ut, continuata vi interna distendente, prorsus divellantur, πᾶσι patiantur, & contentum intus sanguinem effluere sinant. Et haec sane ea cordis affectio est, quae, assentientibus summis in arte viris, inter causas lethiferas omnium celerrime repentinam mortem inferre solet. Nec mirum, omnem enim nostrae vitae ac sanitatis vigorem

(u) Sepulcr. Anat. Tom. I. lib. II. sect. IX. obs. 24.

(v) l. c. obs. 30.

(w) De Circul. sanguinis exercit. III.

(x) l. c. epist. XXVII. a. XV.

rem in humorum liberrima circulatione positum esse, quis facile negaverit? Sed ut is conservetur, imprimis requiritur, ut cordis fibrae integrae in sanguinis admissi molem rite reagere, & expellere, atque contenta libere permeare possint: ruptura vero quum adsit, adminicula haec tolluntur, sanguis ex suis cavis in aliena effluit, omnemque cordis actionem suffocando repentinam mortem infert: sed forte quis objiciet, observata plurima evincere, per horas non tantum, sed & per dies, immo ad vigesimum tertium usque, notante FANTONO (y), rupto corde supervixisse aegrotos, qualia multa exempla simul congesta Cl. MORGAGNI exhibet (z). Illae vero observationes, inter rariores sane enumerandae, cardiacorum vulnerum lethalitatem mihi saltem infringere minime videntur, protractae licet vitae discrimen ex collatis potissimum inter se hujus aut illius fauciati ventriculi observationibus; lacertulorum forte reticulis aliis super alia impositis; atque sic vulnus operientibus; grumoque sanguinis concreti cordis aperturam obturante, aut & ipsius cordis in se contractione, si nullus adfuerit obex, indeque consequente in sanguine per vulnus extrudendo infirmitate summa, colligi posse, auctore MORGAGNO (a), videatur. Fieri haec quandoque posse in vulneribus, ex improvise cordi illatis, lubens agnosco, nullus tamen simul dubitavero, quin, tantopere distractis fibris cardiacis, ut omnem ferme tonum suum amiserint, hiatus tam insignis oriturus sit, ut, quamvis in hoc vel in illo cordis ventriculo acciderit ruptura, nihil tamen vel a lacertulorum reticulis, sive a grumo sanguinis concreti, cordisve in se contractione sperandum habeamus. Ut autem constet, revera disrupta aliquoties fuisse cordis cava, sequentia tantum exempla enumerare lubet: rarissimas tamen esse sinistrae atque auriculae dextrae rupturas, minus raras vero ventriculi dextri, qui ad hanc rem imprimis attenti fuere, annotarunt auctores; utrum autem hae in dextro, quam in sinistro cordis cavo frequentiores observentur, inter se minime conveniunt.

De dextra cordis auricula binae praeprimis occurrunt observationes, una a D. MUMMSEN communicata, ac supra jam (§. XII.) exhibita: altera a NEBELIO in viro, quem equus ephippio excusserat, frenoque circa ejus collum ligato, protraxerat,

(y) Observ. Patern. Obs. xxxii.

(z) l. c. Epist. liii. a. 27.

(a) l. c.

rat, inventa; tum vena cava, tum ipsa auricula dextra ruptae erant, quamvis contusio externa thoracis nulla, nullaue costarum fractio adfuerint (*b*). Quorum binorum exemplorum verosimilior causa ab impedito sanguinis per cordis cava trajectu, ejusque versus id determinatione majore, ac nata inde fibrarum auriculae distensione tanta, ut absque ruptura magis dilatari non possent, deducenda videtur.

Disrupti vero ventriculi dextri exempla plura habemus: duo tantum ab interna causa distendente producta memorasse sufficiat. In milite sub aestu venereo, saltatione praegressa, mortuo dextrum ventriculum eo loco, ubi cum septo cohaeret, ita fissum, ut sanguis, inde emanans, totum pericardium impleverit, VATERUS vidit (*c*). Historiam vero viri sexagenarii, per tres menses doloribus in regione lumbari valde cruciati, ac dein mortui, in cujus dextro ventriculo cordis, quod naturali duplo majus fuit, ruptura satis ampla, totiusque cordis fibrae molles repertae fuere, Cl. HAZON describit, ac conjicit, hunc forte eventum nimio opii usui adscribendum esse, quum quotidie opii dosis augetetur, ita ut ultima vice ab aegro centum & quinquaginta sex guttae laud. liq. assumerentur (*d*).

Sinistram autem auriculam ex polypo, sinistrum ventriculum obsidente, disruptam Cl. LANGHANS vidit (*e*).

Cordis tandem ventriculi sinistri rupturam longe frequentiore sequentia exempla evincunt. In viro, qui saepe de dolore quodam oppressorio pectoris, inprimis nocturno tempore, conqueitus fuerat, parietem ventriculi sinistri amplo hiatu, ut facile digitum admitteret, ex impedito sanguinis de sinistro ventriculo in arteriam trajectu disruptum fuisse, Ill. HARVEUS auctor est (*f*). In cadavere formosioris ac athletici habitus viri, cui summam senectutem promississet quilibet, ad latus uxoris repente extincti, rupturam sinistri cordis ventriculi prope ostium aortae Cl. BOHNUS detexit (*g*). In epileptico paroxysmo a sanguine in capillaribus arteriis, spastice contractis, retento, cordique resistente, sinistri ventri-

(*b*) Misc. Acad. Nat. Cur. Dec. III. Ann. III. obs. LXXXII.

(*c*) De mort. subit. non vulg. caus. p. 12

(*d*) Journal de Medicine, Chyrurgie, Pharmacie &c. par M. VAN DER MONDE. Tom. IX. p. 516.

(*e*) Act. HELVET. vol. II. p. 123.

(*f*) Exercit. III. de circul. sanguinis Pars I. p. 149.

(*g*) De renunt. vulnerum sect. I. p. 114.

triculi disruptionem exortam Cl. JOHNSTONUS notat (*b*). Viri autem quinquagenarii, per aliquod tempus variis symptomatibus, cordis imprimis palpitationibus, suffocatione, atque sensu singulari, ac si thorax diffringeretur, afflicti cor magnitudinem naturalem superasse, & in ventriculi sinistri medio aperturam quatuor lineas longam apparuisse D. JOS. VILLESAYOYE scribit (*i*); ac denique, ne in observationibus enarrandis, ad idem redeuntibus, multum sim, duas has superaddo: unam D. GUSMANI GALEATII, qui in cadavere viri, variis aerumnis per 30. annos afflicti, & in ultimo demum vitae stadio molesto dolore ad sterni finem circa cordis scrobiculum, & per totum pectus sese extendente correpti, scissuram vix duarum linearum Parisiensium longitudine in exteriori ventriculi sinistri pariete invenit (*k*): alteram denique a Cl. MORGAGNO descriptam, medici nimirum duodesexaginta annos nati, hypochondriaci, lurido colore, ac dolore gravi, e ventre ad thoracem adscendente, non sine convulsivis quibusdam motibus, anxiaeque respiratione vexati, ac repente confecti, in cujus pericardio sanguis effusus, qui illuc devenerat per tria foramina ex sinistro cordis ventriculo, tantopere dilatato, ut cavum triplo majus quam secundum naturam comprehenderet, deprehendebatur (*l*).

En igitur praecipuos effectus, qui cardiaca Aneurysmata, ex cavorum cordis dilatatione nimia orta, concomitari solent, paucis expositos. Quae vero symptomata in Aneurysmatibus cardiacis, ex vasorum coronariorum distensione immodica ortum suum trahentibus, obvia sunt, a cordis imprimis amplitudine justo majori dependent.

Quantum sese dilatari patiantur coronaria vasa abunde satis supra jam demonstravi, ut necesse minime videatur multa, quibus evincatur, quod cordis volumen ita adauctum circulationi sanguinis per ejus cava, ac respirationi maxime obesse possit, afferre: ipsa nimirum coronaria vasa congruescente sanguine magis magisque ita implentur, ut prae amplitudine nimia, ac parietum crassitie cor vix sese contrahere valeat; ut tonum suum plane amit-

(*b*) In a letter to Dr. JOHN FOTHERGILL in *Med. obs. and Inquiries* vol. II. p. 119.

(*i*) *Fränkische Sammlungen von Anmerkungen* &c. vol. II. part. XI. n°. 3.

(*k*) *Comment. BONON.* Tom. IV. pag. 34.

(*l*) *De sed. & caus. morborum* &c. Tom. II. epist. LXIV. a. XV.

amittant ipsa vascula, quo fit, ut eorum laterum resistentia imminuatur, ac, manente causa eadem distendente, tantum dilantur, ut, nisi natura suppressam forte hanc illamve evacuationem solitam iterum excitet, aliove modo vasa haec ab impactione nimia liberet, facile inde eorum ruptura fiat, sanguis extra suos cancellos in pericardium eliminetur, illudque adimplendo omnem demum cordis motum suspendat, tollat: vel, si utcumque adhuc quicquam resistunt, ac διαπύδην tantum patiuntur, serum sanguinis exprimatur, & intra pericardium collectum hydropem ejus efformet, cordisque actionem ac respirationem mirum in modum perturbans innumera, suo quoque momento minime carentia, mala producat.

SECTIO QUINTA,

De Aneurysmatum diagnosi.

§. XIX.

Quam dubia, fallax, ac insignibus difficultatibus pressa sit harum affectionum diagnosi, qui in Celeberrimorum Virorum famam, effata, atque errores in Aneurysmatibus tractandis pro momento tantum contemplando versetur, quis non videt? quum peritissimi etiam Chyrurgi, pertuso Aneurysmate, pro remedio momentaneam subinde intulerint mortem, & Cl. DE HAEN exclamare lubuerit: *Cognitio Aneurysmatum utinam certior esset, signisque munita pathognomicis desisteret turpissimis erroribus ansam praebere (m)!* Non tamen ideo de horum morborum diagnosi omnino desperandum; causarum nimirum, atque effectuum attenta contemplatio utcumque nobis in ea eruenda aliquam lucem affundet. Ne tamen certiora cum incertis confundam, consultius judicavero, ea hic sejunctim paulo prolixius indagare.

Ad incerta refero, quae desumuntur:

1°. *A pulsatione*: haec enim Aneurysmatum verorum (de quibus tantum in hac §. loquor) non ita individuus comes est, quin potius PARAEO assentiri possimus, qui, cum inter Aneurysmatum signa

(m) Rat. Med. part. v. cap. vi. §. 2.

signa pulsationem enumerasset, mox admonuit: *ne tamen fallamur signis supra commemoratis: nam nonnunquam in insignibus Aneurysmatibus nec pulsus ullum percipere licet, quia sanguis in trombos coit, & concrevit* (n). Ad quod eo magis attendendum, quum, teste LANCISIO, pulsatio Aneurysmatis signum adeo exploratum ac pathognomicum vulgo habeatur, ut sine illa Aneurysmata existere nullo modo posse credantur; quo errore imperiti decepti saepe aequo artis ludibrio, atque aegrorum perniciem, Aneurysmatis tumorem minime pulsantem, ferro vel igne temere aperiunt, cujus infausti casus exempla apud DEKKERUM & RUYSCHIIUM habentur (o). Si enim verissimi PARAEI effati non ita immemor fuerat ille RUYSCHII amicus, tumorem sane circa talum nucis juglandis magnitudine, etsi omnis pulsatio deesset propter sanguinem coagulatum (p), aperire minime ausus fuisset. Hujus vero phaenomeni ratio ut explicetur, nullatenus requiritur, ut cum MARCO AURELIO SEVERINO statuamus, ex putrefactione ipsius arteriae a sanguine diffuso & corrupto intra vicina spatia pulsationem remittere (q): neque opus est, ut plane cum RUYSCHIO consentiam, quum dicit; nullam, si sanguis in Aneurysmate coaguletur, pulsationem percipi (r). Non equidem negavero, interdum resistantiam, ex congerie concreti intra Aneurysmaticum sacculum sanguinis enatam, ad pulsationem imminuendam multum conferre; cum LANCISIO tamen dubito, an quidem sola illa resistantia per se sufficiat, si non eidem adjungatur diminutio virium cordis, sanguinem propellentis, praesertim cum experimento compertum se habuisse RUYSCHIIUM ipse in descripto Aneurysmate narret, quod pulsatio, quae vehementissima esse solet, in totum aliquot hebdomadibus ante mortem cessaverat (s); pergit autem CL. LANCISIUS: etenim si ponatur cordis vigorem eundem perseverare, necessario ictus sanguinis extrorsum trudens poterit per id temporis dimovere ea obstacula, quae ex polyposo fornice opposita sunt, cum ossa elevare, atque saepe etiam disjungere soleat (t). Praeterea

(n) Oper. lib. vi. cap. xxxii.

(o) l. c. prop. lviii.

(p) Ruysch. Obs. Anat. Chyr. obs. xxxviii.

(q) De recondita abscessuum natura p. 178.

(r) Ibid.

(s) p. 52.

(t) l. c.

terea si resistentia sola, ictui sanguinis a concreto intra saccum Aneurysmaticum cruore enata, pulsationis languorem producat, an ullibi manifestior deprehenderetur hujus imminutionis causa, quam in nostro, ad calcem dissertationis adjiciendo, casu, in quo ipsas tunicas, variis sibi invicem impositis lamellis obtektas, atque has praeter magnitudine insignia polyposa coagula, tumorem perfecte adimplentia, in arteriae dilatatae sinu inclusa observavimus, quamvis pulsatio, ad magnam distantiam visui satis conspicua, ad ultimum vitae tempus miserrimam infestaverit. Accedit, quod mihi saltem, si nimirum RUYSCII opinionem sequamur, explicatu difficillimum videatur, quid fiat, ut subinde pulsatio nunc silens, mox vero, vel diu admodum post de novo iterum insurgat, quum certum sit, quod facta semel sanguinis coagulati congeries continuo magis adaugeatur ac solidescat, & ita perpetua resistentia ictui sanguinis major generetur. Omnium autem validissimum argumentum a sanguinis missione depromitur, qua praestantius nullum, ut impetus sanguinis in tunicas sacci Aneurysmatici, ejusque pulsatio infringatur, auxilium novimus. Missio etenim sanguine, pulsatio in parte laesa mox debilitatur, non quia eo momento sanguis in Aneurysmatis cavo magis solidescat, verum quod, sublata certa sanguinis copia, minorem tantum impulsu facere eor queat, quum illud, hac evacuatione debilitatum, non sufficienter sese contrahere possit, eoque minori vi sanguinem in vasa propellere valeat. Ne vero julto longius a scopo nostro recedamus, ex praemissis paucis tantum concludo, Aneurysmata post longum tempus, vel cito admodum pulsationis indicio destitui ob triplicem praepreprimis causam, unam rariorem, crassiorum sc. polyposorum corticum interiori arteriae tunicae appositionem; alteram forte frequentiore, fibrarum puta sacci Aneurysmatici ultimum suum distensionem, & tertiam denique omnium frequentissimam, cordis vigorem multum imminutum.

Liquet praeterea, ad verum Aneurysma dignoscendum pulsationem non absolute requiri, sed e contra ab illa jam praesente nullam tamen ad hujus affectionis diagnosin justam procedere argumentationem, quum, auctore Cl. DE HAEN, in matrona quadam inter alia morbi signa tumor pulsans in infima & sinistra epigastrii regione haud procul ab umbilico tactui sese offerebat, dum, secto cadavere, apparuit, colon longitudine quatuor laterum digitorum diametrum sesquipollicis habuisse, partique amplius.

pliatae tantam utrinque angustiam adfuisse, ut aër non nisi vi per eandem impelli expellique possit, pulsus itaque perceptus ex arteria quadam mesocolica, in tumorem excurrente, minime vero ab arteria, in tumorem extensa, nascebatur (v): accedit, quod, notante Cl. JOH. WARNER, frequens etiam Aneurysmatis Spurii comes sit tumoris pulsatio (w), exemplo confirmante M. AUREL. SEVERINO (x), ac olim jam recte observante BERENGARIO cum macie; PROSPERO MARTIANO cum motu arteriae cujusdam magnae, in aliis a carne interjecta obscurato; plenitudine nimia, inflammatione, tumore ad suppurationem vergente, vel denique cum insigni pancreatis, aut meseraicarum glandularum obstructione aliisve vitiis pari pasu frequenter incedat (y). Ne memorem jam notabilem illius futoris historiam, in quo a Cl. MORGAGNO violenta & assidua pulsatio ad praecordia & ad umbilicum, a quatuor retro mensibus percipiebatur, qua pulsatione majorem sensisse sese aut vidisse, vix meminerit Cl. auctor: inciso tamen cadavere, nulla cordis, nulla auricularum, nulla vasorum sive in thorace sive in ventre dilatatio apparuit, ut hujus phaenomeni causam nervorum agitationi sive irritationi praeprimis adscribendam crediderit (z).

2do. *A duritie vel renixu tumoris*: haec nimirum a lamellis imprimis polyposis, internam sacci superficiem obducentibus, atque coagulatis, in eo seorsum fluitantibus, dependent. Sed in multis haec defunt, & mollia potius tactui sese offerunt, ut magnopere subinde falleremur, statuentes, ad veram horum Aneurysmatum naturam duritiem ac renixum absolute requiri, quum fieri etiam possit, ut membrana adiposa, quae nascens Aneurysma integit, inflammationem ab attritu patiatur, in suppurationem abeat, ac copiosum pus omnem motum ita suffocet, ut, licet jam forsitan antea pulsatio quaequam adverti potuisset, eadem nunc minime percipi queat: qualem casum ipse Cl. DE HAEN in praxi observatum candide nobis refert: femina sc. quadragenaria a 3 vel 4. annis aegram se pectore esse conquerebatur, sputa quippe purulenta, subinde sanguine

(v) Rat. Med. part. ix. cap. ii. §. 5. Historiam haud multo ab similem vide Tom. i. cap. xxx. §. 6.

(w) Cases in Surgery cas. 22.

(x) De effect. Medicin. lib. i. part. 2.

(y) Cl. MORGAGNI l. c. epist. xxxix. art. xix.

(z) l. c. epist. xxiv. art. xxxiv. & xxxv.

ne mista, se reddere, cor sibi palpitare, difficulter se respirare, vagoque experiri dolores, ex nulla dein nota sibi causa pustulam ad infimarum costarum lateris sinistri cartilagine prope sternum sese manifestasse, & tandem in tuberculum castaneae magnitudinis increvisse. Tumor examinatus, non pulsans, sed durus, elasticus, veram sui non determinabat naturam. Eo igitur tantummodo Emplastro Diäbotanon tecto, cura ad phthisin pulmonalem potissimum dirigebatur: spatio trium septimanarum emollescebat, ita ut perfectum apostema referret, manifesta quoque puris fluctuatio genuinam tumoris naturam nunc determinare videretur: suadenda itaque vel ideo maxime ejusdem apertura erat, quod pulmo suppuratus fortunato casu viam sibi extrorsum quandoque capessat, qua diu aperta ulcus internum demum evacuetur & sanescat. Tumor igitur apertus, pusque album & coctum parca tantum quantitate fuit eductum: in fundo vero durius quicquam supererat, unde digestivum, & maturandi scopo toti tumori Emplastrum Diachyl. cum gumm. imponebatur: biduo vero post, loco expectatae maturationis, pulsus ibidem fortissimus in tota lata basi tumoris, & digitum repellens, eoque per aperturam immisso, horrendum Aneurysma observatur: mox itaque consolidandae aperturae gratia, Emplastro ad rupturas Fernelii imposito, integra fere consolidatio spatio trium septimanarum, tumore Aneurysmatico sensim imminuto, remanente tamen sub costis vehementi, latentis Aneurysmatis indicio, pulsatione, obtinebatur. Ita ut, quod primo detectum fuerat, id modo veluti appendix esset, quae a magno sacco orta sese inter costarum cartilagine insinuaverat (a). Qui casus abunde quamvis fallaciam summam ac incertitudinem demonstrat, de iis tamen magis adhuc persuademur, si consideramus, quotidie tot tantosque tumores, duros, renitentes, immo vel pulsationis, ac fluctuationis sensu concomitados, verorumque Aneurysmatum larvam mire induentes nobis occurrere, dum tamen hi, accurate indagati, veram abscessuum, in suppurationem tendentium, naturam commonstrent, vel subinde Spuriorum Aneurysmatum sequelae habendae sint.

3°. *A cutis colore*: cutis nimirum color ab Aneurysmate Vero rarius quidem mutatur, nisi diu admodum adfuerit, ac enormiter increverit, tum enim vel sanguis pellucet, vel ut plurimum per distractionem nimium lacescita ac irritata integumentorum vascula inflamm.

(a) Rat. Med. pars v. cap. vi. §. 3. quale exemplum ibid. (§. 2.) de Aneurysmate ad caput internum ossis tibiae habetur.

flammantur, in suppurationem abeunt, vel &, gangraenâ correpta, nociva effecta cito saepe exserunt; aut per diapedesin sæci Aneurysmatici serum exprimitur tenue ac acerrimum, quod alluendo & erodendo integumenta perforat, ac totum Aneurysma disfilire facit. Diutissime tamen integumentorum colorem; imprimis si distractio lente fuerit facta, immutatum mansisse, Aneurysmatum, quamvis insignium, historiae, a Doct. NOORTWYKIO (b), Cl. SANDIFORT (c), & a me ad calcem dist., aliisque bene multis commemoratae satis evincunt; ad cuius rei rationem praecipue facit, quod natura, ut rupturae prospiciat, lamellas polyposas superficiëi Aneurysmatis internae adfigat, vel & subinde ipsis tunicis cartilagineum vel & ossium duritiem conciliet, unde sanguis minus facile pellucet, & contra distractiones nimias egregie ipsi tumoris parietes muniuntur.

4°. *A pulsu reliquarum arteriarum*: pulsus certe in Aneurysmatibus interioribus ut plurimum *contractus, renitens, convulsivus & intermittens observatur, praesertim in brachio viciniore* (d). Insignis tamen & hic deprehenditur inconstantia, ita ut, teste MORGAGNO, Aneurysmata interna saepissime adjunctam habeant vehementem arteriarum pulsationem (e): &, Auctore Cl. SANDIFORT in Aneurysmate praemagno pulsus quidem debilis esset, attamen regularis (f): ne plures enarrem diversitates, sufficiat, quo facile deciperemur, naturae lusum indicasse. Quae signa igitur, quum ad justam hujus morbi diagnosin parum conferunt, verum dubia potius atque fallacia sunt censenda, requiritur, ut certiora hic subnectamus, quibus rarius fallimur, immo quae, simul sumta, nullum ferme nobis dubitandi locum relinquunt: causarum supra (in §. XI.) memoratarum una alterave si fuerit praegressa, tumque tumor oriatur in loco, ubi per Anatomen novimus, magnam adesse arteriam; si pulsus manifestus in tali tumore percipiatur; si leni pressione evanescat, vel minuatur plurimum, mox redeat ad pristinam magnitudinem, ubi pressio cessat, auctore Cl. SWIETENIO (g), cognoscimus, externum Aneurysma adesse; persuademur, si, arteria ex fundo arctiori

in

(b) in praefat. sua tract. FR. SOLANI de LUQUE praefixa.

(c) tract. cit. § 1.

(d) LIEUTAUD Synops. univ. Medic. parte 1. p. 107.

(e) l. c. epist. xxiv. a. xxxv.

(f) Tract. saepius cit. § 2.

(g) Comment. Tom. 1. p. 289.

in majorem saccum Aneurysmaticum expansa, sibilus eo praecipue tempore, quo fluidus utcumque sanguis ex ipsa arteria in saccum, & vice versa, irruit, audiatur.

Aneurysmatis vero, interiora occupantis, magnam quidem, minime tamen certam suspicionem movent causarum, arterias ad Aneurysmata disponentium, praegressio vel adhuc in copore dominium; symptomatum, Aneurysmata interna subinde concomitantium, praesentia; si, Aneurysmate in pectore, vel circa pulmonum vicinia sito, perpetua fere spirandi difficultate vexetur aeger, ac insolitam quandam circa locum affectum pulsationem sentiat; ob suffocationis metum decubitus aversetur; corporis flexuram in anteriora amet, & difficilissimam patitur deglutitionem; quum cordis motus turbetur, & incitata sanguinis circulatione per exercitationes corporis justo majores animae commotiones, vel & levissimum corporis motum, suffocationis metus injiciatur; lipothymiae aliaque similia, ex impedito sanguinis per cordis vasorumque majorum cava trajectu liberiori oriri solita, aegrotos infestant.

§. XIX.

Praemissis, quae de signis Aneurysmatum Verorum aequè dubiis ac certioribus proponenda putabam, ordo requirit, ut Spuriarum signa subjungamus, in quae eo diligentius a Medicis inquirendum est, quum, neglecta eorum cognitione, pessima ut plurimum symptomata, per idonea adminicula justoque tempore adhibita, subinde adhuc evitabilia, immo mors ipsa oriantur. Dolendum tamen, quod Aneurysmata haec in interioribus toties, quae manibus accessum denegant, & quidem longe frequentius, quam vulgo judicatur, contingant. Vidimus enim (§. XII), quomodo sanguis ex aortae trunco, circa emulgentes arterias, discisso erumpens & abdominis cavum adimplens hydropis larvam induerat, & Medicum ad diureticorum exhibitionem impulserat: vidimus simul, quam varii morbi, natura quamvis fuerint eadem, diversa sub forma sese prodant, ut non nisi ex causis praegressis, & symptomatibus praesentibus eruere quodammodo possimus, Spurium intus latere Aneurysma; summa igitur hic Medici solertia & perspicacitas requiritur, quibus morbum hunc ab aliis, eadem sub larva sese monstrare solitis, distinguere, certam instituere hujus affectionis prognosin, justamque adferre medelam subinde valet; quos vero morbos, quum a Practicis titulo apoplexiæ sanguineae, haemoptysis, vomitus mictusque

que cruenti, dysenteriae &c. dilucide exponantur, intactos relinquo, visurus potius, quibusnam signis Aneurysma Spurium externum, proprie loquendo ad nostrum thema inprimis attinens, dignosci & ab aliis tumoribus distingui possit. Si v. g. causae supra memoratae, contusiones inprimis validae, aliaeve potentiae nocivae, pungentes, secantes, vel erodentes praecesserint; si brevissimo satis tempore in magnum tumorem attollatur, ab initio molliorem, ac pressione cedentem, dum in vicinia adaugetur, crescens vero postea durior fiat, ad cutim elatior & inaequalis, dum sanguis, per tunicam cellulosa quaquaversum dispersus, minus distinctis circumscribitur limitibus; si pulsus minus manifestus, quam in Vero Aneurysmate adsit (quod tamen interdum etiam fallit, ut ex illo SEVERINI exemplo (§. XVI.) commemorato abunde patuit); si cutis color naturalis in livorem mutetur, & haec, gangraenâ correpta, rupturam portendat (b); si denique tumor, infeliciter instituta v. f., laesa simul subjecta arteria, in brachio enatus ad humerum adscendat, inferius nimirum bicipitis aponeurosi obstante, de Spurii Aneurysmatis praesentia certi utcunque esse possumus.

§. X X.

Longe felicius hodie detegitur *Mixtum Aneurysma*, postquam Cl. HUNTERUS, in hanc singularem speciem attentus, binos casus accuratissime, ut solet, descripsit, & a Cl. CLEGHORN, HUNTERI exemplar secuto, tertia superaddita fuit observatio. Ut autem signa eo facilius eruantur, auctorum fama & observationum dignitas, paucis has commemorare, postulant; prima, a Cl. HUNTERO (i) enarrata, matronam spectat, cui a Chyrurgo vena basilica imprudenter secta fuerat, ita ut arteria subjecta simul laederetur; sequentibus praeprimis observatis phoenomenis; ligato brachio, venae, & inprimis basilica, quae secta erat, valde intumescebant ad duos nimirum pollices infra & supra cubitum, paulatim iterum ad naturalem magnitudinem redeuntes: venae compressio simulac cesserat, sanguine illico turgescibat, quamvis mox infra locum affectum ligatura applicata esset; arteriae vero &

(b) Quantum tamen signa ex pulsatione & colore integumentorum desumpta fallere possint, ex JOH. WARNER (cases in Surgery cas. xxii. p. 142. & seq.) constat.

(i) Med. Obs. and Inquiries Vol. 1. art. xxvi. p. 340.

& venae apertura, in sanguinis missione facta, digiti ope admodum compressa, ligatura sive applicata, sive ablata, venae tamen collapsae, & exiguae magnitudinis mox apparebant. Omnis regio ad tractum arteriae, cujus diameter & pulsus solito majores erant, tumebat, & in ipsa tandem vena, imprimis laeso loco tremulus quidam & inordinatus motus detegebatur, paullo superius vel inferius non amplius dignoscendus.

Alter casus circa juvenem versatur, cui jam a quinque annis in brachio vena secta fuerat; lanceolam profunde satis penetrantem senserat aeger, sanguinis rivulus tamen facile coërcebatur: sequenti die ad carpum usque sanguis in brachio effusus apparuit, tertio vero die loco laeso tumor enascebatur, truncus arteriae brachialis naturali jam multo capacior, & pulsus in hoc quam in altero brachio longe debilior evaserant. Ad symptomata attentus Cl. HUNTERUS conclusit, saccum quendam intermedium hic adesse; caeterum praecipua eorum cum iis, in priore casu jam indigitatis, optime congruebant (k). Tertia denique observatio a Cl. CLEGHORN descripta (l) juvenem respicit, qui, secta similiter vena basilica, aliquot septimanas post in varicem, ut vocat, Aneurysmaticam incidebat, simili ac modo descripto in casu, profunde penetrantis lanceolae sensu percepto. Tumor loco laeso ad magnitudinem amygdalae oriebatur: pulsatio & concussio in basilica vena manifestae erant, in mediana vero debiliores, omnium minimae in cephalica, quae tamen valde tumida ad claviculam usque varicosa erat: pendulo brachio, venae tumefactae longe crassiores videbantur; sublato vero eodem, tumor disparebat, cessabant pulsationes & conquassationes omnino in cephalica vena, multum vero in mediana; dum interim basilica aeque tumida in hac, quam in contraria positione motus suos tremulos ac conquassationes vehementes continuaret. Arteria subclavia, vel humerali compressa, omnia symptomata cessabant, duplo vero fortius inchoantia, simul ac compressio desinebat. Leniter premendo & attollendo tumorem, indicem inter & pollicem, Cl. AUCTOR distincte percepit membranas Arteriae a posteriore parte venae, & locum, ubi arteria cum vena communicationem alebat. Ad tumorem aure admota, motus tremuli & pulsationes facillime distingui poterunt, distinctius tamen adhuc, quando specillum longum, ferreum,

(k) Ibid. vol. II. art. xxxvi.

(l) Ibid. vol. III. p. 110. & seq.

reum, una extremitate tumori incumbens, altera vero intra dentes retinebatur, vel auri applicabatur. Quae sufficiunt descripta, ut inde signa diagnostica eruantur, ita ut necesse minime videatur, eas subnectere observationes, quas ELSE (m), WHITE (n), & ARMIGER (o), postea divulgaverunt, quippe quae, cum descriptis satis convenientes, egregie quidem eas confirmant, peculiare tamen nihil exhibent.

§. XXI.

Optandum sane, ut in permultis descriptorum cordis Aneurysmatum historiis aeque certa, quibus haec ab aliis praecordiorum morbis, toto coelo diversis, internoscere possemus, invenirentur signa. Ast pleraque, ab auctoribus ut infallibilia jactata, non nisi frequentissimos aliarum etiam praecordiorum affectionum comites, plurima quoque inconstantia deprehendimus. Paucis in ea inquiram: *An Venarum Jugularium mutua dilatatio, fluctuatio, & collapsus LANCISIO, ut indubitatum praesentis auriculae ac ventriculi cordis dextri dilatationis signum tantopere laudata, revera tale est habendum?* Quis ferme virum, summa ingenii sui facultate admirandum, ac phaenomena sibi obvia tam egregie explicantem, refutare ausus fuerit? *Ex dilatatione*, inquit (p), *Auriculae, ac Ventriculi cordis dextri duo praecipua contingunt, maxima consideratione digna, quae potissimum Jugularium alternam dilatationem efficiunt. Primum quidem, hisce cavis summe dilatatis atque ampliatis, longe major sanguinis copia in iisdem congeritur. Deinde orificium caudicis Venae Cavae amplius quoque fit, quam ut possit ab appositis valvulis omnino praeccludi. Hinc propterea fit, ut, contracto corde, sanguis ex dextero ventriculo non solum in Pulmones per Venam Pulmonicam impellatur, sed cum prae nimia copia, tum etiam ob non satis clausum ostium Venae Cavae per illius rimas biantes rursus per universum tractum Venae Cavae superius repellitur, ac repercutitur, atque ex ipso recte in jugulares vehementius fertur, quam in caeteros Cavae ramos, quod illae in directum sitae sint ad lineam hujusce motus. Unde mox venarum jugularium, quum externae sint, & omnium oculis in collo pateant, conspicuam dilatationem, & insequente ventriculi diastole, constrictionem earundem alterne fieri debere concludit.*

Et

(m) Ibid. pag. 171.

(n) Ibid. vol. iv. pag. 377.

(o) Ibid. pag. 382.

(p) l. c. prop. LVII.

Et hoc quidem signum pro demonstrandis dilatationibus dextrorum cordis cavorum, dummodo continuum sit, etiam dum aeger quiescit, tanti esse censet, ut mirum fuerit, quam saepe contra aliorum Medicorum sententiam (certo credentium, dilatationem in sinistris cordis cavis adesse) confidenter dextros sinus Aneurysmate laborare pronuntiaverit.

Ast quis non videt, egregie quamvis explicatum phoenomenon, ac Illustrissimi Viri experientia comprobatum, minime tamen pro indubitato haberi posse indicio? Lubens utcunque largior, multis casibus hujus rei veritatem posse confirmari. Nullus tamen simul dubito, quin pulsationes hae venarum jugularium a longe quoque diversis causis interdum oriri possint. Nonne cordis palpitatione, nulla licet cavorum cordis dilatatione immodica praesente, verum a qualicunque obstaculo, ad arteriam pulmonalem posito, excitata eundem sistere poterit effectum? Nonne sic, impedito sanguinis per arteriam hanc trajectu liberiori, dexter cordis ventriculus irritatur, palpitatur, sanguinem quaquaversum premit, facto in valvulas tricuspidales impetu, in sinum eum repellit, & ob insignem repulsionis impressionem venis cordi vicinis pulsationem similem illi, quae in arteriis sentitur, communicare debet? Observarunt certe Cl. MORANDUS (q) & PASTA (r) venarum jugularium pulsationem assiduam, quamvis nulla dextrorum cordis cavorum dilatatio apparuerit; sed e contra Cl. SENACUS (s) alique enormes dextrorum cordis cavorum dilatationes narrant, nulla licet de venarum jugularium pulsatione mentio fiat.

Hoc igitur LANCISIO largiendum videtur, venarum jugularium pulsationem (modo constiterit, eam neque ex subjectarum articularum carotidum appulsione, neque ex alterna venarum turgescentia, violentae inspirationi expirationive respondente (t), fuisse enatam, eamque, quiescente etiam aegro continuari) semper indicare, in dextris cordis cavis adesse vitium, sanguinis saltem per ea trajectum multum impediri; saepe vero cordis ventriculi dextri dilatationem denotare; interdum tamen & eam fallere.

An pulsus valde durus, & plenus certius praesentis Aneurysmatis Cardiaci signum praebet? Fatendum, si ad causas hujus phoenomeni mul-

(q) Mem. de l'Acad. Royal. des Scienc. A. 1732.

(r) Epist. de Cordis Polypo no. 9, & 13.

(s) l. c. part. II p. 416. & seq.

(t) Qualem observationem Cl. MORGAGNI (l. c. epist. XIX. art. XXXIII & XXXIV.) memorat.

multifarias attendamus, & Cardiacorum Aneurysmatum historias accurate investigemus, nihil iterum certi hic haberi: innumera enim exempla quotidie in praxi obvia evincunt, immensas dari pulsus irregularitates, imprimis pulsum durum & plenum saepius occurrere, quamquam nulla latentis cardiaci Aneurysmatis suspicio suboriatur Medicis, vel raro saltem illud concomitetur. Praeterea quod in aegro, dextri cordis ventriculi dilatatione insigni laborante, pulsum semper parvum & inaequalem observaverit Cl. STORCK (u). In alio, cor ad minimum triplo majus solito, praecipue vero ventriculum ejus sinistrum maximum habente, pulsum inaequalem & tremulum Cl. DE HAEN detexit (v). In viro, cujus dextrum cordis antrum, imprimis vero dextra auricula Aneurysmate laborare Cl. BURGGRAVIO videbatur, in utroque carpo, utut non nihil parvus, justo numero & rhythmum decurrebat. In alio vero, sinistri cordis ventriculi Aneurysmate affecto, pulsum inordinatum, qui tandem ita turbabatur, ut rhythmum notare impossibile esset, idem auctor percepit (w). E contra ex VALSALVA Cl. MORGAGNUS casus citat, in quibus non nisi forte postremo tempore Cardiacis Aneurysmatibus pulsus inaequalitas sese adjunxerit (x), dum Cl. MORGAGNUS proprium casum describit, in quo illam, ne proxima quidem morte, detegere potuit (y). Immo, ingentem quamvis auriculae dextrae dilatationem P. DIONYSIUS notat (z), nulla tamen ibi pulsuum inaequalitatis mentio fit.

An denique cordis palpitatio Aneurysma Cardiacum certo indicat? Nec parum quoque huic phoenomeno attribuerunt multi, quamvis nequaquam attenderint, calamitosissimam hanc cordis affectionem idiopathicum toties, nullo tamen Aneurysmate in eo obvio, existere malum, toties sympathicum, interdum tanquam haereditarium, aliquando ut connatum, nunc mite, nunc gravius, & per intervalla plus minus longiora revertens, nunc periodicum, alias continuum & pertinax aliove diversissimo modo ab aliis aliisque causis haud raro dependens aegrotos infestare, ut statuere nullus dubitem, in eruenda hujus morbi diagnosi nunquam ita felices factos

fuis-

(u) Ann. Med. primus pag. 119.

(v) Rat. Med. pars iv. cap. ii. §. 3.

(w) Act. Physico-Med. vol. x. obs. xxxix.

(x) l. c. epist. xvii. art. vi, viii, & x.

(y) l. c. epist. xviii. art. ii.

(z) l'Anatomie de l'homme, ad calcem libri.

fuisse, qui hoc magni fecerunt phoenomenon, LANCISIUM puta, BURGGRAVIUM aliosque, ni huic alia quoque adjecissent signa; existimabant nimirum, quod ex ipsis cordis ictibus dijudicari posset, utrum dextrum cordis cavum, an vero utraque cava simul Aneurysmate laborent. Sequentia praecipue BURGGRAV notat: *Si uterque cordis ventriculus Aneurysmaticus fuerit, ictus cordis, ex qualibet ejus systole oriundi, palmam manus sinistrae mamillae apponendo, distingui, & ad numeros reduci non possunt, sed videtur, ac si intra universum pectus, etiam superne versus jugulum, interne in scrobiculo cordis, & in utroque latere, etiam demissiore, plura corda simul, sed sine ordine salirent, idque pro Aneurysmatis magnitudine plus minus vehementer. Si vero tantum cordis ventriculus dexter Aneurysmaticus redditus fuerit, ictus cordis sub laeva papilla prorsus non, sed sub sterne, & in dextro thoracis latere, percipitur. Si tantum sinister cordis ventriculus Aneurysmate laboraverit, pulsus in carpis sine ordine & numero decurrunt (a).*

Si tamen causae supra memoratae praecesserint, cordis palpitationes oriantur insignes, continuae vel levi de causa cito redeuntes, difficilis respiratio, & subinde animi deliquia adsint, pulsus nunc vacillet vel deficiat, nunc iterum validissime agitetur, ac manu praemagnam cordis massam, costas ferientem, percipere possimus, magna sane latentis Aneurysmatis Cardiaci suspicio movetur, parum tamen certi de hac specie, neque de illa quicquam, quae a vasorum coronariorum immodica dilatatione originem suam trahit, nisi forte causae praegressae ac insequentes effectus aliquam lucem indaganti affuderint, determinare possumus.

SECTIO SEXTA,

De Aneurysmatum Prognosi.

§. XXII.

Certa morborum cognitio quantum conferat, ut justa fiat eorum prognosis, tantum laepe aegrorum desiderium, quanta interdum Medicorum, licet peritissimorum, detestata famae tortura, ne-

(a) l. c. p. 141.

neminem, vel in praxi clinica paulisper modo versatum, amplius latet. Quid itaque de Medicorum in nostrarum affectionum forte nimis audacter facta prognosi exspectandum habeamus, cuilibet facile dijudicandum relinquo. De eorum itaque, quae cognitu faciliora deprehenduntur, Aneurysmatum prognosi sequentia tantum proferre liceat.

Quoad Aneurysmata Vera: omnia certe Aneurysmata Vera curatu difficilia habentur, ea imprimis, quae ex acrimonia venerea nata, interna, & primariis N. C. organis vicina sunt, ad quae manui accessus denegatur, vel quae antiqua sunt & majora, quamvis & externa, ubi nec a compressione, nec a sectione (de quibus in curatione latius) aliisve mediis aliquid sperari potest, summum certe vitae periculum minitantur, quamvis jam Natura disruptioni prospexerit, parietes sacci Aneurysmatici, appositis laminis polyposis, crassiores reddendo, aut ipsis cartilagineam osseamve duritiem conciliando, ut dixerit jam Cl. SENNERTUS, dari Aneurysmata, quae longo tempore levi tantum incommodo satis tolerabilia sunt (b), & monuerit Cl. DE HAEN, quantumvis periculo plena res sit Aneurysma, inculpate tamen 30, 40 annorum spatio geri Aneurysma externum posse (c). In universum vero talia Aneurysmata curatu difficilia ac periculosa habentur, quum, auctore Ill. MORGAGNO, licet non rumpantur, occidere tamen possunt (d). Si vero Aneurysmatica arteria fuerit parva, neque solitaria, ipsum Aneurysma exile, recens, externum, & a corde remotius, curae saepe spes magna superest, quae tamen eorumque periculum pro fitus imprimis, ac magnitudinis arteriae dilatatae diversitate variant.

§. XXXIII.

Quoad Spuria: haec iterum, si in interioribus contingant, incurabilia non tantum habenda, verum subitanam ut plurimum mortem inferunt. Vel si in exterioribus appareant, minime tamen compesci sanguinis torrens, neque operatio institui possint, cito necant; dum interim, quae in minoribus vasis ita oboriuntur, ut sanguis per vicinas partes diffundatur, praesentaneam quidem opem requirunt, satis tamen feliciter adhuc curantur, feliciter

(b) Operum omnium tom. III. p. 308.

(c) Rat. Med. pars VII. cap. XV. §. 2.

(d) l. c. epist. L. art. XII.

cius vero in ramo, quam in trunco, licet observata hodierna evincant, aequè in hoc, quam in illo, summo interdum successu peractam fuisse curationem.

§. XXIV.

Quo ad Mixta: haec, teste Cl. HUNTERO, talia esse solent, ut, si non turbentur, nihil mali portendant (e); modo caveat aeger, ne tumorem comprimendo impediat, quo minus libere sanguis superiora versus revertat.

§. XXV.

Quo ad Cardiaca denique *Aneurysmata*: tristissimum hoc si detectum fuerit malum, infausta semper habenda prognosis, nihil enim hic Medicina valet; quis nimirum, ut cum BURGGRAVIO (f) loquar, *distractos cordis villos, & a circumstantium humorum infinitis validis irruptionibus quotidie magis distrahendos cogere iterum poterit, si & dexterrimi & peritissimi viri manibus accessus daretur?* Unicum, quod hic ars afferre posset, auxilium in eo consistit, ut vim vitae, nimis forte incitatum, refragnet, & ita, cordis actionem sedando, ulteriorem mali progressum aliquatenus prohibeat, vitamque miseris aegrotis utcumque placidiorem creet. Quae sane de Cardiaco Aneurysmate, a vasorum coronariorum dilatatione immodica orto, similiter, si unquam detegi valet, depraedicanda forent.

SECTIO SEPTIMA,

De Aneurysmatum Curatione.

§. XXVI.

Aneurysmatum Curationis methodus quum pro diversitate locorum, quae occupant, ac pro singularum specierum inter se discrepantia, alia atque alia requiratur, ratio dicitur, ut de eorum

(e) l. c. vol. II. p. 393.

(f) l. c. p. 140.

rum singulis singulatim quoque agamus. Ordo igitur noster quum postulet, ut cum Aneurysmate Vero inchoemus, primum nunc videamus, quid Medico, delatentis intus Aneurysmatis Veri praesentia quomodocunque persuaso, sit agendum. Curationis spes quamvis hoc in casu valde exigua sit, Medicum tamen decet, ut causas, quas supra jam investigavi, indaget, indagatas tollat; in universum vero, ea, quae mali progressum ulteriorem prohibere, illud, quae longe tolerabilius reddere valent, porrigat. Sed ut hisce indicationibus satisfiat, necesse est, ut Venae sectiones, VALSALVAE, (g) HIPPOCRATIS exemplar (h) secuto, magnopere laudatae, quibus circulationis impetus infringatur, ac proinde vitae actuositas debilitetur, instituantur, eoque magis, si plethora adsit, vires vitales satis se sustentent, neque alia symptomata, sanguinis missionem contraindicantia, detegantur. Stimulantia evitentur; corporis evacuationes vehementiores prohibeantur; quies animo concilietur; alvus per remedia eccoprotica laxa servetur, ut nifus fortiores arceantur; ac diaeta subjungatur parca, tenuis, quae mirum quantum subinde profuit, ut dixerit BALLONIUS: *cuidam omnes arteriae micabant manifesto. Mirum id fuit. Instituta diaeta curatus est* (i). Quum vero observata quorundam evincant, hac cura quoad Aneurysma Verum integre sanatos interdum fuisse aegrotos (de qua tamen curae integritate quam maxime dubito), credibile est, quod hoc modo, sanguinis copia multum imminuta, aequilibrium parietes arteriae inter & sanguinem restituatur. Ne vero longus sim in ejusmodi observationibus enarrandis, illam VALSALVAE adduxisse sufficiat, quam MORGAGNUS sequentibus verbis indicat: *cum vir nobilis, quem sic* (V. S. nimirum ac stricta diaeta) *persanaverat VALSALVA, ex alio postea morbo forte interiisset; arteriam, in qua olim Aneurysmatis initium fuerat, contractam rursus ad naturalem modum, sed quasi callosam eo loco, deprehendit* (k).

Si vero fibrae sacci forte adeo fuerint distractae, ut tonum suum iam plane amiserint, talia tum superaddi debent remedia, quae fibras roborare, & juncta iis, quae attenuando, ac resolvendo, sanguinem polyposum subigere forte possent; quo spectant praeprimis fructus saponaceo-acidae indolis, nitrum, gummi ferulacea &c.

Do-

(g) Conf. MORGAGNI l. c. epist. XVII. art. XXX.

(h) De Morbis lib. I. no. 10.

(i) Lib. Paradigm. no. 15.

(k) l. c.

Dolores vero seu spasmi, toties has arteriarum affectiones concomitantes, si aegrotantes nimium vexaverint, hypnotica leniora concedi possunt, ab iisdem vero fortioribus sive opiatibus, nisi summa necessitate cogamur, abstinendum potius crediderim, quum humores rarefaciendo ac circulationem eorum intendendo, Aneurysmatis causam resuscitare potius videantur, ita quidem, ut Cl. HAZON nimio opii dosi cordis ventriculum dextrum naturali non tantum duplo majus, verum & disruptum, non sine ratione adscripserit (1). In iis vero Aneurysmatibus Veris, ad quae manibus accessus datur, longe alio modo procedimus: in genere quidem optime hic conveniunt omnia ea, quae modo in internis praescripsimus, topicis tamen imprimis cura quandoque radicalis in his absolvitur.

Si nimirum Aneurysma fuerit externum, recens, a corde remotius, non nimis magnum, neque saccus admodum degeneratus, si arteria tantum pro parte dilatata fuerit, in loco, absque periculo tuto premendo, decurrat, & os sibi subjectum habeat, a compressione aliquid sperari potest, hac tamen simul observata cautela, quod arteria altiori, quam Aneurysmatis loco, modice simul comprimatur, ut sanguinis trajectus per arteriam affectam retardetur, ejusque in saccum Aneurysmaticum impulsus justo fortior arceatur.

Modica tali compressione in uno aegro sinistrae subclaviae, & in alio carotidis arteriae ejusdem lateris in saccum Aneurysmaticum insignem expansionis progressum ulteriorem non tantum, verum & intra 8 vel 9 menses diminutionem valde notabilem Cl. ACREL vidit (m).

Diversimode compressio haec peragitur: sunt, qui, Cl. MORGAGNUM secuti, praefereunt, tumorem cutis sublevatae quadruplicato ex vesica bubula aut ex molli aluta splenio integere, cujus splenii orae omnes per medicamentum, quod valentissime id posset, ad proximam cutem, quae circum tumorem adhuc integra & firma esset, agglutinentur (n): sunt, qui iterum alia eligunt machinamentorum genera, qualia HEISTERUS (o) figuris exhibet, UL-

(1) Vid. diss. hujus pag. 35.

(m) Confer. SANDIFORT Natuur- en Geneeskundige Bibliotheek, 5de deel; 1ste stuk, p. 152 en 153.

(n) l. c. epist. xxvi. art. x.

(o) Heelkundig Onderwys, 2de deel, plaat vii. fig. 8 en 9.

ULHOORN emendat aliaque superaddit (p); illud SENFFII PLATNERUS delineat (q): & singularem quoque apparatus Cl. ARNAUD describit ac figuris illustrat (r). Non lubet nunc varias illas comprimendi methodos examinare; fontes allegasse sufficiat.

Quum vero simplicior methodus magis compositis semper praefenda sit, consultius erit hoc in casu sequentem vincturam prius tentare, quae vel in brachio aliisve locis, a corde remotioribus, feliciter subinde applicata fuit. Brachium, ut Aneurysmatibus praecipue obnoxium, eligam. Prius sanguinis impetus per V.S., alvi ductionibus, abstinencia, victu tenui, ac aquae potu concomitatam, & per totum curationis tempus aliquoties repetendam, infringendus est, dein tumor ita contrectandus, ut contentus intus sanguis in continuatum arteriae canalem repellatur; imponatur tum charta bibula masticata, in alcohol vini expressa, multiplicibus pannis ac gradatis intecta, quos inter ponatur frustum plumbi, nummus, aliudve, quo tumor optime prematur, corpus durum; quae omnia tandem fascia quadam satis longa adstringuntur tali modo, ut, ab infimo humero ligaturam inchoando, continueatur ea supra pannos gradatos ita, ut tumoris sedes, indice & medio alterius manus digito compressa, non iterum assurgere possit; quum summum brachium in orbem voluta deligavit, supra pannos gradatos ad humerum iterum revertitur; quod sic ter quaterve hac fascia peragitur, quae ultima vice ad humerum reversa splenium, quod arteriae brachiali objiciendum est, comprehendit, firmat: ita deligatum brachium, ad latus parum adductum & flexum, mitella excipitur, quietum servetur, ac diu relinquatur facia, immo eam, laxior si facta fuerit, subinde adducere oportet (s).

Fatendum vero raro compressiones has qualescunque perfecte Aneurysmata sanare, nisi forte in arteria, plano ossi incumbente, in arteria v. g. temporali contigerint; sanata tamen fuisse ea interdum & aliis locis oborta, exempla ACRELLII modo memorata, illae, ab J. J. PLENK communicatae, Cl. LEBERI observationes, qui summo successu aliquoties suberis frusto ad tumorem fornicato, linamento repleto, & loco suo fascia retento, Aneurys-

(p) Ibid. pag. 1191. enz. en plaat II.

(q) Instit. Chir. Rat. fig. 10

(r) Memoires de Chirurgie Part. I. pag. 186. & Tab. IV. pag. 216.

(s) Confer. PLATNERI Instit. Chir. Rat. §. 431.

rysmata non nimis magna sanavit (t), & aliae, a Cl. ARNAUD descriptae, evincunt; de posterioris machinamentis, egregie quoque subinde hic conducentibus, (in seq. §.) latius agam. Caeterum merito statuitur, Aneurysmata quaecunque, sita vel in cer-vice aliave interna extus prominentia respuere ut plurimum hanc compressionem, quum imprimis, si magna fuerint, & cordi vicina, nisi lenissime & sensim compressio fiat, summum nasci soleat discrimen, ne, vitalibus organis exinde nimium angustatis, subito suffocetur aeger: in iis vero, quae in brachio, crure, capite & pectore externo, aliisque partibus, in quibus subjectum sibi os habent arteriae, contingunt, ab illa quandoque aliquid sperari posse; saepe vero, si ad vasorum multorum decursum juxta ossa cylindrica attendamus, arterias Aneurysmaticas hujus ope tantum latitudine sua lucrari, quantum profunditate amiserunt.

Iis vero in casibus, ubi vinctura haec locum non habet, & Chirurgica operatio, (de qua mox) tuta non videtur, suaserunt alii, aegro V. S. ita debilitato, ut enervatus per plures dies jaceat, evitatis simul cibis copiosioribus, iisque, quae corporis calorem nimium intendere possunt, totum brachium & humerum ita pluribus deligare fasciis, ut hae, cochleae in modum, superiora versus serpentes, singulos prius circumdant digitos: alia fascia, simili plane modo digitis & brachio obvoluta, ad humerum definat, & fortiter adstringatur, non quidem tantum, ut omnis sanguinis motus tollatur, sed ut nimius impetus cohibeatur. Tumori vero plumbum, vel aliud durum corpus imponatur, appositis simul pannis multiplicibus, quae omnia, fasciâ firmiter deligata, valde coarctantur; caeterum, ut in descripta supra fasciatione, splenium, brachiali arteriae objiciendum, fascia firmetur, & in latus adductum brachium ita flectatur, ut mitella excipi & ex cer-vice commode suspendi queat: aliquoties in fasciam sp. vini Camphor. installatur; &, observatis debite cautelis, ab Exp. Chir. PLATNERO (u) indigitatis, tractetur, qui tamen simul monet, hanc methodum non nisi in illis desperatis Aneurysmatibus, ubi nec vinctura locum habet, nec scalpelli opera tuta est, experiendam esse, cum minimum interdum illa proficere possit, ubi praestat ancipiti auxilio uti, quam nullo.

Si

(t) Sammlung von Beobachtungen über einige Gegenstände der Wundarzneykunst, zweyter Theil, art. 1.

(u) l. c. §. 434. & seq.

Si itaque compressio priori methodo peracta non successit; Aneurysma jam obcalluit; & artus immobilitatem ac summum dolorem creat; si ruptura & majus incrementum eo in loco, ubi operatio adhuc peragi posset, imminet, Aneurysmatis exstirpatio; toties summo successu instituta, suadenda.

Sed an haec ubique aequae tuta & facilis peractu haberi potest? Certe, si ad vasorum arteriosorum decursum ac divisionem in ramos suos attendamus, fatendum, longe tutius hanc iis in locis, ubi arteria minime solitaria, sed in ramos divisa decurrit, peragi posse: e contra, si Aneurysma in arteria quadam, per quam solam sanguis in artum influit, contingat, membrum praescindendum esse, multi docuerunt.

Quum vero accuratiora Anatomicorum observata demonstrent, mire quandoque ludere naturam in vasorum decursu ac ramificatione (v), ita ut visa fuerit quandoque arteria humeralis mox in summo humero in duos jam ramos fuisse divisa, vel si etiam indivisa ultra cubiti flexuram incesse, ea tamen, priusquam in radialem & ulnarem dividitur, praeter insignem ramum, qui, ex ipsa humerali arteria supra divisionem suam enatus & circa cubitum inflexus, radialis arteriae inseritur, plures alios minores ramos, quos *collaterales* Anatomici vocant, in illas sese inosculantes, emisisse: ut mirum propterea non sit, summa quandoque felicitate Aneurysmata in ipsa humerali arteria devincta, excisa, ac ita sanata fuisse, ut, instituto post mortem talis aegroti examine, viderint, ac delineaverint MOLINELLIUS (w), & CHARLES WHITE (x), quod, licet arteria humeralis, ad tres pollices supra divisionem suam in ramos primarios intercepta, ac ligata fuerit, arteriae tamen capillares, infra ligaturam se inferentes, tantopere se dilataverint, ut simul sumptae vel diametrum trunci superarent. Quod igitur in arteriae humeralis ligatura fit, in crurali similiter contingere potest, ut hujus quoque arteriae feliciter peractae interceptiones satis evincunt (y).

Con-

(v) Confer. quae habet Cl. LUDWIG in program. de variantibus art. brachialis ramis in Aneurysmatis operatione attendendis, & B. GOOCH *practical treatise on Wounds, and other Chyrurgical subjects*, vol. 1. pag. 180.

(w) Act. Benon. vol. 1. pars II. pag. 72.

(x) Cases in Surgery part. 1. pag. 139.

(y) SAVIARD Nouveau recueil d'observations Chirurgicales obs. cxcv. Essays and obs. vol. III. p. 266. J. J. PLENK I. c. pag. 37. BURCHALL in Med. obs. and Inquiries vol. III. p. 106. & 109.

Consultius itaque semper erit, priusquam ad ipsam artis amputationem confugiamus, arteriae Aneurysmaticae interceptionem instituere, ac exspectare, quid Natura tali in casu moliatur, ea tamen, auctore SCHARPIO (z), adhibita cautela, ut omnia, quae ad amputationem requiruntur, instrumenta ad manus sint, quum subinde contingat, ut arteria ligari minime possit, vel status brachii, gangraena jam correpti, eam postulet.

De diversis vero comprimendi, ac intercipiendi methodis mox sub curatione Aneurysmatis spurii agam.

§. XXVII.

Nec minora quandoque ars in *Aneurysmatibus spuriiis* pertractandis afferre commoda videmus, quum sola subinde compressione, vel arteriae interceptione a summo vitae periculo liberentur aegri.

Compressio vero haec duplici modo peragitur; fit enim vel externe tantum, vel, facta cutis incisione, ad nudam arteriae aperturam, de qua infra. Externa vero compressio in iis praecipue casibus tentanda, ubi *circumscriptum*, supra definitum, Aneurysma, neque nimis magnum adfuerit, ac pressioni facile cedat, simplici tantum charta masticata ad ipsum tumorem applicata, ac pannis gradatis & fascia firmata, interpositis V. S., alviductione, ac diaeta tenui, aliquoties feliciter absoluta fuit (a). Subere vero oblongo, eoque fornicato, ad tumentem arteriam applicito, ac proba firmato ligatura, vetulam ita sanavit Cl. DE HAEN, ut tumor tantillum decresceret; omnis, qui antea magnus satis fuerat, eique, qui locum diutius digito explorabat, per quam ingratius, tremulus motus cessaret, & corpus durum, fere rotundum, extrorsum convexum ac immobile, arteriam in loco vulneris tegere videretur, quod tamen feminae nullam creabat molestiam (b): saepius, ac felicius adhuc curam hanc peregit Cl. LEBER (c). In recenti similiter, ac parvo Aneurysmate compressionem externam laudat & probat Cl. FOUBERT, dum in majore aut vetustiore operationem suadet: primam peragit, si in arteriae humeralis trunco Aneurysma haeserit, sin vero in ramo, intercipit illum, ligat (d).

Cum

(z) Traité des Operations de Chirurgie, chap. xxxvi. p. 372.

(a) MONRO Essays and obs. vol. III. p. 297.

(b) Rat. Med. pars IV. cap. II. §. II.

(c) J. J. PLENK l. c. pag. 13 & seq.

(d) Memoir. de l'Acad. Royal. de Chir. Tom. II. p. 537 & 538.

Cum Cl. DE HAEN fateri hic possem, haud bene me capere, cur ramum etiam compressione curandum non suscipiat, si truncum tuto noverit compressione curare (e). An vero haec ratio foret, quod, dum frequenter rami arteriae humeralis primarii in cubito proxime juxta se mutuo decurrunt, non facile tum ita compressio peragi valeat, ut evitetur simul alter ramus, quo simul compressio fieret, ut iidem, quos subinde post interceptionem trunci dolent Chirurghi, nascerentur effectus, quam ideo, si Aneurysma in trunco adsit, compressioni Cl. FOUBERTUS postponit.

Hinc forte contigit, quod aliquoties voto non responderit compressio illa, quum saepe tali modo fascia applicetur, ut circulatio per brachium inferius impediatur, & vasa quoque collateralia constringantur; ut igitur huic incommodo succurreretur, bina egregia machinamenta excogitavit Cl. ARNAUD, summo successu ab eo adhibita, nitideque descripta ac delineata (f), quibus efficit, ut circulatio libera maneat, & eo tantum in loco, ubi requiritur, ut trombus, arteriae aperturae respondens, in eam reprimatur, qui demum in unum solidum cum arteria eo, quem egregie FOUBERTUS (g) explicat, modo, coalescat, ope laminae cujusdam ovalis, concavae, ipsique tumori incumbentis, compressio peragatur, quorum posteriori machinamento aegrum Aneurysmate spurio, ovalis figurae, non admodum magno, ad medium & internum femoris latus, in ipsa crurali arteria sito, laborantem, cujus artum unanimi consensu amputandum censebant Cl. PEYRONNIE, PETIT, BOUDOU, LE DRAN, & VERDIER, perfecte sanavit. Ut vero machinamentorum descriptiones, eorumque applicandi methodus rite intelligantur, L. B., ne ea nimis arctis circumscribendo limitibus minus clare proponam, ad Cl. Viri opera citata amando.

Quum igitur compressio felici eventu interdum fuerit applicata, neque operationem in posterum forte instituendam turbet, quia, notante Cl. HUNTERO, facta compressione, rami collaterales magis se dilatare solent, atque hinc membrum ad eo liberio-rem sanguinis trajectum post operationem disponitur (h), consultius semper videtur, hanc, modo circumscriptum, neque nimis magnum Aneurysma, ejusque cutis adhuc sana fuerit, prius tentare,

(e) l. c. §. 9.

(f) l. c. pag. 186, & 196. Pl. IV & V.

(g) l. c. pag. 536.

(h) Med. Observ. and Inquir. vol. I. art. XXVI. remark. XVIII.

tare, quam ad ipsam operationem deveniamus, quae saepe quidem optimo quoque successu instituta, interdum tamen pessima post se reliquit effecta.

In hac vero instituenda minime iterum inter se conveniunt Auctores: sunt, qui suadent, applicato prius torculari, totum tumorem Aneurysmaticum, facta cruciali incisione, aperire, concretum sanguinem eximere, ligare arteriam supra & infra aperturae arteriae sedem, & denique vulnus modo, mox proponendo, deligare. Sunt iterum alii, qui malunt, simili modo applicato torculari, facta incisione, cutim incidere, eamque ab ipso Aneurysmate caute separare, ligare tum supra & infra arteriam, a vicinis sejunctam, partem intermediam Aneurysmaticam excindere, & vulnus, ad suppurationem deductum, tamdiu servare apertum, donec fila cadunt, illudque tandem sanare. Sunt tandem, qui praefereunt, sanguinem, torculari apposito, ex tumore deorsum versus extremitatem artus propellere, cutim, longitudinali facta incisione, ab ipso Aneurysmate separare, unica tantum ligatura supra Aneurysma arteriam constringere, ac vulnus secundum artem, donec filum separatur, pertractare.

Prior methodus, a Cl. SAVIARD (*i*), M. AURELIO SEVERINO (*k*), JOHN MACGILL (*l*), ALEX. MONRO (*m*), CAR. GUATTANI (*n*), BURCHALL (*o*), RUYSCHIO (*p*), aliisque summo successu instituta, eas praeprimis requirit cautelas, ne in ipsa nimirum interceptione nervi arteriaeque collaterales ligentur; ut tertium filum binorum supremo paulo altius trajiciatur, ut, si hoc forte non sufficeret, constringi quoque posset; ne vero lina injecta arteriam mordeant, vel abrumpant, panniculi minores haec inter & ipsam arteriam ponantur, ac instrumenta pro amputatione necessaria, si forte arteriae ligatura impossibilis esset, in promptu adsint.

Altera methodus a PURMANNO tam feliciter instituta, ut dicat se hujus ope Aneurysma, capitis magnitudinem adaequans, intra quatuor hebdomadarum spatium optato eventu dissecurisse, ac sanas-

(*i*) Nouveau recueil d'observations Chirurgicales, obs. VII, XXXIII, LXIII.

(*k*) De effect. Medic. lib. I. part. II.

(*l*) Medical Essays vol. II. art. XV.

(*m*) Ibid. vol. IV. art. XVII.

(*n*) Hist. duae Aneur. hist. I.

(*o*) Med. obs. and Inquiries vol. III. art. XII.

(*p*) Obs. Anat. Chir. Tom. I. obs. II.

nasse (q); & tertia denique, qua unius mensis spatio periculossimum Aneurysma Cl. ANEL sanavit (r), rarius hodie, ut minus tutae, instituuntur. Ultimam tamen methodum, quae nimirum unica tantum ligatura peragitur, a Cl. LEBERO in arteriae temporalis Aneurysmate (s), a Perit. vero Chirurgo J. VAN HESPEL in arteriae brachialis trunco (t); feliciter iterum fuisse peractam, constat. Lubet vero magis methodum aliam, veteribus jam usitatam, compressionem nimirum Aneurysmatum, ossa sibi subjecta habentium, stipticorum suffultam auxilio, postea neglectam, a Germanis primum, dein & a Gallis revocatam, ut eae nimirum, quae interceptionem quandoque insequuntur, evitentur calamitates, paulo prolixius hic exponere.

In hac operatione instituenda plures sese solertes praestiterunt Clarissimi in arte Viri: ab HAMBERGERO Jenae (u), TREW Norimbergae (v), atque FOUBERT Parisiis (w) feliciter peracta est: nec minorem sibi laudem reportavit Cl. MORAND, quum *Agaricum* in horum Aneurysmatum operatione adhibuit, cujus egregium eventum ipse (x), Cl. BROSSARD, Cl. DE HAEN (y) aliique viderunt. Haec sequenti imprimis peragitur modo: postquam instrumentum tornatile justo loco, in Aneurysmate v. g. ad flexuram cubiti, prope alas, ubi arteria humeralis decurrit, fuerit appositum, tumor inciditur, eoque satis dilatato, extravasatus ibidem sanguis aufertur; laxato suspensa manu torculari, ex saltu sanguinis mox arteriae apertura detegitur, ac, methodum HAMBERGERI atque TREW sequendo, laminae variae chartae masticatae, liquore stiptico Deppelii madefactae, priores minores, majores caeterae, ad ipsum arteriae vulnus gradatim apponebantur ad tantam altitudinem, ut, asperso simul ad omnem vulneris superficiem pulvere quodam adstringente, fasciis juste apprimi, ac firmari possent: laminae hae relinquantur, donec cadunt, & vulnus secundum artem sanatur. Similiter operationem hanc charta masticata

ex.

(q) Chir. Curiosa pag. 612.

(r) Suite de la nouvelle methode de guerir les fistules lacrimales pag. 257.

(s) J. J. PLENK l. c. pag. 9. & seq.

(t) Uitgezogte Verhandelingen vol. vii. p. 189.

(u) Commenc. Lit. Norimberg Ann. 1732 pag. 107.

(v) Ephem. Nat. Curios. vol. viii. obs. cxxvi. & secunda vice vol. x.

(w) Memoir. de l'Acad. Royal. de Chirurg. Tom. ii. pag. 539. & seq.

(x) Rat. Med. pars iv. cap. ii. §. 10.

(y) Memoir. de Chirurgie vol. ii. pag. 225.

expressa & satis solida peregit Cl. FOUBERT, qui ad finem citatae dissertationis machinam describit ferream, aptam, qua tumor tantum & cubitus comprimatur, ac evitetur impeditus sanguinis per reliqua vasa trajectus: consistit in circulo ferreo, parum ovali, cui ab uno latere interno adstat lamella pulvinulo instructa, ab altero vero perforatus cochleam transmittit, cujus extremitati similis pulvinulus, ad magnitudinem vulneris conformatus, affigitur, eo scopo, ut hujus ope locus aperturae arteriae juste prematur: circulus hic ad membri volumen accomodatus, ita fiat, ut ad latera vulneris brachium ab omni pressione liberum sit, & non nisi ad arteriae aperturam ac cubitum puncta sua fixa habeat.

Loco vero chartae masticatae mirum in modum suum laudat Agaricum Cl. MORAND (2); fungus nimirum hic, nomine *Agarici pedis equini facie* Botanicis notus, & a materiae Medicae scriptoribus, ut exerescentia quarundam arborum, descriptus, a Chir. BROSSARD, ut remedium, quo maximarum etiam arteriarum haemorrhagiae tuto sisterentur A°. 1750. Acad. Chir. Paris. primum communicatus fuit, cujus Fungi, mense Augusto collecti, & auferendo ejus corticem duriores malleique ictibus compingendo, ac emolliendo rite parati, usus tantus deprehendebatur, ut plurimos inter Chirurgos, qui illud, ut optimum ad haemorrhagias compescendas laudabant, Cl. MORAND egregias circa illius efficaciam tum sui, tum aliorum, observationes exhibeat, eam imprimis Agarici speciem, quae quercubus annosioribus accrescit, in citata dissertatione commendans, ubi simul notat, illam compressione utcumque laxiore curam hanc peragere.

Consultius est, ut supra jam monui, prius torcular probe adstringere, & ne hujus remedii efficacia tollatur, ab omni sanguine depurgare saccum apertum, eumque pulvere ejusdem inspergere, & ad ipsum tandem arteriae vulnus paratas Agarici lamellas imponere, primam minorem, alteram vero tertiamque majores, donec tanta earum est altitudo, ut ligatura juste firmari possint; qua methodo Aneurysmata brachii, vulnera majorum arteriarum sanata, & sanguinis profluvia tam feliciter cohibita fuere, ut, ex observationibus ratiocinando, statuendum utcumque videatur hoc remedium, modo ad ipsum arteriae vulnus applicari queat, compressioni qualicumque fortiori, interceptioni, ac stipticorum usui praefereendum esse, quum hujus ope modica tantum compressio re-

qui-

(2) l. c.

quiratur; paucos intra dies vulnus absque novae haemorrhagiae metu examinari possit; arteriae parietes, auctore Chir. PLENK (a), non coalescant, & illa evitentur symptomata, quae ars toties, facta vel compressione, vel interceptione, aut & stipticorum applicatione, luget, quippe quae arteriae cavum delendo, circulationem per artum inferiorem prohibendo, vel & nervos constringendo, aut irritando convulsiones, artuumve immobilitatem haud raro intulerunt.

Aliam tamen adhuc, nuperioribus temporibus, Aneurysmatum curam in Anglia LAMBERTUS proposuit (b), postquam viderat, arteriarum facta ligatura, dolorem, inflammationem, ac gangraenae metum insecuta fuisse, & Naturae progressum in uniendis labiis leporinis, ac equorum venis inflictis vulneribus attenderat, ea nimirum spe fretus, similem in arteriarum vulneribus, acus ope factam operationem forte peragi posse, & sane, instituto semel hoc artificio, haemorrhagiam mox compescuit: acum nimirum chalybeum, tenuem, longitudinis quartae partis pollicis, per labia vulneris trajecit, & circumvoluto filo, reliquit, nulla insequente amplius haemorrhagia: quarto, post factam operationem, die vulnus vidit optime dispositum, die decimo quarto acus & filum ceciderunt, vigesimo vero secundo vulnus sanatum, exceptis, quae ex proflu ad fila bina supra & infra aperturam, si forte haemorrhagia compesci non potuisset, trajicienda, facta fuerant, vulnusculis, gaudebat; resectis itaque & his filis, brevi totum vulnus cicatrice obducebatur, & exinde non nisi pulsus majorem, quam in altero brachio, debilitatem retinuit, quod imminentae ad arteriae consolidatae locum diametro adscribi posse putavit LAMBERTUS.

Quicquid sit, methodus haec, si ulterioribus observationibus, & instituto dein sanati vulneris examine evincatur, non coalescere arterias (de qua re tamen adhucdum quam maxime dubito, dum, facta quamvis subtilissime operatione, multum tamen diametri suae amittere debeat canalis arteriosus, cui insignis arteriarum, imprimis applicato pungente stimulo, contractio accedit) satis bona videtur; caeterum, quum de hisce nondum constet, praeferenda longe videtur illa methodus, quam ultimo loco laudavi, saepius cum

(a) Mater. Chirurg. uit het Hoogduitsch door B. TERSIER vertaalt, 1ste stuk, pag. 176.

(b) Medical observations and Inquiries, vol. II. pag. 360. & seq.

cum summo successu instituta, immo, ut mihi videtur, arteriarum interceptione ob dictas rationes multo praestantior; modo caveatur, ne torcular nimis cito auferatur; licet quidem, facta operatione, illud parum laxare, applicatum tamen maneat, necesse est (c).

Non aliter tamen possum, quin paucis quoque subjungam, quae Expert. Chirurgus CHARLES WHITE nuperioribus temporibus circa Spongiam eodem, quo Agaricus, applicandam modo, communicavit. Anno nimirum 1762. Londini edidit tractatum, cui titulus: *An account of the topical application of the sponge in the stoppage of Haemorrhages*: ubi illam imprimis laudat Spongiae speciem, quae, compacta, parum porosa, nomine *Spongiae masculae*, & apud TOURNEFORTIUM N°. 575, titulo *Spongiae, ad usum praestantissimae, foraminibus exiguis perviae*, a reliquis speciebus distinguitur: qua exsiccata magnarum arteriarum haemorrhagias compescuit, ut ibidem pluribus evincit exemplis, nuperiusque aliis confirmavit curatorum Aneurysmatum historiis (d): e quibus integrum est colligere, non minori successu Spongiam, quam Agaricum, in Aneurysmatum cura applicatam fuisse: promiscue tamen adhiberi posse videntur, donec plures observationes evicerunt, hunc vel illam praestantiores in haemorrhagiis coercendis usus praestitisse.

§. XXVIII.

Aneurysma vero Mixtum, quum brevi ad certam magnitudinem, ultra quam amplius procedere solitum non est, increseat, nullumque malum, si non turbetur, portendat, quum sanguini arteria egredienti parum resistentiae opponatur, merito Cl. HUNTERUS concludit (e), nihil potius hic tentandum esse; neque etiam a compressione quid sperari posse videtur, dum sanguinis liber ex arteria in venam ingressus requiritur, nec multum incommodi affert, id quod idem Auctor testimonio aegrotantis, abhinc 14 an-

nos

(c) Utcunque coalescere arterias, post factam earum secundum LAMBERTI methodum ligaturam, ex iis, quae Doct. ASMAN accurate in canum arteria crurali instituit, experimentis constat, ut idem Auctor jure concludat, methodum hanc ligaturae non praestantiores, sed minus certam, minusque tutam habendam esse (Diff. de Aneurysmate pag. 29. & seq.).

(d) Cf. s. in Surgery, pag. 141. & seq.

(e) Medical observ. and Inquiries vol. II. p. 393.

nos singulari hac Aneurysmatis specie laborantis, ulterius ibidem (f) confirmat. Si tamen rupturæ metus instaret, V. S., diaeta tenuis, quies, eorumque, quæ sanguinis in venam impulsus justo fortiolem reddere valent, evitatio, multum hic prodesse possent.

§. XXXIX.

Majori sane periculo premitur, longeque promptius auxilium exigeret atrocissimum *Cordis Aneurysma*, aut ut in prognosi jam inuimus, quis distractas cordis fibrillas cogere iterum poterit? quis, facta ruptura, solutum redintegrare, & sanguinem, summo impetu cordis cava egredientem, coercere iterum tentaverit? Perspicuum itaque cuilibet puto, morbum hunc non nisi palliative tractandum, evitando quascunque corporis commotiones majores, quam ad vitam protrahendam requiruntur, tranquillum servando animum, cibum ingerendo blandum, tenuem, parca simul quantitate, ne sanguis, nimia chyli copia commixtus, cordis cava magis adhuc distendat, obruat, vitando præterea quaecunque remedia stimulantia, quippe quæ, circulationem nimis intendendo, sanguinem impetuosius justo in cordis cava impellunt, eaque magis dilatant; quum e contra, V. S. instituendo, si eam plethora, vel corporis exaestuatio nimia non exegerit, turbata semel, ob sublatum sanguinem inter & cordis vires æquilibrium, sanguificatio magis laedatur, hydrops generetur. Potus vero copiosissimi, sed tennes, serum v. g. lactis, medicamenta diluentia, aperientia, lubricantia, aliaque similia, quibus sanguinis liberrima fiat per vasa lubricata circulatio, ingerantur. Quæ omnia tam in ea Cardiæ Aneurysmatis specie, quæ a dilatato uno alterove cordis cavo, quam in illa, quæ a distensis nimium coronariis vasis (si quæ datur hujus speciei certa diagnosi) originem suam trahit, generaliter sic indicata velim.

(f) Pag. 398. & seq.

SECTIO OCTAVA,

Specialiorem exhibens Aneurysmatis Arteriae Aörtæ pertractationem, notabili casu illustratam.

§. XXX.

Multa licet, ad Aneurysmatum internorum cognitionem necessaria, in generali pertractatione passim jam exposuerim, non pauca tamen adhuc de Aneurysmate Arteriae Aörtæ superaddenda mihi videntur, quippe quae, teste MONROO (g), toties Aneurysmatibus ansam praebeuit, ut eorum, prope cor observatorum, numerus aequalis, si non major sit iis, in reliquis N. C. partibus obviis, in unum collectis.

Ne itaque crambem recoctam iterum apponendo L. B. nauseam creem, paucis tantum aliquot Aneurysmatum Arteriae Aörtæ historias subnectere lubet, tali ordine digestas, ut simul liqueat; quatenus Aneurysmatum Aörtæ omnium frequentissima causa sit; quoniam in loco praeprimis illa ad Aneurysmata disposita; quinam primarii eorum effectus; quibus tandem notabilem Aneurysmatis Arteriae Aörtæ observationem, qua passim monita, vel adhucdum monenda, egregie confirmantur, subjungam.

§. XXXI.

Ad primarias causas, observationibus suffultas, refero:

1°. *Qualescunque corporis motus ac nixus vehementiores, quam ut incitatus inde sanguinis impetus ab arteriarum viribus contrahentibus superari queat: hinc*

Post vomitum enormem, per quinque dies protractum, obortum in collo tumorem Aneurysmaticum LITTRÆUS describit, qui, ut, instituto post mortem examine, patuit, e curvatura Aörtæ assurgens media sui parte intra thoracem recondita ossibus cariem creaverat, altera vero sui parte superiora conscendens totum latus colli ad usque maxillam expleverat (h).

Post tussim assiduam, ac vehementem, praegressa, & in phthisin pul-

(g) Essays and observ. vol. III. pag. 285.

(h) Memoir. de l'Acad. Royal. des Sciences l'Ann. 1707.

pulmonalem terminata, peripneumonia, enatum in dorso gibbum insignem, sublitescen nimirum Aneurysmate Aörtæ, Doct. NOORTWYK vidit; faccus sc. sub arcu Aörtæ in latere ejus sinistro ortus ad diaphragma usque protendebatur, ac tantam habebat magnitudinem, ut amplitudinem vesicæ urinariæ majoris inflatæ adaequaret: tribus vero amplis foraminibus, inter 6 & 7; 7 & 8; 8 & 9^m costam hiantibus, cum gibbo, cruore coagulato repleto, communicabat: costæ denique in Aörtæ fundo cariosæ & fragiles, immo & proximæ his corporum vertebrarum partes carie affectæ occurrerunt (i).

In viro plethorico, post corporis versus humum inclinationem, & nisum ad aliquid attollendum, cito mortuo, Aneurysma Arteriæ Aörtæ supra cor ovi minoris magnitudinis, & in quodam loco disruptum, WALTHERUS vidit (k).

Violento vero cursu, hyemis tempore, rigidiore saeviente bruma, agitati viri cadaver Aörtam Arteriam paulo supra cor, præcipue circa ejus arcum, ampliorem solito Cl. VALCARENGHO (l) obtulit: nec non in viro, qui animo prius vehementer commotus citissimo passu rixantes amicos suos corripere strenueque componere aggressus fuerat, paulo vero post vertebrarum dorsi, scapularum vel & claviculæ doloribus sæpius cruciabatur, post mortem Aörtam circa arcum parum expansam, magis autem trans curvaturam duos circiter digitos transversos, videlicet in descendente ejus trunco eaque parte, qua dorso adhaerescit, eodemque in loco disruptam quoque fuisse, idem auctor vidit (m).

Tussi ferina per annum vexatum hominem in Aörta supra cor inigne gessisse Aneurysma, Cl. MORGAGNUS auctor est (n), qui similiter post tussim, ac respirationem insignes, exortum tumorem pulsantem, sub clavicula dextra ad sternum se commonstrantem, vidit, & duorum, aut trium mensium spatio ita adauctum, ut alterum quasi caput e medio sterni enatum, & ad jugulum extensum videretur; Aörta, post mortem, in oblongum & ingentem Aneurysmatis faccum dilatata deprehendebatur, cujus orificium cum

Ar-

(i) Praefat. ad tract. NIELLII de pulsu.

(k) HALLERI Diss. Chir. Tom. v. p. 189.

(l) Vid. Continuationi ejus Epidem. Cremon. constit. A°. 1737 — 1740. superadditarum de Aörtæ Aneurysmataæ observ. trium pag. 53. & seq.

(m) l. c. pag. 87. & seq.

(n) De sedibus & causis morborum &c. epist. XVIII. art. XVII.

Arteria communicabat ad superiorem, & non nihil anteriorem arcus ipsius partem, sic ut, communi quoque trunco subclaviae & carotidis dextrae in saccum illum dilatato, hae duae arteriae ex facie posteriore incipientis sacci prodirent, qui saccus cum anteriora thoracis ossa, praesertim vero claviculam dextram, tum proximas huic costarum, & sterni partes assidua sua pulsatione, & erodente ex se emissio humore penitus absumpsisset, viam sibi ad exteriora paraverat, musculosque & integumenta attollens, illam quasi alterius capitis imaginem effecerat (o). Nec non in cadavere viri robusti, valde salacis, qui se cisiarii modo, modo rhedarii laboriosa arte tuebatur, Arteriam Magnam induratum, intusque ossis squamis praeditam ac dilatatum, ut Aneurysma efficeret tres digitos latum, palmum longum; quin & circa quartam thoracis vertebrae magis dilatatum, ut, ejus vertebrae corpore excavato, ipsa hujus occuparet locum, idem auctor detexit (p).

E nifibus vero fortioribus, quos vir, thoraces duos conficiendo victum sibi quaerens, imbecilli suo corpore instituere coactus erat, obortum Aneurysma arcus Aortae, cujus saccus inter cartilagineas secundae & tertiae costae prorumpens, tumorem oblongum efformaverat, Cl. HUNTERUS observavit (q).

E validissimo corporis nixu, & infecuta tussi valde molesta, ac cordis palpitacione, arcum Aortae adeo Aneurysmaticum factum Cl. BURGGRAV deprehendit, ut dicat, ultra sedecim aquae uncias ab eo capi potuisse (r).

2°. *Validas corporis percussiones externas*: hinc LANCISIUS de homine casum narrat, qui *sphaera buxea in laeva dorsi parte vehementer percussus fuerat*, indeque sensum molestum eo in loco retinuerat, ac post quatuor annos ibidem de profunda pulsatione querebatur, cui se denique, in gibbam prope spinam elevatis & corosis costis, tumor pulsans adjunxit, quo ab Empirico inciso, mox aeger exsanguis cecidit (s). Cadaveris incisionem institutam non fuisse, dolendum. Aliam vero superaddit historiam Aneurysmatis, reperti in cadavere viri, malis succis redundantis, cujus *summum pectus magnopere percussum erat*, manifestante se ibidem paulo post tumore Aneurysmatico, qui post mortem inveniebatur ex parte an-

(o) Ibid. epist. xvii. art. xxv.

(p) Ibid. epist. xvii. art. xvii.

(q) Medical obs. and Inquir. vol. i. art. xxvi.

(r) Act. Phys. Med. vol. x. p. 148.

(s) De motu cordis, & Aneurysmatibus pars ii. prop. xxi.

antica & dextera flexurae Arteriae Magnae ortus, & affurgens ipsum sternum sustulerat, cujus interior pars, carie quoque oblecta, in cavam figuram elevata erat (t).

Post *lapsum* doloribus lumborum ac dorfi acerbis prehendebatur vir lue venerea olim correptus; loco affecto tumor enascebatur proximas sibi costas attollens: aperto post mortem ventre, Aneurysma tantae detegebatur magnitudinis, ut ventris caveae dimidium ferme occuparet, a diaphragmate ad pelvim se extendens, & occupans quantum spatii est a latere dextero vertebrarum ad sinistrum distenti abdominis latus, liene, ventriculo, intestinis, mesenterio, cava vena, rene sinistro dextrorsum adeo compulsis, ut is ren ad regionem esset umbilicalem: Aorta Arteria, quum in ventrem primum pervenit, ita sinistrorsum expandebatur, ut anteriorem & laterales parietes facere videretur descripti Aneurysmatis, quod ibi inter diaphragmatis appendices cum Aortae cavo ampliter communicabat. Periostrum exesum, costa infima & cava facies ossis Ilium carie affecta erant; vertebrae vero vel pejus se habebant, quippe quarum processus transversi in lumbis ad latus sinistrum ob cariem aut rupti jam erant, aut solo digitorum appressu facile rumpebantur. Corpora autem ipsa infimae thoracis vertebrae & duarum primarum lumbalium altissime erant excavata, & maxima ex parte absumpta, ligamenta quamvis intacta manserint (u).

Cl. VALCARENGHUS vero hominem memorat, qui *cursum maxime agitatus*, & *in suppositam foveam incurrens*, *sterno dextrorsum in oppositam ripam vehementer impegerat*, respirandi difficultate ac insigni pulsationis sensu in pectore ab eo tempore conquerebatur, tandemque corpus nimium exercens cito defecit: in cadaveris sinistra thoracis parte magna sanguinis copia detegebatur, qui eruperat ex Arteriae Aortae Aneurysmate tantae molis, ut ejusdem cavitas binas manus commode reciperet. Saccus hic a sinistra cordis basi incipiens ad dextram vergebat, & costis quartae, & quintae hujus lateris firmiter adnexus quartam praecipue maxime excavaverat, eo nimirum in loco, ubi antea fortis pulsatio se manifestaverat. Tum affurgens ad claviculas usque magna mole sua exporrigebatur, ita ut a summo ejusdem vertice tum subclaviae, tum carotides arteriae originem ducerent (v).

E

(t) Ibid. prop. xxix.

(u) Cl. MORGAGNI l. c. epist. XL. art. xxvi.

(v) l. c. pag. 81. & seq.

E lapsu, in dorso tumorem fortiter pulsantem efformatum, infimam costam inter & os innominatum sinistri lateris situm, qui ex Aörta ab arteria coeliaca ad renalem dextram in insignem saccum Aneurysmaticum expansa enascebatur, D. MONRO vidit (w).

3°. *Positos qualescunque sanguini a corde propulso obices, quo spectant: Spinae distortio*: qualem in anu gibbera & clauda Aneurysmati Aörtae, paulo supra divisionem suam in iliacas, in Aneurysmaticum saccum diametro quaquaversus duorum digitorum expansae, ansam dedisse, summo jure Cl. MORGAGNUS conjecit (x).

Coarctatio diametri arteriae axillaris dextrae & subclaviae sinistrae: ob quam caussam abortum in Aörta prope cor Aneurysmaticum saccum, qui, extendens se a tertia vertebra superiorum dorfi ad quintam inferiorum colli, longitudine sua oesophago, parte superiori tracheae, inferiori vero pulmonibus incumbibat, a parte anteriori sterno & primae utriusque lateris costae fortiter adhaerens, Cl. LITTRAEUS memorat (y).

Polypus in Aörta constitutus: qualem, vivente aegro, signa praesentiae suae quam manifestissima exhibuisse, & Aneurysmati in Aörta prope cor obvio, tantae magnitudinis, ut aliud cor in pericardio conclusum aemularetur, occasionem suppeditasse ALEX. KNIPS MACOPPE affirmat (z).

4°. *Distractiones subitaneas*: quo refero illud in Actis Parisinis (a) memoratum venatoris exemplum, qui in latus dextrum subitissime caput suum flexum difficulter reducere poterat, & deglutitione ac respiratione difficillima ad mortem vixit: in cadaveris thorace Aörta maxime dilatata, & ingens in arteria subclavia dextra saccus Aneurysmaticus deprehendebatur.

5°. *Humorum acrimoniam, concurrente corporis agitatione justo majore*:

Aperto thorace cadaveris viri, ludo pilae lignae & meri abusui nimis dediti, insigne apparuisse Aneurysma, in quod anterior paries arcus Aörtae se expandens summum os sterni, & huic infidentia claviculorum extrema, atque costas proximas partim absumpserat, partim inducta carie vitiaverat, Cl. MORGAGNUS notat (b); & aliud

(w) Essays and observ. vol. III. art. XII. p. 225. & seq.

(x) l. c. epist. xxxviii. art. XL.

(y) l. c. A. 1712. pag. 78.

(z) In epist. Brixiae A°. 1731. edita.

(a) A. 1700. pag. 38. art. VI.

(b) l. c. epist. xxvi. art. IX.

liud lanionis, venerea infecti lue, saepe ebrii, ac per aliquot dies ante mortem tussi assidua correpti, in Aörtæ curvatura obvium describit (c): quo jure etiam referri posse mihi videtur casus ille, in quem idem Auctor supra jam inquisiverat (d); homini nimirum, qui laneas telas forficibus magnis tondebat, meri potui largiori nimis dedito, & morbo venereo correpto, attolli coeperat dextera pectoris pars superior. Accurato post mortem instituto examine, apparuit tumor in ea pectoris sede, quae inter axillam dexteram & sternum est, prominebat in modum haemisphaerii, sed depressi, a costa quarta ad claviculam pertinens, propior sterni quam axillae, ac pressioni cedens. Clavicula rupta erat, & carie interius exesa, supremarum autem costarum quatuor ea praecipue pars, quae diu solet esse cartilaginea, corrupta, aut absumpta ab Aneurysmate inveniebatur. Erat autem Aneurysma sacci instar, cujus latus sinistrum per foramen, duos admittens digitos cum latere dextero communicabat Arteriae Magnae, priusquam haec commune dexteris subclaviae & carotidi initium praeberet.

6°. *Aëris intra pulmones retentiones nimis diuturnas*: hinc in cadavere tubicinis inventum Aneurysma pectoris intima & superiora obsidens idem Auctor memorat, arcu Aörtæ cum ramo, qui dexterae subclaviae & carotidi originem praebet, ita dilatato, ut Asperam arteriam gulamque comprimeret (e). An huc quoque reducendus casus ille, quem de meretricula idem MORGAGNUS narrat, quae vino dedita, de lassitudine & cibi fastidio abhinc aliquot menses jam conquesta, in opere venereo interiit. Lustrato cadavere pericardium, concreto sanguine plenum, & Aneurysma a tergo Aörtæ supra valvulas semilunares reperiiebatur, nucem juglandem magnitudine aequans. Disruptus hiabat in pericardio sacculus, cujus faciëi interiori pelliculae polyposae adhaerebant (f).

§. XXXI I.

Has praeter Aneurysmatum arteriae Aörtæ historias multae adhuc aliae apud Auctores occurrunt, quas tamen, dum earum causas non ita facile indagare potuerim, potius omisi: praeterquam

(c) Ibid. epist. LVIII. art. XIII.

(d) Ibid. epist. XVIII. art. XXV.

(e) Ibid. epist. XVIII. art. XXII.

(f) l. c. epist. XXVI. art. XIII.

quam quod hae sufficiant, ut inde jam eliciamus, quonam in loco Aörta praeprimis ad Aneurysmata disposita sit, *pars nimirum ejus a corde ad arcum usque decurrens, & ipsa curvatura*: cujus phoenomeni ratio a configuratione arteriae sanguinisque in eam impulsu fortiori merito derivatur, quum certum sit, magnam opponi resistantiam sanguini, a corde in arteriam propulso, ob curvaturam, quam quatuor circiter digitos transversos supra cor patitur; sanguis igitur, quacunque etiam de causa incitata cordis actione, in arcum incurrit, quo maxime resistente fit, ut sanguis hunc inter & cor accumulatus arteriae parietes undequaque maxime dilatet, vel hanc illamve partem forte debiliorem in saccum saltem Aneurysmaticum, arteriae quasi accumbentem, protrudat, ut supra memorata exempla satis evincunt. Nec difficilius explicatur, cur ipsa interdum curvatura insigniter expandatur, quum facile quis concipiat, sanguinem continuo tanta quantitate, tanta vi, ac velocitate in partem superiorem arcus Aörtae, totum ejus impetum suscipientem, projectum validissime fibras ejusdem, caeterum fortissimas, distrahere, in enormes subinde, nisi subito admodum nascentur, saccos Aneurysmaticos expandi, lacerari alias, vel & disrumpi: quam causam etiam Cl. MORGAGNUS innuit, dum dicit: *quod, cum trahi in dubium minime queat, arcum Aörtae non longe a corde incurrenti sanguini obiectum, hujus cursum subito, & violenter inflectere, facile intelligatur, si cordis impulsus nimium intendatur, & praesertim, si Aörta vel a primordiis minus firma sit, vel ab erosivo aliquo principio debilitata, Aörtae expansionem effici; deinde, cur ejusdem ad illam, aut prope illam curvaturam, vel nullo praesente polypo, frequentissime inveniantur (g).*

Ne tamen quis credat, reliquum arteriae Aörtae truncum ab Aneurysmatibus prorsus liberum esse: contraria docent illa, a Doct. NOORTWYKIO, MORGAGNO, LANCISIO, MONROO descripta, & supra a me commemorata; his addere possem Aneurysma pugni magnitudinis in Aörta, diaphragmati jam proxima, efformatum (*b*); aliud in Aörta statim sub diaphragmate enatum, parte vero sua suprema sinistra in thoracis cavum, quod pene totum repleverat, prorupit (*i*); illud dein a Cl. STORCKIO cum Ill. DE HAEN communicatum Aörtae Aneurysma, quod ab ipso corde inchoatum

ul-

(g) Adversar. Anat. II. Animadvers. xli.

(b) MORGAGNI de sed. & caus. morborum &c. epist. xxvi. art. xi.

(i) Ibid. epist. xl. art. xxix.

ultra curvaturam pergebat: facta vero curvatura, Aërta a dorso recedebat; cujus phoenomeni caussa faccus erat, ex postica Aërtae descendente parte, orificio pollicis diametrum habente, productus: qui faccus inter costam quartam ac quintam, a se mutuo dimotas, protrusus, deletis nimirum intercostalibus musculis, explicaverat se in tumorem manui integrae magnitudine parem (k). Quo aequo jure annumerantur Aërtae amplum arterias prope iliacas Aneurysma, a FANTONO memoratum (l), aliud a BAYFORD infra diaphragma observatum, & adjectis figuris, a Cl. HUNTERO (m) communicatum, & illud denique supra jam a nobis ex MATANO collectum, quod circa emulgentes arterias disruptum copiosum sanguinem in abdominis cavum effuderat (n).

§. XXXIII.

Ex praemissis similiter Aneurysmatum arteriae Aërtae historiis abunde constare potest, quinam eorum omnium frequentissimi effectus sint, quos ad duos tantum primarios, quum plerique in generali Aneurysmatum pertractatione jam a me expositi fuere, refero: 1°. sc. partium vicinarum mollium actiones laesas; 2°. ossium excavationes: quibus tandem ossium (ut vocant) bractearum, toties in Aneurysmatibus obviarum, historiam subnectam. Primum quis negaverit, qui semel tantum attenta mente considerat, quantum hic pressio mechanica efficere valeat, ubicunque nimirum arteria Aërta in faccum Aneurysmaticum expanditur, ubique ut plurimum noxas inferre solet, quae in partibus molli- bus, actiones earum laedendo, primario sese manifestant: hinc si in pectore Aneurysma latet, mirum non est, quod multoties, pressis ita pulmonibus; ut sanguis libere permeare nequeat, respi- randi difficultas, immanis praesertim post locorum acclivium con- scensum anxietas, cordis palpitatio, lipothymiae, aliaque mala nascantur. Nec raro quoque aegri de claviculae, vertebra- rum dorso, scapularum, aliarumque vicinarum partium doloribus queruntur, qui, Auctore Cl. ALBERTINO (o), exinde ut plurimum dependent, quod *Aneurysmata orta longius a corde, vel ob peculiarem* suae

(k) DE HAEN Rat. Med. pars IV: cap. II. §. 2.

(l) Obs. Anat. Med. obs. 1.

(m) Medic. obs. and Inquiries vol. III. pag. 14. & seq.

(n) Conf. hujus diss. pag. 26.

(o) Com. Acad. Bonon. p. 388.

suae figurae modum, sanguinisque impulsus, ac indolem impensius, celeriusque in suis fibris distrahebantur, vel tendinem, seu nervorum truncum, aut aliam sensilem partem, imprimis contra os aliquod, suis ictibus impellant. Accedit, quod Aërta descendens vertebrae firmiter adnectatur, quae itaque, constituto ibidem, vel & in arcu Aërtae, Aneurysmate, ac justo vehementius sanguine in illud impulsio, mirum in modum distracta dolores creat immanes, tensivos, lancinantes, subinde non nisi corpore admodum quieto tolerabiles, nervisque in consensum tractis, convulsiones, aliaeque corporis affectiones spasmodicae exoriuntur. Saepe etiam Aneurysmata circa arcum Aërtae obvia concomitantur artuum superiorum torpor vel & stupor, cujus phaenomeni ratio a compressis imprimis vasis subclaviis, & nervis brachialibus deducenda videtur. Mirum enim quot quantaque mala, a sola vicinarum partium compressione dependentia, tumoribus Aneurysmaticis sese adjungant, ita ut exempla habeamus, illos interdum ita increvisse, ut magnam thoracis partem adimplendo, pulmones tantopere compresserint, ut hi vel penitus consumpti viderentur, vel saltem sanguini trajectum denegantes apoplexiam ob prohibitum sanguinis regressum ex capite in cor dextrum, nimis repletum, vel &, ob impeditam lymphae serosae per vasa lymphatica absorptionem, venis quippe sanguine nimium distentis, ipsam hydropem, ut plurimum lethalem, nisi per urinarias vias, & per alvum, idonea excitata crisi, ab exuberante fluidorum pondere Natura sponte sua sese liberet (ut in illo VALCARENGHI exemplo supra memorato contigit (p)), inducere solent, vel & aspera arteria ab Aneurysmate, circa praecordia sito, ita subinde compressione coarctata fuerit, ut, praeccluso aëris ingressu, cito suffocaverit aegrum.

Nec difficilius comprehenditur, quanta mala oriri debeant, si Aneurysmata in Aërta abdomen percurrente fuerint enata, modo quis contempletur diversissima infimi ventris viscera, eorumque varias, ad quas destinata sunt, actiones, ut mirum propterea non sit, nunc digestionem, chylicationem, nunc bilis se- & excretionem turbari, nunc ischuriam, alias inflammationes ab arietatione, hydropem, lumborum tensiones, aliaeque mala, viscerum situs, fabricae, atque usus probe gnaris facile explicanda, portendi, ut opus non videatur diutius hisce immorari. Ad ipsas itaque potius vicinorum ossium excavationes transeamus, quae, testantibus Celeberrimo-

mo-

morum Virorum scriptis, horrendas subinde malorum facies reliquerunt, ita ut, vel totum ferime sternum, costarumque cartilagine, caeterum ipsi nexas omnes, si binae tantum superiores excipiantur, una cum non exigua illarum ossea parte, defecisse in cadavere hominis, ex ruptura Aneurysmatis interni (quod intra quinque menses tantam acquisiverat magnitudinem, ut in dextro latere maxime prominens, & ad claviculam usque sese extendens, totum occupaverit pectus) mortui, amicum elapso anno secum communicasse, summo beneficio mihi maxime venerandus Praeceptor ED. SANDIFORT retulerit, atque occasionem partium affectarum sterni imprimis reliquias, sollicite conservatas, accurate examinandi suppeditaverit.

Quaedam huc spectantia supra jam (ad §. XV. N°. 5.) monuimus: attigimus tum eam Cl. MORGAGNI circa hoc phaenomenon opinionem, qua statuitur, vascula perioستي sacci Aneurysmatici appulsione contusa rumpi tandem, humoremque contentum effundere, quo, mora acriori facto, os erodi queat (q). Quaestio tamen hic moveri posset, cur durissima ossa ita laedantur, dum partes molles, tumoribus his aequae vicinae, ut plurimum illaesae maneant. Cl. enim MALOËT exemplum habet, in quo Aneurysma trunco Asperae Arteriae ita adhaerebat, ut hujus cartilagine aliquot partem Aneurysmatis efficerent, eadem tamen vis sanguinis, quae cartilagine has destruxerat, neque cohaesionem ejus cum Aspera Arteria, neque tanto molliores, & tenuiores parietes reliquos Aneurysmatis arroserat, aut perforaverat (r). En, qui idem Auctor explicare hujus rei rationem tentet: *nimirum quae ictibus magis cedunt, minus laeduntur; quae autem valentius resistunt, ea vero detrimentum multo gravius accipiunt* (*).

Dubito tamen, an sic omnis scrupulus amoveatur, quum, licet jam concesserim (ut summo MORGAGNO concedendum videtur), quod partes duriores primario afficiantur, nulla tamen sufficiens ratio restet, quare, attritis jam vasculis perioستي, vel perichondrii, & effuso humore acri, erosivo principio imbuto, non tamen semper, secundo quamvis, parietes sacci Aneurysmatici, continuo ichore hoc acerrimo irrorati atque erosi, prius rumpantur, quam durissima crassaque ossa excaventur. An vero multiplicium lamellarum interiori Aneurysmatis superficiem appositio hujus phaenome-

(q) l. c. epist. xviii. art. xxvii.

(r) Mem. de l'Acad. Royal. des Scienc. A. 1733.

(*) l. c. epist. xxi. art. xlviii.

ni ratio foret? sed haec non ubique vera, & illaesa saepe inveniuntur ipsae lamellae. An igitur potius statuendum vasa N. C. inter reliquas partes ab erosiva humorum vi (caussa licet hujus phoenomeni lateat) omnium posthuma affici? Vidimus enim supra (ad §. XI. N°. 5. in notis) ab Exp. Chir. PUTHOD crurales arterias & epigastricas per longum tempus materia purulenta, ichorosa, irroratas visas fuisse, quamvis nullum contraxerint vitium. Aliorum tamen & hic indagemus opiniones: illam Cl. HUNTERI (s), quam dubitanter proposuit, *an scilicet revera sanguis vim ossa dissolvendi habeat?* supra similiter (ad §. XV. N°. 5.) retuli, in quam opinionem incidit, quum ipse talem vicinorum ossium destructionem ac consumptionem viderat, quae a carie longo diversa alia quoque explicatione indigebant. Multa tamen & huic opinioni obstant. Cur non v. g. partes molles, si sanguis revera vi ossa duriora dissolvendi gaudeat, simili plane modo dissolvuntur? vel, si jam haec sanguinis vis constaret, ubi tamen manent partes dissolutae? Teste enim Cl. ARNAUD (t), nulla unquam materiae vel solidae aut fluidae collectio circa Aneurysmata deprehenditur. Nec praeter concrectiones polyposas aliud quid sese in ipso Aneurysmatico sacco offert. Praeterquam quod intellectu difficillimum sit, quum sanguis hanc vim exserere posset, quum hic, tumore Aneurysmatico inclusus, nudum os alluere minime queat, quod tamen requireretur, si statuere quis cum Cl. HUNTERO (u) vellet, sanguinem, eodem forte, quo os dissolvit, tempore abripere simul particulas osseas dissolutas. Sed quid opus plura hic colligere, quum Cl. PRINGELII experimentis, captis cum sanguine putrido & ossibus, haec sanguinis vis ossa ut menstruum dissolvendi minime confirmetur (v). VALCARENGHUS vero costae excavationem, quam ipse observaverat, non nisi ingeminatis validioribus sanguinis impulsibus attribuendam putavit, quum nulla suppuratio, aut ichorosi cujusvis liquoris extillatio ibidem sese commonstraverit (w).

Quum itaque tot ossium a vicino Aneurysmate excavatorum exempla prostant, nulla quamvis humoris acris, erodentis effluxus,
aut

(s) Medical observ. and Inquiries vol. I. p. 345.

(t) Memoires de Chirurgie part. I. p. 210. in not.

(u) l. c. p. 344.

(v) Conf. MONRO Essays and observ. vol. III. p. 253.

(w) l. c. p. 85.

aut verae cariæi species adfuerit, paucis lubet subnectere, quae circa hujus phœnomeni causam proponi adhucdum posse visa mihi fuerunt, postquam in proprio casu, mox superaddendo, observaveram, insignem in sterno factam fuisse excavationem; per quatuor annos supervixisse aegrotam nostram, postquam sternum jam perforaverat tumor Aneurysmaticus; induratos quidem, atque compactos Aneurysmatis parietes, minime tamen erosos aliove modo degeneratos fuisse; & nullum denique post mortem vel foetorem, aut materiae ichorosae extillationem observari potuisse. Nonne attritus solus, qui os inter & ipsum Aneurysmaticum saccum continuo viget, sufficere posset, ut tantae subinde vicinorum ossium excavationes fiant? Multa sane sunt, quae pro hac opinione militant: guttam cavare lapidem non vi, sed saepe cadendo videmus; &, continuo Aneurysmatis Arteriae subclaviae appulsu claviculam luxari posse, observatio docet (x). Quidni igitur in osse, in quod tumor Aneurysmaticus continuo arietat, hac sola de causa excavationem derivemus? Hanc praeterea arietationem continuam si pro vera plerarumque ossium excavationum causa habere possimus, facilius longe explicatur, quâ fiat, ut ipsi ut plurimum Aneurysmatis parietes illaesi maneant; hi quippe quum molliores sint, pressioni magis cedunt, ossa vero, quum magis firma sint, stabilia & cedere ferme nescia majorem inde noxam patiantur, necesse est. Accedit, quod, licet jam quodammodo etiam laedantur Aneurysmatis parietes (ut credibile sane est), constet tamen, deperditi reparationem longe promptius, longeque citius in mollioribus quam duris partibus peragi, ut inde simul ratio liquet, cur Aneurysmata non nunquam vertebrae, illaesis quamvis interjectis ligamentis, mirum in modum excavent, qualia exempla Cl MORGAGNUS exhibet (y).

Hoc saltem ex praemissis concludere liceat; non ubique eodem modo has ossium excavationes fieri; dari certe, quae arietatione continua, juncta acrimoniae singulari, ossa erodenti, fiunt, sive hoc contingat, quia attritu os inter & tumorem Aneurysmaticum vascula periostii, seu perichondrii contusa humorem erodentem effundunt, sive quia attritu illo impediatur materies oleosa per os transfudare, quae igitur, stagnatione acerrima facta, durissimum os erodit, ac insignem, ut in omni ossium carie observamus, foetorem

(x) Journal de Medicine, Chirurgie, & Pharmacie Tom. xiv. p. 55.

(y) l. c. epist. XL. art. xxvi, xxix.

torem olet, five denique, ut RHUYSCIO (z) placuit, per parietes Aneurysmatis transpiret humor acris, ossa vicina erodens, perinde est, modo nunc constet, non semper a solo attritu has ossium excavationes derivari posse; dari tandem, in quibus nulla harum caussarum accusari posset, sed nostra forte, modo proposita, opinio magnam verisimilitudinem prae se ferre videtur.

Priusquam vero effectuum classem dimittamus, paucis adhuc in ossearum (ut vocant) lamellarum, in parietibus sacci Aneurysmatici aliquando occurrentium, efformationem inquirere lubet: ne vero diversissimas Auctorum circa hoc phenomenon opiniones commemorando nimium hic excurram, breviter tantum harum lamellarum substantiam indagabo, visurus dein, quam de causa earum imprimis origo atque incrementum dependere videantur. Ne tamen quis dubitet, lamellas has in Aneurysmatum parietibus unquam fuisse detectas, inspiciat tantum, quae circa has JOAN. BAPTISTA BIANCHI (qui, ut in theatro suo Anatomico MANGETUS scribit, enorme memorat Aneurysmatis in principio arcus Aortae obvium, ubi erat ossa, immo saxea potius loricatio ad totam illam Aortae faciem, quae accubitu polyposo tenebatur); VERNIUS (qui in Aortae Aneurysmate concretam substantiam, quasi ossiam, invenit) (a); VALCARENGHUS (b); HALLERUS (c); LAFAGE (d); SHARP (e), aliique observarunt.

Braëteas, five *squamas osseas*, ut plurimum vocare solent concretiones has, quamvis quorundam Auctorum descriptiones testentur, saepissime illas longe diversam ab ossa habuisse naturam, ita ut summus MORGAGNUS fateatur (f), concretiones plures, quae, duritiae solum spectata, a festinante aliquo Anatomico possent pro ossibus accipi, & fortasse interdum acceptae sunt, ab his accurate esse distinguendas, & lapideas, tophaceas, gypseas, &, quod saepius accidit, calculosas esse appellandas, ut varia singularum natura ad lapidis, topi, gypsi, & calculorum, qui crebrius in renibus, aut urinaria vesica concresecunt, similitudinem videtur accedere, extra omnem dubitationem positum est: cujus rei veritatem

(z) Obs. Med. Chir. Obs. xxxvii, xxxviii.

(a) Comment. Imp. Acad. Petropol. Tom. vi. Class. Phys. art. iv.

(b) l. c. pag. 58. & 83.

(c) Opusc. Pathol. obs. xviii.

(d) Phil. Transact. N°. 267.

(e) Surgery Chap. xxxvi.

(f) Libri saepius citati epist. xxvii. art. xx.

tem ut evincat, praeter alia ejusmodi concretionum exempla Cl. CHOMELII observationem (g) superaddit, qui cum tubercula describit lapidea, sic interius exteriusque superficiëi affixa arteriae pulmonaris, ut alicubi externa, internaque communicarent inter se, testatur, omnia ea ex pluribus lapideis granis fuisse compacta. Et quanquam ipsi MORGAGNO nunquam accidisse videtur, ut in permultis arteriarum duris bracteis & squamis unam animadverterit, quae esset friabilis, in arenamque resolvi posset, aut quae ex lapideis granis compacta esse videretur, fateatur tamen, nequaquam se dubitare, quod sibi non accidit, id aliquando, aut, si vis, saepe aliis accidisse. Quicquid sit, id saltem statuendum, non omnes has lamellas eadem gaudere natura, dari certe, quae ad eam potius lapidis, topi, gypsi, & calculorum accedunt, dari tamen simul, quae ossibus potius similes habentur, quippe hae, in prunas injectae, similem, qualem urentia ossa, foetidum nidorem spargunt, nigredinemque monstrant, flexiles non secus atque ungues sunt, & ad eundem denique modum, eodemque edito in disruptione sono, ac reliquae lamellae osseae, rumpuntur. Sed undenam haec diversitas? An non ea a diversa humorum cacochymia imprimis repetenda? An haec igitur ratio foret, cur in seniorum corporibus, quorum sanguis terreis particulis abundat, concretiones osseae toties obviae sint? Sed ad ipsam potius harum concretionum originem ac sedem properemus. Multi fuerunt Auctores, qui eas a membranarum arteriosarum ossificatione, deletis nimirum per assiduam compressionem vasculis, derivandas esse voluerunt: hodie vero, eas internam inter & muscularem arteriae tunicam sedem suam habere, validissimis argumentis evincunt, postquam considerarunt, priori opinioni illud praeprius obstare, quod concretiones hae saepissime iis in locis, ubi attritus non nisi valde exiguus, nullaeque aliae causae, quae fibras indurare possent, sese manifestant, reperiri solent.

AUGUSTINUS vero BUDAEUS, negavit quidem, molles arteriarum fibras in osseas abire, lamellas tamen has ex granis quibusdam terreis atque gypseis conflatas esse voluit (*), dum ERUD. CRELLIUS, eas revera non esse osseas, sed tophaceas, ex pure concretionibus, cujus, tenuiore parte dissipata, restitans crassior induretur, dicendas esse

(g) Hist. de l'Acad. Royale des Sciences A°. 1707. Obs. Anat. III.

(*) Miscellan. Berolin. cent. IV. §. Tom. V. p. 63. seqq.

esse statuit (*b*). Quicquid sit; hoc saltem ex recentiorum, HALLERI praecipue (*i*), observatis constare videtur, materiem hanc, in duriores demum concretiones abituram, muscularem inter & intimam arteriae tunicam deponi.

Magis vero disputatur, quomodo succus hic, qui callosus primo, deinde osseus fit, & in squamas duras late per arterias rigentes abit (*k*), inter has arteriae tunicas effundatur. Ob exiliorum, quae intra arteriarum substantiam perrepunt, vasculorum lentis viscidisque succis infarctorum obstructionem, eorum inflammationes in suppuratione tendentes fieri, & materiam purulentam, quae in duriores demum massulas concrevit, deponi, Cl. CRELLII fuit opinio (*l*), cui observatio Ill. MORGAGNI (*m*), quae, senioris hominis Aörtam, squamulis osseis praeditam, & pro parte exesam exterius propria vascula sanguifera multum habuisse distenta, indicium videlicet perstantis inflammationis, memorat, magnum robur attulit, quamvis MORGAGNUS ipse cum CRELLIO in eo, quod sc. concretiones illae, quae post inflammationem & suppurationem ortae creduntur, tophaceae semper, non osseae sint, convenire minime videatur, praecipue quum, se ipsum, illarum ortum vel sine praevia inflammatione aut certe suppuratione interdum accidere, non dubitare, subjungat (*n*): immo potius statuatur, frequenter concretas has lamellas inflammationum atque exulcerationum causas constituere, cum illae asperis suis & extantibus plus minus oris aptae videantur, quae vellicando ac irritando inflammationes, erosiones, & exulcerationes producant. Cui causae accedit, quod arteria contrahere se nequeat, quin earum asperitates & spiculae arteriae tunicae continuo atterantur, neque sanguis a corde per arteriam propulsus transfluere possit, quin tunica interna ad spiculas illas apprimatur, unde fieri saepe solet, quod, factis hisce lamellis, dilacerata intus atque erosa inveniatur interna arteriae tunica; quamvis haec cum Cl. MORGAGNO (*o*) minime ita intellecta velim, tanquam si omnes arteriarum sive leviores sive graviores erosiones ab officulorum asperitate derivandas esse statuerem.

Quid

(*b*) Obs. de arteria cordis Coronaria instar ossis indurata §. 2.

(*i*) Opusc. Pathol. obs. XLVII.

(*k*) Ill. HALLERUS Elem. Physiol. Tom. I. lib. II. sect. I. p. 65.

(*l*) l. c. §. 8 & 9.

(*m*) l. c. epist. XXVII. art. XXII. & epist. VII. art. IX.

(*n*) Ibid. art. XXIV.

(*o*) Ibid. art. XXV.

Quid igitur de lamellis his, in saccis Aneurysmaticis toties obviis, dicendum? Nonne credibile admodum est, magnopere distensis arteriae tunicis, disrumpi intus earum vascula propria, quae contentum succum nutritium intra membranas has arteriae effundunt, & simul forsan particulas, a Natura ad osseam substantiam reparandam destinatas, elabi sinunt, quae ergo errore materiae nutritiae huc delatae (ut in reliquis nostri corporis partibus probabile est) eas iterum attrahat particulas, quae suae naturae similes sunt?

Multa sane sunt, quae pro hac opinione militant: epidermidem saepe ita degenerari, ut in cornu abeat, videmus: immo inter egregias Praelectiones Pathologicas magnum illum nostrum, & summe venerandum Praeceptorem GAUBIUM narrantem saepius audiui, vidisse se epidermidem ad marginem labiorum in tantam increvisse crassitiem, ut in cornu abierit, omnemque labiis mobilitatem ac flexilitatem ita sustulerit, ut ejusdem secessum singulis binis hebdomadibus per aquam tepidam moliri cogeretur aeger; qualem incrassationem, errori materiae nutritiae (ut summo jure Cl. Praeceptoris videbatur) adscribendam, conspexisse se in praeputio penis tali forma efformatam, ut natum prius punctum, quasi corneae duritiei, sensim sensimque extenderit sese, donec tandem juxta circumferentiam decurrens totum penem ambiret, & erectionem ejus intolerabilem redderet, superaddere Celeberrimus Vir consuevit. Quidni igitur statuamus, similem hic errorem materiae nutritiae locum habere? quum Chirurgis interdum accidisse legimus, ut enascentes e vulneribus pilos, immo vel speciem dentium viderint. Sed, ne nimium hic a nostro themate recedamus, in ea potius, quae de Aneurysmatibus arteriae Aortae dicenda restant, investigemus.

§. XXXIV.

Specialiora quaedam, quam supra (Sect. V.) exhibuimus, signa diagnostica super addere utinam possem! Interna eorum sedes, causarum praedisponentium & occasionalium multitudo, & effectuum, quos cum aliis longe diversis affectionibus communes habent, inconstantia, morbum hunc dignoscere, multoque minus ab aliis distinguere ut plurimum vetant.

Si tamen corporis motus, ac nisus vehementiores; percussiones externae, validae; resistentiae quaecunque sanguini, per vasa sua propulso, posita; corporis agitationes justo majores, concurrente humorum acrimonia, imprimis venerea; vel & spiritus contentiones

nimis diuturnae, quas omnes supra adductis observationibus, ut frequentiores Aneurysmatum Aörtæ causas, comprobavimus, præcesserint; si dein, constituto in thorace Aörtæ Aneurysmate, respirandi difficultas; claviculæ, vertebrarum dorfi, scapularum, aliarumque vicinarum partium dolores; tensiones; motus convulsivi; artuum torpor, vel & stupor; affectiones soporosæ; corporis leucophlegmatia; vel & hydrops, generentur; vel si, Aneurysmate in Aörtâ, abdomen percurrente, sito, talia exoriantur symptomata, quæ a compressione organorum se & excretoriorum; nervorum distractionibus & impedita humorum per vasa sua traiectione dependent, magna quidem suspicio suboritur, minime tamen certo concludere possumus, intus Aörtæ Aneurysma sublitescere: major vero affundetur lux, si Aneurysma intus obortum, dimotis, quæ ipsi opposita erant, repagulis, extus promineat; signa, quibus Aneurysma externum dignosci solet, supra (Sect. V.) a nobis investigata, præbeat; & iis exoriantur in locis, quæ, præluculentibus supra propositis aliorumque observatis, Aneurysmatis egressui patent, illudque frequentius transmittunt; modo & hæc non quandoque fefellissent!

§. XXXV.

Quam infelix igitur in hoc morbo, per signa sua, modo memorata, quamvis cognito, facienda sit prognosis, nemo mirabitur, qui arteriæ Aörtæ amplitudinem; decursum juxta plerasque N. C. partes nobilissimas; & justæ diametri necessitatem, ut reliqua corporis organa suam sanguinis dimensionem accipiant, attendit. Quis ejus fibras, semel nimium distractas, & continua sanguinis perreptatione ulterius distrahendas, iterum coadunabit? Quis, appositas semel lamellas vel & ipsa coagula polyposa resolvere iterum novit? Quis denique, evitando, ne vires reliquæ exhauriantur, & mors ipsa promoveatur, rupturam præcavere, sanguinisque eruptionem lethalem arcere unquam poterit? Periculosissimum itaque semper prædicatur quodcunque Aörtæ Aneurysma; nulla enim integræ curationis spes, nisi forte mox in initio (quod impossibile fere censeo) dignosceretur, superest.

Nihil tamen licet a cura radicali exspectandum habeamus, Medicum tamen decet, ut, quantum fieri possit, ulteriorem Aneurysmatis progressum impedire tentando, mortem differat, &, sympto-

ma-

mata concomitantia mitigando, aegrotanti vitam superstitem longe tolerabiliorem procuret.

Hisce indicationibus ut satisfiat, ea instituenda sunt adminicula, quae latius jam (in Sect. VII. §. XXVI.) exposui. V. S. nimirum, quantum corporis vires finant, instituantur, reiterentur; diaeta servetur tenuis, parca; quaecunque sanguinis motum intendunt, avertantur; & talia simul exhibeantur remedia, quae sanguinem, in massam polyposam nondum nimis compactum, attenuare forte adhuc possunt, fructus v. g. saponacei, sales medii, gummi ferulacea, aliave, quae dominanti in corpore acrimoniae opposita sunt; acrimoniae v. g. venereae medicamentis Mercurialibus, scorbuticae Antiscorbuticis simul prospiciatur, aliave humorum dyscrasia detecta secundum Artis regulas tractetur.

Aörtae vero Aneurysma si extus prominuerit, cutis rupturæ praecaveatur; quem in finem summus MORGAGNUS quadruplicatum ex vesica bubula, aut ex molli aluta factum, splenium laudat (p), cujus orae omnes per medicamentum, quod valentissime id posset, ad proximam cutim, quae circum tumorem adhuc integra & firma esset, agglutinarentur. Caveatur tamen simul, ne tumor contra vestimenta, aliaque obstacula externa atteratur, aut, applicatis remediis comprimentibus, & sanguine versus interiora retropulso, continuo moriatur aeger, tumorque intus disrumpatur, qualia LANCISIUS (q), atque LE DRAN (r) funesta commemorarunt exempla.

(p) l. c. Epist. xxvi. art. x.

(q) l. c. Prop. xviii.

(r) Observ. de Chirurg. Tom. i. p. 254.

NOTABILIS AORTAE ANEURYSMATIS
OBSERVATIO.

M. . . . G., Uxor S. H., annos 65. nata, pro aetate satis agilis, die 16. Augusti 1772. in Nosocomium Delficum, consensu Illustrium harum aedium Curatorum, admittebatur, tumorem, in summo pectore sese erigentem, commonstrans, qui ab Experientissimo atque Artis Medicae Peritissimo Medico F. BOOGERT, ac Vigilantissimo Chirurgo D. SCHOLL, quorum vices tunc temporis erant aegrorum, ibi decumbentium, morbos tractare, pro more suo attente examinatus, Aneurysmaticus habebatur: palpitabat enim insigniter, ita ut etiam e longinquo alternae ejus contractiones atque dilatationes conspicuae essent: ad tactum durus erat. Supra sternum, ad distantiam fere unius pollicis a summo ejusdem ossis margine, assurgebat, figura sua quodammodo conum referens; altitudo enim quinque pollices & dimidium; basis quatuor, & acumen duos fere poll. & dimidium, diametro sua adaequabant (s): pulsus cum eo, qui in radiali arteria ad carpum a Medicis explorari solet, satis constanter synchronus erat, quandoque tamen & intermittens. Praeter cutim eo in loco nihil distractum, aut e sede sua remotum videbatur. Caeterum aegrotata tussi quandoque satis molesta corripiebatur, quae tumoris palpitantes maxime intendebat. Interdum eam syncope momentanea affligebat, ita ut pro tempore quasi attonita videretur, mox iterum operibus suis peragendis apta; nec raro de doloribus intra scapulas, praecipue ad vertebrae & anteriorem tumoris partem determinatis, querebatur.

Causam hujus mali indagaturi supra laudati viri sequentia tantum detexerunt: malum jam abhinc quatuor annos perdurasse: non recordari posse aegrotam, cuinam causae mali hujus origo attribuenda erat, id autem certum esse, ad naviculam, cineribus onustam, remulco abducendam, coactam saepius se fuisse, & ita nisus quandoque ingentes intendisse: tumorem, quum primum apparebat, magnitudine sua globulum minorem (quo pueri ludunt) adaequasse: & denique, sensim sensimque ita increvisse, nullo ab aegrotante efflagitato remedio, ut tandem ad notatam supra magnitudinem, quatuor elapsis annis, pervenisset; quae forma etiam, quamdiu in Nosocomio supervixit, mutata haud fuit, omniaque sym-

symptomata ad ultimum vitae halitum, eodem in statu, quo ea supra descripsimus, permanserunt, excepto, quod cutis valde tensa magis magisque praecipue ad apicem inflammaretur; cui inflammationi ut quodammodo resisteret, apta remedia applicabat prudens Chirurgus, dum interim tussi reliquisque symptomatibus, quantum fieri posset, mitigandis optime prospiceret supra laudatus Medicus. Frustra autem quibuscunque tentatis, die 20. Septembris ejusdem anni inflammatio cutis ad apicem tumoris in gangraenam tendebat, quae, paulatim sese extendendo, die 26. ejusdem mensis denarii circumferentiam adaequabat, parte illa ita attenuata, ut quolibet momento ruptura imminere videretur, & revera locus hic, die 27. insequente, oculi noctu fere citius, ulteriori resistentiae impar, cum forte aliquid, humi depositum, attolleret aegra, summa vehementia diffiliret, ita quidem, ut polypi frustum (*t*), quod anteriorem tumoris partem adimpleverat, ad satis magnam distantiam projectum, secum abstulerit partem cutis anteriorem, jam plane gangraenosam (*u*), quod mox aliud, at multo minus, frustulum cum rivulo sanguinis insequebatur (*v*), & tandem ultimum, quod maximum erat (*w*), cum sanguinis horribili torrente, miserrimae sanguinem cum anima expellente, erupit, tragoediamque clausit.

Mox arcescitus Chirurgus invenit aegrotam suam ubivis jam sanguine perfusam & morte extinctam; curiositatis vero gratia stilum, in vulnus demissum, in pectus altissime penetrantem sentit. Ulteriori autem examine in sequentem diem 28 dilato, & ad interim ego, de rei novitate certior factus, casum hunc dignum putabam, qui a me (qui aegrotantem saepius visitaveram atque jam dudum curaveram, ut tumor ad vitam delinearetur) attente observatus in scedulam conjiceretur, ut, data occasione, eum in proprios usus convertere possem.

En jam, quae in ipso examine occurrerunt: praecipua haec erant: Polyporum formam supra jam descripsi, eaque ex adjectis (in Tab. 3.) figuris melius intelligetur. Ruptura autem, seu vulnus in pectore conspicuum unico pollice a summa sterni parte distabat, perfecte primas inter & secundas costas obvium &

(*t*) Tab. III. Fig. 1. 2.

(*u*) Ibid. Fig. 1.

(*v*) Ibid. Fig. 3.

(*w*) Ibid. Fig. 4.

& ab omni parte contractum, ita ut fere non nisi margo quidam supra reliquam cutim paulo magis assurgens atque rotundulus superesset, in medio relicto foramine circulari, unicum tantum pollicem diametro sua admittente, & medium ossis sterni perforante (*x*). Cruciatim vero pectoris cute incisa, atque musculis pro parte separatis, distinctius visui sese in sterno foramen praemagnum offerebat (*y*), latitudine sua duos pollices (*z*), longitudine vero duos & dimidium adaequans (*a*); ambitu suo ob eminentes undique osseas festucas acutum (*b*) valde erat, & in-
tromisso tandem per illud digito, saccus detegebatur ab omni parte huic foramini firmiter accretus, inaequalis, atque fibrosus. In lateribus itaque a costis, parte superiori a claviculis, inferiori vero a diaphragmate soluto sterni, attollendo illud, & separando a pleuris insignis resistentia diffecanti ad foramen ossis sterni offerebatur, ita ut coactus esset parietes arteriae, ipsi accretos & cartilagineos factos, cultro circa foraminis ambitum rescindere (*c*), ibi nimirum arteriae Aörtæ truncus, mox ubi ex sinistro cordis ventriculo exortus supra pericardium emergit, dilataverat se in praemagnum saccum Aneurysmaticum (*d*), qui, foramen in sterni obvium ingressus, firmiter accreverat ambitui interno hujus foraminis (*e*), & cujus parietes ita indurati erant, ut jam pro maxima parte in cartilagineam substantiam abiissent (*f*). Quibus omnibus ad circumferentiam prudenter dissectis, interior ossis sterni foraminis facies, quae dimidiato pollice superabat diametrum ejusdem foraminis, a parte exteriori dimensam, in conspectum veniebat (*g*). Tota ferme sterni (*h*) pars superior perierat, cujus loco conspiciebatur foramen magnum, crassiori, eoque inaequali margine cinctum (*i*), infra quod aliud, in saccum usque Aneurysmaticum penetrans, foraminulum occurrebat (*k*), & par-

va

- (*x*) Tab. II. Fig. 1. 2.
 (*y*) Tab. IV. Fig. 1.
 (*z*) Ibid. inter *m.* & *o.*
 (*a*) Ibid. inter *n.* & *p.*
 (*b*) Ibid. Fig. 1. *m.* *n.* *o.* *p.*
 (*c*) Ibid. Fig. 1. *b.* *i.* *k.* *l.* Fig. 2. *a.* *b.* *c.* *d.* Tab. V. *b.* *i.* *k.* *l.*
 (*d*) Tab. V. *b.* *i.* *k.* *l.* *m.* *n.* *o.* *p.* Tab. VI. *b.* *i.* *k.* *l.*
 (*e*) Tab. IV. Fig. 2. *a.* *b.* *c.* *d.*
 (*f*) Tab. V. *m.* *n.* *o.*
 (*g*) Tab. IV. Fig. 2.
 (*h*) Ibid. Fig. 1. *a.*
 (*i*) Ibid. *m.* *n.* *o.* *p.*
 (*k*) Ibid. *q.* Fig. 2. *c.*

va quoque pars cartilaginis, qua costa prima tum in dextro tum in sinistro latere cum sterno jungitur, absumpta ita erat, ut non nisi musculis in loco suo retineretur costa haec utriusque lateris prima (l). In Aörtæ trunco manifestabat se apertura satis hians, dilacerata pro parte, pro parte etiam ob firmissimam, quam cum sterno habuerat, connexionem dissecta (m). In hoc praeterea sacco animadversione dignus erat polypus praelongus, durus, ac simul friabilis, natura sua a supra descriptis, qui ex lamellis fibrosis, sibi mutuo incumbentibus, constabant, in eo tantum diversus, quod hujus lamellae digitorum contrectatione longe facilius separarentur (n): situs erat perfecte sternum inter atque foramen, quod in fundo sacci manifestum, & margine quodam calloso eminente distinctum, directe cum ipso Aörtæ trunco, seu potius radice communicabat (o): totum fere saccum ita adimplebat massa haec polyposa, ut nullum ferme locum retro advenienti sanguini relinqui videretur.

Saccus vero ipse amplissimus erat, & non multum supra valvulas semilunares incipiens non solum antrorsum, ubi per ipsum sternum penetraverat, maxime se extendebat, verum etiam retrorsum sursumque, sic ut tantam efficeret capacitatem, ut pugnum minorem facile admitteret (p); ipse Aörtæ arcus magis etiam, quam secundum naturam esse solet, dilatatus erat, unde ostia vasorum, ex illo provenientium, solito more trium, hoc vero in casu quatuor (q), arteriae nempe innominatae (r), quae ortum praebet subclaviae (s) & carotidi dextris (t), carotidis sinistrae (u), vertebralis sinistrae (v) ac subclaviae ejusdem lateris (w), majora, quam in statu sano, apparebant.

In pectoris tandem, & pericardii cavitate colluviæ serosae, inodorae, minime acris satis magna copia continebatur. Caeterum

om-

(l) Ibid. c. c.

(m) Tab. V. b. i. k. l. m. n. o.

(n) Tab. III. Fig. 5.

(o) Tab. V. m. n. o.

(p) Tab. VI. b. i. k. l.

(q) Tab. V. r. s. t. v. w. Tab. VI. m. n. o. p.

(r) Tab. VI. m.

(s) Tab. V. r. Tab. VI. q.

(t) Tab. V. s. Tab. VI. r.

(u) Tab. V. t. Tab. VI. s.

(v) Tab. V. v. Tab. VI. t.

(w) Tab. V. w. Tab. VI. v.

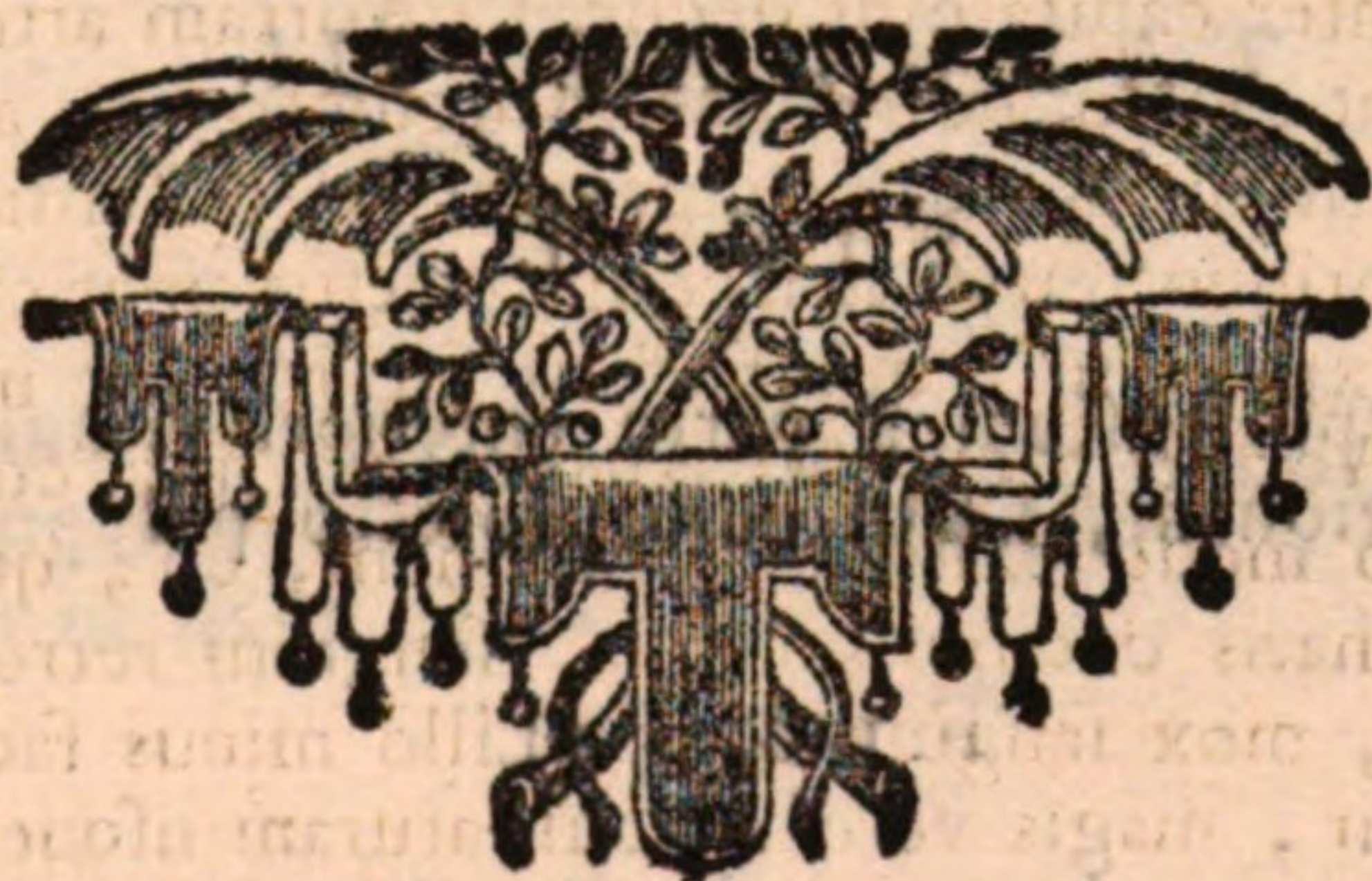
omnia sana erant; nullum vitium in costis, nullumque in vertebrais, accurate licet facta fuerit indagatio, reperiri potuerunt.

Ex tradita hactenus hujusce affectionis historia rationi consonum est statuere, illud a sterni imprimis intropressione, nata inde pectoris cavi angustatione, ac institutis simul nifibus justo majoribus diuque protractis exordium suum sumpsisse: quum certum enim sit, mammas feminae prae reliqua corporis superficie longe sensiliores esse, neque proinde credibile sit, ab iis (valde licet in aegra nostra exiguis) remulci appressionem tam facile tolerari potuisse, verosimile, inquam, est, hunc corpori ita fuisse circumdatum, ut is infra mammas, sive inter eas situs, trajecta nimirum super humerum dextrum tali modo ejusdem ansa, ut binas inter mammas juxta latus sinistrum extremitas ejus altera redeat, altera vero supra scapulas vel vice versa continuetur, mobiliorem sterni partem interiora versus adegerit (ut solito planior ossis sterni figura optime comprobavit), atque spatium arcum Aörtae inter & ipsum sternum coarctaverit, quibus ut primaria causa accedit, quod, dum continuo nifus ingentes instituere cogeretur aegra, pulmones ob intensiores aëris inspirationes, ejusque retentiones nimis diuturnas magnopere expansi in qualibet exspiratione diaphragma admodum depulerint, cujus itaque fibrae contractae multum constringere potuerunt, quae inter capita ejus decurrit, Aörtam arteriam, quo demum fieri debuit, ut opposita haec sanguini retro advenienti resistentia superiorem hujus arteriae partem ad distensionem magnam coëgerit, & continuo reiterata saccum Aneurysmaticum formaverit. Nec difficiliter explicatur, quid factum fuerit, ut in principio potius, quam in Aörtae progressu Aneurysma hoc contingeret. Ponamus v. g., ob modo exhibitam rationem, eo, quo Aörta inter capita diaphragmatis decurrit, loco, sanguini retro appellenti resistentiam nasci, mox sanguine itaque illo minus facile perennanti Aörta distendetur, magis vero ad curvaturam usque, quam in descendente ejus parte, quum cor, continuo resistentiam hanc vincere tentans, magna vi sanguinem suum in Aörtam projicit, cujus impetus vigor validissimus in Aörtae principio suffocabatur fere, quum versus regurgitantem sanguinis columnam impetuosius impelleretur. Facto igitur in Aörtae principio Aneurysmate, increfcens ejusdem saccus, versus anteriora potius, a parte nimirum posteriore obstante vertebrarum columna, protuberare, & immunito spatio Aörtam adscendentem inter & ipsum sternum, eo citius illud attingere, atterere, & eo, quem supra proposui, modo

ex-

excavare debuit. Symptomata vero, quae per totum hujus morbi decursum sese obtulerunt, passim jam (in Sect. IV. §. XV.), prolixius vero (ad hujus Sect. §. XXXIII.) enumeravi, atque explicui, ut utique crambem recoquerem, si ea hic singulatim repetere vellem: cuilibet enim perspicuum puto, a turbato hoc sanguinis curriculo pleraque symptomata facile derivari posse. Quis enim ob impeditum sanguinis per pulmones trajectum liberio-rem, tussim, &, ob dictam rationem ac prohibitam exinde sanguinis versus encephalum appulsionem, syncopen momentaneam natas fuisse inficias iverit? Neque ab Aërtæ cum vertebis connexionem, in saccum Aneurysmaticum irruente, eumque distendente sanguine, & nervis vicinis in consensum abreptis, dolores illos scapularum, ac vertebrarum imprimis ad anteriorem Aneurysmatis partem determinatos, repetendos esse, facile quis dubitaverit.

T A N T U M.

FIGURARUM EXPLICATIO.

TABULA I.

Aneurysmaticum tumorem, pectori insidentem, conicum, a latere sinistro exhibet.

TABULAE II.

FIG. I.

Rupturam tumoris (Tab. I.) a latere dextro exprimit, marginemque prominulum, aperturam, in medio colore magis nigricanti conspicuam, ambientem, commonstrat.

FIG. II.

Eundem marginem idemque foramen ab anteriore parte ostendit.

TABULAE III.

FIG. I.

Monstrat polypi frustum a parte anteriori visum, ipsique annexam cutis portionem, simul cum projecto polypo abreptam.

FIG. II.

Idem frustum, at a latere cum adhaerente a parte anteriori cutis portione delineatum.

FIG. III.

Frustulum minus, quod verosimiliter foveae, ab inferiore prioris fructi parte conspicuae, inhaeserat, e latere magis convexo, priorem polypum respiciente, expressum.

FIG.

FIG. IV.

Fruſtum tertium, ultimo ejectum, ſimiliter impreſſam leviter foveam in ſuperficie ſua ſuperiore gerens, & a latere exhibitum.

FIG. V.

Polypum indicat, ſublato ſterno, in ſacco ipſo Aneurysmatico inventum, fundo contractiori ſacci inhaerentem, atque totum ferme ſaccum adimplentem.

TABULAE IV.

FIG. I.

Sternum cum adnexis ipſi claviculis, & tribus ſuperioribus coſtis, a parte anteriori delineatum, offert.

a. Sternum.

b. b. Claviculae.

c. c. d. d. e. e. Prima, ſecunda, tertia utriusque lateris coſtae.

f. f. g. g. Muſculi intercoſtales tam externi quam interni.

b. i. k. l. Sacci Aneurysmatici, foraminis ambitui firmiter accreti, ſuperficies interior.

m. n. o. p. Extus diſruptae anterioris Aneurysmatici parietis laciniae.

q. Foraminulum pervium, paulo infra praemagnum foramen obvium, intus in ſacco hians.

FIG. II.

Sternum oſtendit, ut ſe ab interiori parte commonſtrabat.

a. b. c. d. Laciniae, quae, ab iis (Tab. V. *b. i. k. l.*) diſſectae, oſſis ſterni faciëi interiori firmiſſime adhaerebant.

e. Foraminulum, quod in ſterni parte anteriori (Fig. I. litt. *q.*) conſpicuum intus in ſacco hiabat.

f. Sacci diſrupti ſuperficies interior, ubi foraminis ambitui firmiter accreverat.

TABULA V.

Reclinatis pulmonibus, cordis situ immutato, lacinias Aneurysmatici sacci, sterno antea nexas, Aörtæque aperturam, denotat.

a. Aspera arteria.

b. c. d. e. f. Pulmones in latus reclinati. *b. c. d.* dextri lobi tres.
e. f. sinistri lobi duo.

g. Cor pericardio inclusum.

b. i. k. l. Laciniae sacci Aneurysmatici, quae offi pectoris adhaerunt (Tab. IV. Fig. II. *a. b. c. d.*).

m. n. o. Margo crassiusculus foraminis in parte anteriore Aörtæ, mox supra valvulas semilunares obvius.

p. Aörtæ interiora.

q. Ejusdem curvatura.

r. s. t. v. w. Arteriae, ex Aörtæ curvatura prodeunt. *r.* Subclavia dextra communi radice (Tab. VI. *m.*) cum carotide dextra *s.* enascens. *t.* carotis sinistra. *v.* vertebralis sinistra. *w.* subclavia ejusdem lateris.

TABULA VI.

Aperto Aneurysmatis sacco tum versus Aörtæ curvaturam, tum versus ipsius valvulas, sacci magnitudinem & profunditatem monstrat, simulque vasorum, ex Aörtæ provenientium, oscula offert.

a. b. Pericardii difficilli lamellae.

c. Cor.

d. Arteria pulmonalis, Aörtæ arcui sese subjiciens.

e. f. g. Aperti Aneurysmatis laciniae (Tab. V. *b. i. k. l.*).

b. i. Margo crassiusculus aperturæ in parte anteriore Aörtæ (Tab. V. *m. n. o.*).

k. Aörtæ curvatura.

l. Aneurysmatici sacci interiora.

m. n. o. p. Oscula vasorum, ex Aörtæ arcu provenientium.
m. ostium commune subclaviae *q.*, atque carotidis dextrae *r.*, *n.* carotidis sinistrae *s.*, *o.* vertebralis sinistrae *t.*, *p.* subclaviae sinistrae *v.*

THE-

T H E S E S.

I.

*Lamellas periostei interiores in os se vertere, reddereque os crassius, HAM-
MELLO minime concedo.*

II.

*Neque magis cum rei veritate congruit illa PLATNERI sententia, os-
sium primordia cum membranis comparari posse.*

III.

*Multas ossium inaequalitates tendinum insertorum actioni adscribendas
esse, non est, quod negem.*

IV.

*Ossium cranii suturas impedire semper, quo minus fracturae, vel fissa-
rae, ultra eas excurrant, nullatenus constat.*

V.

*Tunica vaginalis, vera peritonæi productio, in homine testis tantum in-
cumbit, minime vero eum includit.*

VI.

*Infundibulum in inferiore cerebri parte conspicuum, & ad glandulam
pituitosam tendens apertum esse, novissimis experimentis constat.*

VII.

*Cordis situm a diaphragmatis motu non mutari, quum cor tendineae tan-
tum illius plagae incumbat, male concludit SENACUS.*

VIII.

*Vasa lymphatica, a lymphæferis essentialiter diversa, continuari ab ar-
teriis, probatum non est.*

IX.

*Tres ordines vasorum, serie decrescente continuatorum, experimentis non
confirmantur.*

X.

*Post gravem ab ictu vel casu capitis percussione, non juvante etiam ite-
rata terebratione, dura meninx tuto aperitur.*

XI.

X I.

Herniam vesicae vitio conformationis, jam a nativitate praesentis, adscribendam semper esse, Cl. MERY minime damus.

X I I.

Hernias umbilicales peritoneaei sacco semper includi, nisi forte illud ruptum fuerit, contra DIONYSIUM defendo.

X I I I.

Offium cranii defectum in fetu a nato hydrocephalo interno, ut frequentissima causa, derivo.

X I V.

Rarissime, si unquam, luxationem vertebrarum, aut & earum cariem, veram Cyphoseos causam constituere; illam vero a compressione, qualicunque modo facta, laminae cartilagineas, ipsaque vertebrarum corpora consumente, derivandam esse, statuo.

X V.

Cancer in feminis, quam in viris frequentior, non immerito ab earum partium solidarum irritabilitate, ac systematis nervosi sensilitate, & teneritudine majore deducitur.

X V I.

Qui febrim, vere lacteam dicendam, morbosam statuunt, salutaria Naturae conamina cum effectibus morbosus, ipsi potius lactantium erroribus adscribendis, confundere mihi videntur.

X V I I.

In morbo, Phrenitidis nomine Medicis cognito, semper meningum cerebri inflammationem adesse, nequaquam concedo.

X V I I I.

Qui polyporum in vivo homine generationem negant, ratiocinium, experientia egregie suffultum, parum consulunt.

X I X.

Suspensorum mors ab impedita potius respiratione, quam apoplexia derivatur.

X X.

Tenerrima infantum corpora balneis immergere frigidis, tantum abesse, ut longaevitatem procuret, ut potius Naturae scopum infringere, ipsamque mortem naturalem accelerare videatur, ratiocinium sualet.

II.

III.

III.

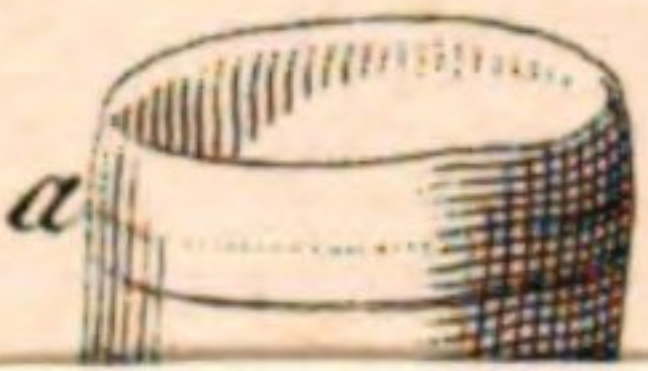

IV.

Fig. I.

v.

VI.

Verbrugge, Jacobus

Diss. anat.-chir. de aneurysmate oblata, notabile aortae aneurysma
divulgandi, occasione

Lugdunum Batavorum 1773

2 Diss. 221,18

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10632777-2